

Bodor Ádám

Sinistra körzet

Egy regény fejezetei

Digitális Irodalmi Akadémia

© *Petőfi Irodalmi Múzeum • Budapest • 2011*

Sinistra körzet

Egy regény fejezetei

3 4

1. (Borcan ezredes esernyője)

Két héttel azelőtt, hogy meghalt, Borcan ezredes magával vitt terepszemlére a dobrini erdőkerület egyik kopár magaslatára. Arra kért, tartsam nyitva a szemem, főként az út menti berkenyész bozótot figyeljem, megérkezett-e már a csonttollú madár. Ősz közepe volt, a cserjés idegen hangoktól zibongott.

Az erdőbiztos szemléje máskülönben abból állt, reggelente ellátogatott a medvézetbe, szemrevételezte az állományt, majd hazatérőben végigbaktatott valamelyik hegyháton, s miközben magába szívta a rezervátum bódító csendjét, a völgyek mélyéről áradó patakzúgást, jelentést fogalmazott a látottakról. Most azonban járatlan ösvényeken, a hegyi vadászok útjelzéseit követve egyenesen titkos kilátóhely felé tartott. Állítólag megjelentek a csonttollúak, nyomukban az erdővidéket telente meglátogató láz, amelyet Sinistra körzetben ki tudja, miért, tunguz náthának neveztek.

Borcan ezredest a tetőn kőből rakott, mohával bélelt pihenőhely várta, közelébe érve jégesőkre való, bőrből készült hegyivadász-ernyőjét a fűbe ejtette, megoldotta köpenyét, és mindjárt kényelembe helyezte magát. Sapkáját is levetette, nehezeknek néhány zuzmótól tarka követ dobott rá, aztán hajadonfőtt, szélben lobogó hajjal, rezgő fülcimpákkal órákon át meredt távcsövével a keleti látóhatárra.

A fenyvesből éppen csak kibukkanó bérc már a Pop Ivan gerincéhez tartozott, messzire el lehetett róla látni a határon 5túlra, a ruszin erdővidék egymást követő kék vonulataira. A legutolsó halmok mögül, talán már a róna messziségéből sötét füst emelkedett, az égbolt nagy részét keleten, mintha máris az éjszaka közelednék, lila függöny takarta. Ahogy a nap emelkedett, tompultak a távoli színek, s amikor a

völgyek kiteltek a délután opálos fényeivel, az erdőbiztos eltette messzelátóját, vette a sapkáját, jelezve, hogy a szemle véget ért.

Soha nem derült ki, megpillantotta-e a túloldali lankákon azt, amit keresett, a csonttollút vagy a bokorról bokorra közeledő tunguz nátha valami más jelét, és az sem, miért pont engem, az egyszerű erdei gyümölcs-gyűjtőgető idegent vitt magával aznap az ukrán határra.

Hazafelé menet már az aljban megkérdezett, láttam-e csonttollút. Amikor azt feleltem, úgy rémlik, igen, kettőt vagy hármat, azt mondta, akkor meg fogja rendelni az oltásokat.

Már a laktanya közelében jártunk, amikor esernyőjét megint a fűbe ejtette – egyébként ő volt az egyetlen hegyivadász, aki a nyirkos erdőket télen-nyáron ernyővel a hóna alatt járta –, és újra elővette tokjából a távcsövet. Túl a patakon, a kifakult őszi réten éppen arra haladt el a vörös kakasnak nevezett idegen. Lábával a földet alig érintve, kevélyen lépdelt a mezsgyén, amely az erdőt a kaszálótól elválasztotta, piros haja, szakálla föl-föllobbant a fekete fenyők előtt. Borcan ezredes addig követte messzelátójával, míg nem eltűnt egy sereg sárgán villogó nyírfalevél között. Akkor halkán, szinte bizalmasan megszólított:

– Mondja csak, Andrej. Nem hagytak mostanság véletlenségből magánál egy kis csomagot? – Aztán amikor látta, mintha nem is érteném a kérdést, bután meredek rá, hozzátette: – Mármint számomra valami apróságot. Mondjuk egy frissen fogott halat.

Bár a kérdés furcsa volt – még furcsább az, hogy vála őszom, miszerint nem tartogatok számára semmiféle csomagot, mennyire elkedvetlenítette –, bizonyára elfelejtettem volna az esetet. Csakhogy nem sokkal ezután fölkeresett a gyümölcsbegyűjtőben a vörös kakasnak nevezett idegen. Kezében párával befutott tasakot lóbált, alján kevés vízben egy hal villózott, mindez az erdőbiztost illette volna meg. De Borcan ezredes akkor már nem élt.

Sinistra lakói jobbra sötétbarnák vagy feketék, a szőkeség ritka, vörös közöttük pedig egyáltalán nem akad. Kivételnek a rezervátumbeli kantinos kislánya, Bebe Tescovina számított, akit messzire világító berkenyészínű hajáról mindenki ismert a környéken. Ezért, ha valahol vörös ember tűnt fel, minthogy arrafele a hajfestés sem volt divat, mindjárt tudni lehetett, csak átutazó idegen.

A vörös kakas egyszerű vándornak mutatkozott, könnyű léptekkel szelte át a lejtőket, haja, szakálla, mint az égő csipkebokor, hol itt, hol ott lobbant föl a fekete fenyves alatt. Ősz közepén, csipkebogyóérés idején, a korai fagyokkal egyszerre érkezett; egy reggel csak ott sötéttettek idegen gyártmányú gumicsizmája nyomai a deres ösvényeken.

Cingár, keszeg ember volt, ukránul, románul, magyarul vagy cipszerül egyaránt rosszul beszélt, és valószínűleg tisztességesen egyetlen errefele használatos nyelven sem tudott. Járása is olyan kevély és magabiztos volt, mint aki nem az idevaló népekhez tartozik. Amellett egész idejét a szabadban töltötte, mintegy jelezve, csak azért csatangol naphosszat a Sinistra mentén, hogy a körös-körül pipáló hegyormokat csodálja.

Dobrin környékén, ahol az idegen mondhatni naponta tiszteletét tette, a Sinistra vize patakokra ágazott, meredek völgyek mélyültek a Pop Ivan oldalába. A vízmosások mentén szögesdróttal borított acélrudak, betonoszlopok, 7őrtornyok, csapdákkal teli árkok kanyarogtak föl a sziklás hegygerince: a magasban, a vízválasztón húzódott a határ. A kerítések, árkok, akadályok szövedéke csak egy huzatos hegyszorosban nyílt meg résnyire, ahol a régi földút átbukott a túloldali lejtőkre, amelyek már észak idegen fényeiben áztak.

Az utat ott kék-sárga sorompó zárta el, közelében kicsi őrszoba állt és egy kopott tábori sátor, tele didergő katonával. Ez az egy határátkelőhely működött Sinistra körzetben, a sorompót itt is csak hetente egy alkalommal emelték fel néhány órára, még hozzá mindig csütörtök délelőtt. Ilyenkor helyet cseréltek a katonai járőrök, hogy a fegyverbarátság jegyében a határsáv két oldalán egymás területét is végigfűrkésszék, ugyanakkor áthaladt az a két vagy három civil jármű, amely az útvonalat kormányzósági engedéllyel igénybe vehette.

A vörös vándor, bár haja, öltözéke, gondtalan délceg tartása messziről elárulta, hogy külföldi, mégsem csütörtökön bukkant fel először, hanem egy szombati napon. Az erdei kápolna bontásán dolgozó kőművesek találtak egy reggel lábnyomaira, délután Géza Kökény éjjeliőr – aki nappalait álmatlanul a falu szélén egy magaslesen töltötte – elevenen is megpillantotta, ereszkedőben a Pop Ivan lejtőin. Úgy látszik, mint a szél, csak úgy szabadon járkált a sövények, drótakadályok között. Az aljban többször is igazoltatták, ám iratait – vélhetően hamisak voltak – a hegyivadászok mindig rendben találták.

Barna gumicsizmát viselt, amolyan zöld kordbársony kivágásokkal televarrt szürke posztózekét, amelyet a Pop Ivan túlsó lejtőin hordanak, hajadonfőtt járt, keskeny karimájú, kék vércsetollal díszített kalapja hosszú pánton lógva a hátán fityegett. Feje búbján tarajos vörös haj lobogott, állán két oldalra fésült hetyke szakáll.

Mivel névről senki sem ismerhette, kezdettől fogva, 8hogy a nappal is vigyázó éjjeliőr megpillantotta – mindjárt el is keresztelte – az egyszerű és sokatmondó vörös kakas név ragadt rá. Vállán átvetve veretektől, rézcsatoktól ékes tarka borjúbőr táskát hordott, jobb kezében, homályosan áttetsző műanyag tasakot lóbált, amelyben, mint valami ezüsthajú hal, fényes tálca fickándozott. Néha megállított erdőn vagy mezőn dolgozó embereket, eladásra kínálta nekik, holott tudhatta, tálcát arrafele

nemigen használnak az emberek. Egy darabig találgatták, igazából mit is akarhat: az emberek vásárlókedve felől puhatolózik, avagy csak barátkozó oldalukról kívánja megismerni a helybelieket. A hegyivadások vagy másfél napon át nyakra-főre igazoltatták, aztán úgy látszik, leintették őket, többet ügyet sem vetettek rá. Ilyen pompázatos külsővel, még ha nagyon erőltetné is, emberfia ügynöknek, kémnek el nem szegődhet.

Az erdők alját reggelente már dér szürkítette, vagy egy-egy futó éjszakai havazás, a hamvas halmok messzire mutatták a nyomokat, amelyek rendszerint a Pop Ivan felől vezettek Dobrin irányába. Vándorútján az idegent néha véletlenségből egy sereg csonttollú madár kísérte. Ez a madár olyankor költözik a Sinistra völgyeibe, amikor nyomában észak felől már a tél dermesztő szelei közelednek. A fakó réteken lépdelve, feje fölött a kavargó madarakkal, az idegen mintha nem is Ukrajnából, hanem valami régi képeskönyv lapjáról keveredett volna a hazai tájra.

A csonttollút egyébként nem kedvelték errefelé; kővel hajkurászták, a szemfülesebbje egyszerűen leköpte őket, azt tartották, ahol a madarak seregestől megjelennek, követi őket a tunguz nátha. A láz, ami a végén Borcan ezredest is elemésztette.

Szegény még a halála előtti valamelyik utolsó napon is fölkeresett – ilyesmit igazán nem sokszor tett –, és szinte könnyörögve faggatott a bizonyos csomag felől.

9

– Mondja, Andrej, de becsületszávéra. Nem hagytak magánál egy tasakot? Benne egy hal, semmi egyéb. Nem baj, ha megette, csak mondja meg.

Bár megesküdtem neki, tekintetében a gyanakvás és neheztelés homályával távozott, aztán többet nem is találkoztunk. Nemsokára Nikifor Tescovina, a természetvédelmi terület kantinosa újságolta, az erdőbiztos eltűnt. Medvészek és ezredesek ittak nála a kantinban, ő mindenről tudott. Hamarosan azt is ő hozta hírül, Borcan ezredesre rátaláltak földobott talpakkal egy csupasz hegytetőn. Sajnos nem idejében, tátott szájában már egy madár fészkel. Később valaki a halottat odaszögezte – csakis hegyivadásznak öltözött pecér lehetett –, kezén át szuronyokat döfött a földbe, lábát pántokkal fogta a kövek közé, nehogy a griffmadarak elragadják.

Ezekután keresett fel a vörös kakas, akkori munkahelyemen, az erdeigyümölcs-begyűjtő központban. Áfonyával, szederrel, gombával foglalkoztam, s magam is a tároló egyik kamrájában laktam kádak, dézsák, illatos hordók között. Jól emlékszem az esetre, mert ugyanaznap járt nálam a begyűjtőben először portékájával az új gyűjtögető asszony, Elvira Spiridon. A hegyi lakó Severin Spiridon felesége –

elárlhatom, későbbi kedvesem – bemutatkozásul egy puttony szedret és egy tarisznya őzlábgombát hozott.

A dobrini természetvédelmi területen pár száz medvét tartottak, ezek imádják az őzlábgombát, a szedret, az általam igazgatott gyümölcsbetakarító szállítmányozta nekik az eleséget.

Észrevettem, Elvira Spiridon, ez a máskor nyughatatlan, remegő inda, tüzes kígyó, parázs cinege most fél lábra sántikált, biceg. Magamban azt kívántam hirtelen, bárcsak 10tüske ment volna a talpába, és én lennék az, aki kiveszi neki. Bármennyire is botor kívánság volt ez, a fennvaló meghallgatott. Amíg a szedres puttonyt hordóba ürítettem, és szitán szétteregtem az őzlábkalapokat, Elvira Spiridon leült a küszöbre, és miközben hatalmas fülbevaló rézkarikái körbe villámlottak, öröömre tekergetni kezdte bokájáról a bocskorszíjat. Nem haboztam, elébe térdeltem, ölbe vettem a lábát, és saját kezűleg bontottam ki a fehér posztókapcából. Zömök kicsi lábfeje a nyári szénatakarások óta még mindig barna volt, illatosan borult rá az erek lila hálója. Talpa, mint aki mindig lábujjhegyen jár, majdnem rózsaszín volt, kicsit nyirkos és puha, ráadásul nem is tüske lapult benne, hanem egy szirom aranyos-ezüstös bábakalács. Természetesen a fogammal szedtem ki, aztán a körmöm hegyén megcsillantva megköpdöstem, és az ingem alá rejtettem. Elvira Spiridon lábát a kezemben szorongattam, és ha valaki akkor megpillant, azt hiszi, éppen bemutatkoztam neki.

És az a valaki tényleg ott ácsorgott a közelben: a küszöb elé hirtelen minden nesz nélkül színes szegélyű árnyék vetült, a vörös kakasé. Persze hogy ő volt az, mellén, a széles táskaszíjról, a derekán hordott bőrtüszőről veretek, csatok vakítottak. Tasakjában, amelyet jobb kézben tartott, kevés zavaros vízben, mint egy tálca, ezüsthasú hal fickádozott.

– Figyel rám, Andrej – szólított mindjárt keresztnevemen. – Eztet vinni Borcan ezredes nekije. Mígnem lemegy a nap.

– Rendben – hagytam rá, Elvira Spiridon közelségétől zavarodottan –, tegye csak oda.

Borcan ezredes akkor már nem élt, de hát ez nem az idegenre tartozott. A tasakot, benne a hallal egy üres hordóba dobtam, és miután az idegen távozott, Elvira Spiridon után siettem, aki félig mezítláb, bocskorát kézben lóbálva, csillámló fülbevalóival ijedten tünedezett el a berekben. 11Bókjaim sorra elröppentek a füle mellett, ahogy észrevettem, a találkozás a vörös kakassal őt is elkedvetlenítette.

Akkoriban egyébként a vén csataló Aranka Westinnek csaptam a szelet. Apró jelekből ítélve közömbös ő sem volt irántam, s arról álmodoztam, egyszer egy éjszaka, mialatt borbély élettársa a laktanya szobáit járva a hegyivadászokat nyírja, ő lenge pendelyben vagy éppen teljesen ruhátlanul kiszalad a faluból, a

holtág mentén egyenesen az erdeigyümölcs-tárolóba, ahol magányosan éltem. Varrónőként ő is a hegyivadászoknak dolgozott, és a valóságban én voltam az, aki foszlott gallérokat, fityegő gombokat használva ürügyül, néha kései órákban is fölkerestem.

Ez történt a vörös kakas látogatása után is. Éjszaka a vadludak ébresztettek, őket akkor ősszel a keleti rónaságot elborító füst terelte Sinistra ormai fölé. A csend süket és néma deres éjszakái megteltek a vonuló madarak gágogásával, nyikkanásaival, elcsukló hangjuk – mint néha a bakter klarinétjéé – bekúszott a kéményeken, s virradatig motozott a tűzhely hamujában. Idegeket borzoló nyivákolásuk mindig magányomra ébresztett, s eszembe juttatta Aranka Westint.

A kertek mélyén, a lombtalan szilvafák rácsai mögött még világitott Aranka Westin ablaka. Letéptem zubbonyomról egy gombot, s néhány kerítésen átszökellve nemsokára megzörgettem az ablakát. Kinyúlt a zubbonyért, s miközben öltögetett, ezt kérdezte:

– Mi az ördögöt keresett magánál a vörös idegen?

– A kakasra gondol? Nem is emlékszem, azt hiszem, semmit. Csak egy jó árnyékszék iránt érdeklődött.

– Andrej, Andrej, bele ne keveredjék valamibe. Mindenki tudja, magánál hagyott egy tasakot. Benne szép ezüsttálca.

Bosszantott a dolog, hazatérve a gyümölcs-tárolóba, a halat, amely még mindig a hordóban vívta tusáját, kivittem 12az udvar végébe, s a latrina gödrébe pottyantottam. Hallgatni szándékoztam róla s a vörös kakas látogatásáról. Nem szerettem volna kétes históriákba keveredni, hogy a végén még kitiltsanak a területről. Évekkel korábban titokban tudomást szereztem arról, az egyik közeli természetvédelmi területen él kényszerlakhelyen Béla Bundasian, a fogadott fiam, őt kerestem. Azért szegődtem el erdei gyűjtőgetőnek, hogy nyomára bukkanjak. Kár lett volna most óvatlanul mindent, amit eddig elértem – már a diszpécseriségig vittem –, könnyelműen elrontani.

És volt a dologban valami: a következő nap hajnalán újra a vörös kakas keresett. Ápolatlan volt, csapzott, combig csatakos, lucskos, ahogy a gazzal, fúvel benőtt réten sebtében keresztülcsörtetett. Még a haja sem tüzelt most, inkább a bőre, orra és füle hegye szikrázott, fénylett, egyszerre a rémülettől és haragtól.

– Embernek fia, Andrej – vett elő sziszegve. – Miért nem mondta nekem, ezredes Borcan nem él!

Miért is. Megvontam a vállam: csak.

A halat kereste, s amint megtudta, nem ettem meg, és pillanatnyilag hol található, rohant érte a sárból elővájni. A holtág vizében tisztára sikálta, lapiba csomagolta, eltette tarka szőrös borjúbőrtáskájába, és távozott. A vörös kakas örökre eltűnt Dobrinból.

Borcan ezredes helyébe a dobrini hegyivadászokhoz új erdőbiztos, Izolda Mavrodin érkezett. Valamelyest megváltozott az életem. Eltűntem onnan egy fergeteges tavaszi napon magam is.

Sok évvel később, zsebemben görög útlevéllal, vadonatúj négykerék-meghajtású metálzöld Suzuki terepjárárral 13véggig gurultam Sinistra körzet útjain, és Dobrinban töltöttem szinte egy napot. A Baba Rotunda-hágó felől érkeztem, gondoltam, megnézem, hogyan irul-virul a kakukkfűves réteken egykori kedvesem, Elvira Spiridon, aki férjével, Severin Spiridonnal egy boronaházban lakott a tetőn, egy út menti tisztáson. De telkük helyén már nem állt semmi, csak egy halom eső- és jégverte kövesedett sötétkék üszök. Körülötte zsenge sárga fűszál, friss hajtás csalán és sáfrány növegett. Alighanem a hantjuk lehetett.

Késő délutánra járt, a keleti égbolton a bánat felhője, hatalmas narancsvörös gomolyag világitott. Újabban egy-egy ilyen távolodó, tornyoktól ékes, pompás habos felhő, elmerülőben a közeledő este lila leplei között, a múltó időre emlékeztetett, és kicsit elszomorított. A terepjárót az út mentén hagytam, s lógó orral jártam végig az erdőszél néhány jól ismert zegét-zugát.

Előttem, a tisztáson kanyarogva jégből vagy ki tudja talán üvegből való kettős csík ragyogott a felhő visszfényében. Az izzó tavaszi fűvön saját sítalpaimegykori nyomai kanyarogtak el, tova az erdő homályába, odatapadtak a földhöz, megmaradtak a legutolsó télről, amit évekkorábban pont ott, a hágón töltöttem. Aki valaha is sítalpakon járta az erdőt, jól tudja, ha az ember néhányszor saját nyomain végighalad, alatta megkeményszik a hó, néha kicsit megolvad, majd újra meg újra megfagy. Egy ilyen páros nyomvonal, ezüstös fényektől selymes pántlika, ha elolvad is, csak nyár elején enyészik el végképp. De van közöttük olyan, amelyik soha.

Azon az utolsó télen nap mint nap erre jártam el sítalpakon a Kolinda-erdő bűvópatakjai felé. A föld alatti nyirkos odúkban, barlangokban néhány engedetlen vadóc húzta meg magát a hegyi vadászok elől; sem felszólításra, sem kö 14nyörgésre nem voltak hajlandók előbújni. Előbb úgy volt, csapdákat, csapóvasakat állítok nekik, aztán a vége az lett: a járatokat egyszerűen beöntöttük cementtel. Hátamon a cementeszákokkal heteken át csúszkáltam errefelé, mindig ugyanazokon a nyomokon. A cement nehéz, súlyom alatt a hó gyémánttá kövesedett.

Már-már elmerengtem régi dolgaim fölött, amikor a közelben két darab vörös parókát találtam; fenyőgallyra akasztva, himbálózva szikkadoztak a szélben, föl-föllobbantak a bánat-felhő fényében. Vesszővégre tűzve közelebből is megvizsgáltam őket, egyik fejre való volt, a másik formáját tekintve szakállnak. A tisztás egyik homályos szegletében, elnyúlva a nyálkás tavalyi avaron, álmában nagyokat horkantva, színes legyeztől körülrongott fiatalember aludt. Oldalán tarka szőrös borjúbőr táská, mellette fölborult üres üveg. Valakire nagyon hasonlított, elsiettem onnan.

Külföldi lévén, bejelentkezés után a dobrini fogadóban béreltem szobát, de a sötétség beálltával – közben persze kortyoltam is egy keveset – kiosontam, és az estét régi barátnőmnél, Aranka Westinnél töltöttem. Tőle tudtam meg, Borcan ezredesnek – akit halála után még külön halálbüntetéssel sújtottak – cimborája volt a lengyel határőr ezredes, valamiben törhették a fejüket: a lengyel mindig egy hal hasába rejtve juttatta el hozzá üzeneteit, ha nem éppen valódi dollárokat.

Hallani sem akartam többet az ügyről.

Az még a történehez tartozik, hogy Aranka Westinnel, bár jócskán eljárt fölöttünk az idő, az éj leple alatt újra összedörgöltük a csülkeinket. Ütőeremet tapogatva, ernyedten heverésztem mellette, és már szinte fontolgattam, maradhatnék közelében legalább még egy napot, amikor a magasságos égből nyivakolás, távoli klarinétvijjogás hal 15latszott: a Dobrin felhői között megszólaltak a vadludak. Úgy látszik, végképp odaszoktak. Az éjszakai csendben tisztán hallatszott, délről, a Kolinda-erdő felől közelednek, és a Dobrin fölé érkeve hirtelen északnak kanyarodnak, a Pop Ivan felé. Kisujjam begyében is őket éreztem, esküszöm, nincs nyugtalanítóbb hang az övékénél.

Úgyhogy amikor hajnaltájt értem jöttek a hegyivadászok, és tudatták, mivelhogy kijelölt szálláshelyemet, a fogadót titokban elhagytam, tartózkodási engedélyemet bevonják, és örökre kitiltanak Sinistra körzetből, én már réges-rég éberem vártam a reggelt, hogy végre mehessek innen.

16

2. (Andrej dögcédulája)

Egy tavaszi napon érkeztem kerékpáron a Baba Rotunda-hágóra, onnan pillantottam meg először azokat a kevély ormokat, amelyek tövében később szinte elfelejtettem addigi életemet. A délután narancsos fényeiben hosszú, éles árnyékokkal a Sinistra medencéje terült elém. A völgy alján, a folyó kanyarulatai mentén füzes sötétlett, túlsó partján ritkás házsor kígyózott, a messzi napsütötte lejtőkön zsendelyfedelek csillogtak, leghátul, a fenyves fekete gallérja fölött villóztak a Pop Ivan és a Dobrin jeges tornyai. Mögöttük üveges zöld idegenséggel az északi égbolt.

Több út onnan nem vezetett tovább, a szemközti meredek falak alatt lehetett az a természetvédelmi terület, amelynek közelében készültem meghúzni magam. Valahol a rengeteg mélyén élt Béla Bundasian, a fogadott fiam. Évek óta őt kerestem.

Az országút, miután lekanyarodott a hágóról, egy ideig a vasúti töltés mentén haladt, aztán a sín pár hirtelen eltűnt egy alagútban, amelynek bejáratánál a bakker klarinézott. Később, útban a falu felé a töltés megint az országút mellé szegődött, nemsokára egy vicinális is utolért, és a szerelvényt majdnem egyszerre érkeztem a sinistrai szárnyvonal végállomására.

A sínek végében földszintes, kopott épület állt, ereszeről festett deszkadarab lógott, rajta Dobrin, a falu neve. Valaki még sárral alája mázolta a falra: City. Tavasszal, este fele érkeztem meg Dobrin Citybe.

A kerékpárt egy palánknak támasztva várakoztam, vo 17núljon el a sok nesztelen, gumicsizmás, bocskoros utas, megfordult a fejemben, ha valamelyikük megtetszik, beszédbe elegyedem vele. Először jártam Dobrinban.

Az állomás fölött füst lengedezett, erre fele fával fűtötték a mozdonyokat, néhány gomolyag, mintha a távozó utasok húznák maguk után, fölfelé kúszott, a főutcán. Az út túloldalán, a rakodónál olajbarna férfi támasztotta a falat, s mintha a füst csipné a szemét, hunyorogva méregetett az elvonulók közt támadt réseken. Ujjatlan, piszkos fehér trikót, foltos katonanadrágot, mezítlábra húzott szandált viselt. Nem készültem megszólítani, de amint az utasok szétszéledtek, ő ugrott le a rámpáról, és a kiürült térségen át egyenesen hozzám sietett.

– Úgy látom – szólt halk, olajos hangon –, szállást keresel.

– Valami olyasmit.

– Mert én tudok egyet.

Így ismertem meg Nikifor Tescovinát. Neve nyomban kiderült, láncon függő bádoglapocskán, jól látható helyen a nyakában viselte. De ő az enyémmre nem volt kíváncsi, a kézfogást is elhárította; a kiléteimet most ne feszegezzük, mondta, amíg személyesen föl nem keres Borcan ezredes. Az erdőbiztos majd dönt a nevem felől is. Ő a dobrini hegyivadászok parancsnoka.

– És ha nem vetted volna észre, itt senki nem jár kerékpáron. Neked sem lesz rá szükséged többé. Hagyd itt, majd elviszi valaki.

Egy lépéssel mindig előttem haladt, amint a völgy alján elnyújtózó falun végigbaktattunk. Csupasz lába a szandálban megtelt porral, hogy lemossa, néha belesétált egy-egy pocsolóba. Számára már megérkezett a nyár, holott alighogy a nap eltűnt a nyugati magaslatok mögött, a tócsák pereme jegesen bebőrözött. A falu fölött, egy közeli meredek hegyoldalon menyét alakú, keskeny hófolt világított. Arról ereszkedett befele fenyőrügy illatával rakottan a hűvös esti szél. Dobrin City főutcáján a villanypóznák körül elvágott vezetékeket lebegtetett.

– Itt minden a hegyivadászoké – magyarázta halk, olajos hangján Nikifor Tescovina. – Az a hely is, ahol lakni fogsz. Ők gondoskodnak itt a népről.

– Eddig csak képeken láttam belőlük – szóltam én is, lehetőleg halkán –, de hallomásból tudom, a hegyivadászok jóra való, rendes emberek.

– Ők nagyon. És majd mondd azt nekik, hogy elvesztek az irataid. Puiu Borcan ezredes majd úgy fog tenni, mint aki elhiszi.

– Tényleg, az irataim – torpantam meg hirtelen. – Az ülés alatt, a kerékpár csövázában tartottam őket. Jó volna értük visszafordulni.

– Ó, hadd. A kerékpárod már elvitték onnan. Többet ne gondoldj rá.

A falu vége felé, egy fedeles fahíd alatt fehér zuhatagokkal átvonult a patak, partján egy törpe ült, és a lábát áztatta. Nikifor Tescovina nemsokára letért az útról egy sikátorba, amely hamarosan ösvénnyé keskenyedett, és egy gazzal benőtt nyirkos holtág mentén kivezetett a kertek közül a mezőre. Végében, néhány fenyő, fűz és kutyabenge szomszédságában színes kövekből rakott, horpadt fedelű épület sötétlett. Valamikor vízimalom lehetett, de a patak vagy folyó elköltözött mellőle, s egymaga maradt a réten. Kitorrt ablakai zugában madarak fészkeltek, a zsindeletető hasadéka az égről, mint színes pengék, az alkony fényei villóztak. Az egykori berendezést, a tengelyeket, őrlőköveket kiszerezték, a falon tátongó hatalmas réseken át most a rét esti illata fújdogált.

Nikifor Tescovina a kongó falak között egyenesen az emeletre kaptatott, megállt egy kitárt, kissé megroggyant ajtó előtt. Amolyan kis raktárféleség lehetett, egykori szer 19számoskamra, egyik sarkában most frissen tépett fenyőgallyból fekhely sötétlett.

– Ez az – mondta Nikifor Tescovina –, ez az a hely, ahol meghúzhatod magad. Senki nem fog kérdezni tőled semmit.

– Honnan tudtad, hogy jövök?

– Azóta, hogy betetted a lábad Sinistra körzetbe, Borcan ezredes minden lépésedről tud. Ez a táj vonzza a hozzád hasonló embereket. Aki egyszer elindult fölfelé a Sinistra mentén, meg sem áll Dobrinig.

– Megnyugtattál. Akkor azt is tudja az ezredes, hogy csak egy egyszerű vándor vagyok.

– Persze hogy tudja. És mondd, egyszerű vándor, mivel óhajtasz foglalkozni? Sokoldalú embernek látszol.

– Az erdőt szeretem nagyon, a fát és a bokrot. Mondjuk értek a gombához, gyümölcshöz, dolgoztam már piacokon. Elmehetek, ha kell, rönktelepre, a fahántolókhöz is. Vagy szükség esetén csapdákat állítok.

– Nem hangzik rosszul. Majd beszélek az ezredessel. De amíg ő maga föl nem keres személyesen, kérlek, ne hagyd el ezt a helyet. Úgy értem, ki se lépj a házból.

– És a nagydolgomat, ha lenne, engedelmeddel hova végezhetem?

– Legjobb, ha kitolod a feneked az ablakon.

Nikifor Tescovina tenyerét a homlokához érintve intett búcsút. Mire a rét végét elérte, ahol a falu első kerítései kezdődtek, elnyelte a szürkület. A romos párkányon könyökölve bámultam utána, mígnem nagy szárnyzuhogás közepette kirepült mögülem egy bagoly.

Nikifor Tescovina napokon át nem mutatkozott. Reggelente a bejárat reteszén kicsi tarisznya lógott, benne egy üveg víz, néhány darab dermedt főtt krumpoli, hagyma, maréknyi aszalt szilva, pár szem

mogyoró. Ezek a napok a főtt krumplival, az asztalt szilvával, mint a völgy fölött 20elsiető ködök, hamarosan egybeolvadtak, attól fogva sokáig nem tudtam, hétfő van-e, szerda avagy szombat. Az idő múlását a Dobrin oldalában a hófoltok alakváltozásai jelezték.

Egy reggel aztán a himbálózó tarisznya mellett újra maga Nikifor Tescovina ült a küszöbön.

– Örülök, hogy ilyen jókat alszol – mondta. – Bár gyakran megfordulok errefelé, nem zavartalak, hadd pihend ki magad. Azért közben elbeszélgettünk rólad Puiu Borcan ezredessel.

– Csakugyan ráér törődni velem?

– Hajjaj. Hát ő az erdőbiztos Dobrinban, vagy nem? Hamarosan eljön, mert látni akar. A dolog úgy fest, itt maradhatsz.

– Ha tényleg elintézted, egyszer meghálálom neked. Szeretném vinni valamire. És nekem valami azt súgja, itt fog kikerekedni az életem.

– Az könnyen meglehet. Borcan ezredesnek tetszik, amit a fejedben forgatsz. Arra gondolt, ha az erdei gyümölcsöt illetően szándékod komoly, lenne értelme a dolognak. A betakarított gyümölcsöt hordókban, dézsákban itt lehetne tárolni a malomban.

– Nos, szerintem is.

– Te pedig jó nagyokat alhatnál mellette. Az erjedő gyümölcs illata altat.

– Akkor máris érdekelne, hogy áll a vidék például szeder dolgában. Én ugyanis főleg áfonyára, szederre gondoltam.

– Hm, ezt pontosan nem tudom. És az igazat megvallva, a dolog a medvéktől is függ, mit kívánnak majd. Ők fogják megenni, amit te leszüretelsz. Tudod, tartanak belőlük itt a területen vagy százat, százötvenet. Ezért is tetszett az ötleted Borcan ezredesnek.

Naphosszat az ablakban könyököltem, az olykor konok, máskor szeszélyes ábrázatú hegyormokat bámultam, és 21Borcan ezredesre vártam. De a réten, amely Dobrin City és a Sinistra vize között nyújtózott el hosszan, heteken át csak az elhúzó varjúseregek és a felhők árnyéka vonult. Jött a tavaszi eső nyugatról, Sinistra felől, s ha a felhő a Dobrin falainak ütközött, napokon át kóborolt a jeges tornyok között. A bércekre néha minden oldalról könnyű felhő ereszkedett, ráidomult a hegységre, mint valami szobrot takaró lepel; amikor napok múltán föllebbent, a Dobrin megint ott állt szikrázó fehéren, miközben körülötte kitavaszkodott. Ha Nikifor Tescovina tarisznyájával véletlenségből estefele érkezett, a langyos küszöbön ültünk, a holtágból feltörő boroszlánillatban.

– Láthatod, részünkről teljes a bizalom – mondogatta Nikifor Tescovina. – Meglásd, aligha fogja valaki megkérdezni, honnan, merről jössz. Ne is mondd el magadtól senkinek. Ha valaki véletlenségből mégis kérdeget, netán faggat, hát hazudj.

– Ühüm. Az lesz. Remélem, beleszokok. Majd mindenkinek mást mondok.

– Érted a dürgést, azt látom. És máris felejtsd el a nevedet. Annyira, hogy ha véletlenségből meghallod a közeledben sziszegni, meg se rezzenj. Mindenhez fapofád legyen.

Napnyugta után Dobrinra sűrű vak sötétség ereszkedett, a házak fekete körvonala fölött csak a laktanya távoli ablakai világítottak, néha fényjelek villantak a hegyivadászok őrtornyain. Az éjszaka felhői között a Dobrin villámai derengtek, a távoli morajlásokat át- meg átszótták a bagoly rikoltozásai a berekben. A ködös, sárga hajnalok már mindig az ablakban könyökölve találtak.

Egy napon Nikifor Tescovina a kislányával érkezett. A gyerek rövid vörös haja, mint az érett őszi berkenye, már messziről áttűzött a ködön. Már a malom közelében jártak, amikor észrevettem, apa a lányát pórázon vezeti. Kőhajítás 22ra a bejárattól kikötötte egy határjelző cövekhez, és egymaga tért be az épületbe.

Aznap Nikifor Tescovina egy üveg denaturált szeszt is hozott, melléje egy csuprot és egy lyukakkal telefúrt lábasban faszenet. Kioktatott, ahhoz, hogy az ember megihassa, a szeszt szenen kell átszűrnie valamilyen más edénybe. Ha nincs kéznél faszén, megteszi a közönséges tapló vagy az áfonya.

– Kezdetben hányni fogsz tőle, de aztán megszokod.

– Biztos.

Ő máris töltögetni kezdte az italt a szénre, alája tartotta a bádogcsuprot, és leste az első cseppeket.

– Hamarosan dolgohoz láthatsz, az ezredes megrendelte a kádakat, a csebreket. Már felfogadta a gyűjtögető asszonyokat is. Nyüzsögni fognak körülöttem, de te nagyon vigyázz magadra. Ahogy már mondtam, mindenhez fapofád legyen.

– Újabban nagyon bírom fegyelmezni magam.

– Akkor majd arra is ügyelj, tudjál viselkedni, ha egy bizonyos Géza Kökény nevűvel találkozol. Azt fogja mondani, nem akárci, mellszobra áll a Sinistra mentén. De te ne higgy neki.

– Nem fogom végighallgatni.

– Ez a helyes beszéd. Az ott pedig a kislányom, Bebe. – Ezzel nyitott tenyérrel kimutatott a rétre, ahol a cövekhez kikötve a vörös hajú gyerek ült a fűben. – Majd megismered, még csak nyolcéves, de úgy veszem észre, el akar menni tőlem.

– Ne engedd.

– Szerelmes lett Géza Hutirába.

– Nem ismerem az illetőt. Biztos álneve neki.

– Hm, ki tudja. Ő a rezervátum meteorológusa. Úgy veled egykorú, jó ötvenes. De neki földig ér a haja. Övé a kislányom, Bebe szíve.

23

Négy, öt vagy hat hete laktam már az elhagyott vízimalomban pockok, denevérek, gyöngybaglyok között, amikor végre személyesen is fölkeresett Puiu Borcan ezredes. Eljött, hozta az új nevemet. Sinistra erdőségeire aznap pár órára visszatért a tél. A virágzó rétre is jeges felhő ereszkedett, a holtág halmai között üveges kása csillogott, a magasból havas tisztások világítottak a falura. Elhúzó ködfoszlányok

között pillantottam meg a két közeledő alakot, egyikük pártfogóm, Nikifor Tescovina volt. A másik, a tisztí köpenyes, táskás arcú, nagy fülű ember, sapkáját homlokán igazgatva közeledett, kezében nagy, fekete esernyőt lóbált. Bár a levegő még tele volt a távolodó fergeteg jeges cseppjeivel, ő az ernyőt nem nyitotta fel, ázott fekete anyaga, mint az alvó denevér szárnya, lankadtan csüngött. Az erdőbiztos nyakában hatalmas távcső himbálózott.

Később, miután bizalmát némiképp kiérdemeltem, magam is belenézhettem messzelátójába. Egy alkalommal a berekbe kísértem, s ő, amíg egy helyen betért a cserjésbe, hogy elvégezze a dolgát, rám bízta ernyőjét és a látcsövét. A forradalom ünnepe volt aznap, tudtam, a patak partján a hegyivadászok tollaslabdáznak a dobrini vasutasokkal. Emlékszem, a két- vagy háromméteres lengedező szűz fű fölött látszott is az ide meg oda cikázó apró hófehér madár.

Szóval, nyakában a távcsővel, kezében lankadt ernyőjével Puiu Borcan ezredes megállt a küszöbön. Tekintete bús, kicsit nedves volt, füle cimpáján átderengett a távoli havas tisztások fénye, sapkája alól kikunkorodó haja, álla borostája még tele volt az elvonult jeges eső cseppjeivel.

– Szóval maga az.

– Én.

– És mi a neve?

– Nem tudom. Elvesztek az irataim.

– Akkor jó. Minden rendben.

Elővette zsebéből azt az óraláncon függő, csillogó bá 24doglapocskát, amelyre frissen belevésve sötétlett: Andrej Bodor. Az álnevem. Saját kezűleg akasztotta a nyakamba, tarkóm alatt csípőfogóval összesajtolta a szabad végeket, s a fém máris melegezni kezdett a bőrömön. Tetszett is az új nevemből az Andrej nagyon.

25

3. (Aranka Westin ablaka)

Hetek, hónapok vagy talán már évek óta éltem Andrej Bodor álnéven Sinistra körzetben, amikor a keskenyvágányú erdei vasútnál megüresedett egy pályaoári állás. A kisvasúton, bádoggal bélelt tehervagonokban, kiselejtezett bányászcsilléken gyümölcsöt, lódögöt s egyéb eleséget szállítottak a természetvédelmi területre a medvéknek. Ugyanott, a rezervátum kerítései mögött távol a világtól, élt fogadott fiam, Béla Bundasian, aki miatt az északi hegyvidékre költöztem. Így aztán, amint tudomást szereztem róla, hogy Augustin Konnert pályaoárt egy reggel a sínek mentén találták több darabban, azonnal kértem felvételemet a helyére.

Az ügyben, bár gondolom, nemcsak én pályáztam, hamarosan kihallgatásra rendelték. A laktanya folyosóján, várakozás közben találkoztam a dobrini borbélyal, akit pont akkor tanácsoltak el a körzetből. Azzal a nappal kezdődött életre szóló barátságom Aranka Westinnel.

Dobrinban akkoriban szűnt meg az erdeigyümölcs-betakarító központ, aminek addig a diszpécser voltam, és bár nyomban szélnek eresztettek, továbbra is a tárolóban laktam, egy kamrában húztam meg magam dézsák, hordók között. A begyűjtő a Sinistra egyik holtága mentén, egy elhagyott vízimalomban működött; a patak még régen, egy tavaszi áradáskor elszökött mellőle, a kőépület egymaga maradt a réten, néhány fenyő, berkenye, fűz és kutyabenge szomszédságában. A helyet magas, sárgára mázolt pózna jelezte, borús időben messzire világított, hogy a környező 26hegyoldalokról érkező gyümölcszedő asszonyok a bolyongó ködök között is könnyen odataláljanak.

Az emlékezetes nap reggelén az immár feleslegesen meredező sárga póznán egy papírzsákból tépett keskeny cédula lobogott, néhány szénnel írott, hevenyészett, ákombákom betűkkel odarótt szó sötétlett rajta: „Siessen, Andrej, a hivatalba.” Az üzenet nekem szólt, Coca Mavrodin ezredes, a dobrini hegyivadászok új parancsnoka írta saját kezével, ráismertem a szárukkal fordított irányba mutató N és S betűkről. A papírseletet még hajnalban tűzhettem oda az ismeretlen küldönc, a pózna körül a deres talajon gumicsizmás lábnymok motoztak. Ősz vége felé járt.

A mezei ösvényen, a patakot szegélyező füzesek mentén rövidítettem, nem is találkoztam senkivel, csak Géza Kökény mellszobra tetszett át a kerteken, a kopaszodó ágak szövedékén. Túl a vízen terült el Dobrin, a falun is túl, félig-meddig már a hegyoldalra épülve álltak a hegyivadászok laktanyái. Mint valami hatalmas, leszakadt sziklatömbök szürkéltek a meredély aljában. Mögöttük, a határig nyúló völgyek valamelyikében élt Béla Bundasian, a fogadott fiam.

Egyszerű, hétköznapi kis história a miénk. Fogadott fiam, Béla Bundasian egyszer nem tért haza Moldvából, ahova vásári feketézőkhöz rendszeresen eljárt kottapapírért, attól fogva többet nem láttam. Eltűnése után pár napig, mondjuk egy vagy két hétig még azt lehetett hinni, megint a vérmes Cornelia Illafeldnél múlatja az időt – kedvese a Kárpátok kellős közepén lakott valahol, egy alagút közelében –, de miután hetek múltán sem került elő, és életjelt sem adott magáról, biztosra lehetett venni, belekeveredett valamibe.

Csakugyan az történt, belekeveredett. Az is csak úgy jó másfél évvel később derült ki, Béla Bundasiant valahová az 27ukrán határ közelébe telepítették, egy természetvédelmi területen él Sinistra körzetben. Mindezt egy ismeretlen jóakaró tudatta velem, tűvel karcolt írással, egy húszas pénzérmén, amit az illető – nem kizárt, valami jobb indulatú hatósági ember – a postaládámba hullatott.

Tudom, az ilyen szerű hír távolról sem valami vidító, engem mégis lázba hozott. Fölmondtam a piacfelügyelőségen, ahol akkoriban ellenőrként, alkalmi gombaszakértőként működtem, és északra utaztam, hogy munkát vállaljak valamelyik Sinistra menti hegyi településen. Mindvégig a jobbik szimatot vezetett, a végén – persze évek teltek el közben – pont itt kötöttem ki, a bizonyos rezervátum közelében, a nyirkos, huzatos Dobrinban.

Az erdei gyűjtögetés a szűkös időkben biztos kenyérnek számított, az ember a kincstári puttony mellett a maga tarisznyáját is teleszedte. Az áfonya, szeder vagy a róka gomba különben is sok örömet tud szerezni az embernek. Félreértés ne essék, nem valami neves konzervgyárnak szállítottunk, csak a közeli rezervátumnak, ahol egy romos kápolnában és elhagyott, beomlott bányákban tartották a medvéket. Elejtett szavakból, körmönfont puhatolózások során kiderítettem, Béla Bundasian a Géza Hutira meteorológus házában él, túl az erdőhatáron, a havason. Semmi dolga, csak szívességéből jár ki néha megszemlélni a szélkakasok állását a szirteken, néha leolvassa a fennsíkon szerteséjjel telepített műszereket. A faluba nem járt be, ezért a véletlen alkalomra vártam, hogy valamilyen úton-módon összetalálkozzunk.

Így is, Puiu Borcan ezredes, a terület előző erdőbiztosa, mintha csak átlátott volna szándékaimon, vonakodott aláírni a passzust, amivel eljárhattam volna szüretelni a rezervátumba. De Puiu Borcannak váratlanul vége lett, egyik szemléléről nem tért vissza. Egy ideig vártak rá, hátha egy hosszúra nyúlt kaland után mégiscsak megjelenik, de ami 28kor egy napon Dobrin City fölött, mint egy hatalmas denevér, átrepült egy szélről hajtott magányos fekete ernyő – egyedül ő, a hegyivadászok parancsnoka használt portyáin ilyen –, mindenki megtudta, az ezredes nincs többé.

Puiu Borcan ezredes helyébe a dobrini hegyivadászokhoz egy nő, Izolda Mavrodin került, becenevén Coca. Vékonyka volt, halk, átlátszó, mint egy szitakötő. Ha látni akart, egy-két szóval ilyen papírzsákból tépett fecniken üzent, könnyen ráismertem, mert az N és az S betűket mindig fordítva írta. A laktanya felé vezető ösvény mentén, kórókra, csupasz vesszőkre tűzve most is ilyen szénnel telefirkált barna papírcsíkok lobogtak. „Várják magát, Andrej, nagyon fontos ügyben.”

Coca Mavrodin azon a napon másokat is hivatalába rendelt, előszobája tele volt gyantaszagú favágóval, erdőkerülővel, így esett meg, hogy amíg soromra vártam, Vili Dunkával, a dobrini borbélyal találkoztam.

Mintha nem ismerne többé senkit, a haragtól nagy kevélyen épp sietős léptekkel távozott a hivatalból, de én utána eredtem. Amolyan alkalmi ivócimborám volt.

Nem örült nekem sem, elmondta, siet nagyon, az első vonattal el kell hagynia a községet, egész Sinistra körzetet. Már reggel útibatyuval, váltás fehérneművel, kedvenc tárgyaival hívták, úgymint innen egyenest az állomásra megy. A fodrászat megszűnt Dobrin Cityben, a kocsmák is bezárt; minden olyan helyet becsuktak, ahol az emberek várakozás közben elbeszélgettek. Bizonyoságul Vili Dunka megmutatta vasúti szabadjegyét, amellyel kijelölt új lakóhelyére ingyen utazhatott.

– És Aranka Westin mit szól az ügghöz? – érdeklődtem.

– Semmit, őrá nem vonatkozik a dolog; továbbra is majd tisztai köpenyeket foltoz. Természetesen itt marad.

A szóban forgó nőszemély a laktanyának varrt, és addig a napig élettársa volt Vili Dunkának.

29

– Mert gondolom, tisztában vagy vele – folytattam –, sok-sok évig távol leszel. Talán vissza sem térsz már ide többé soha.

– Ühüm, úgy fest a dolog. Felkészültem mindenre.

– És azt nem tudom, sejtet-e, nekem mindig is nagyon fájt a fogam Aranka Westinre. Most, hogy elmégy, majd mindent elkövetek, hogy az öröködbe lépjek.

– Aha, ez nekem is megjárta az eszemet. Hát egyszerűen nem fogok rátok gondolni.

– Azért mondom most ezeket a dolgokat, mert egyenes embernek tartom magam. Nehogy úgy nézzen ki, a hátad mögött cselekszem. Nem szeretném, ha a végén még rosszra gondolnál.

– Máris el vagytok felejtve. A holmim nagy része nála maradt, úgymint használj bármit nyugodtan, ami megnyeri a tetszésedet. Tornaingem, papucsom, alsóm maradt ott, nagyjából egyezik a termetünk. Én

csak ollókat, borotvakéseket, pár pamacsot és kenőcsöt, szóval a borbélyszerszámaimat viszem magammal. Minden egyéb a tied.

– Rendes vagy.

– Hát most mi a fenét tegyek?

– Azért még nem tudhatom, velem is mi lesz. Amint látod, engem is hívtak.

– De nálad nincs útitarisznya. Te még maradhatsz. Legalábbis egy darabig.

– Nagyon remélem. Ezért is bátorkodnék érdeklődni, el tudnál-e látni néhány hasznos tanáccsal. Mégis, miként viselkedjem vele? Milyenek a szokásai, melyek az asszonyi szeszélyei?

– Az ördögbe is. Te a nagy fehér cubájkjával törődj, ne pedig a szeszélyeivel. De mondjuk, amikor varr, ne próbálkozz vele. Nála mindig is a kötelesség az első. És most már mennék, ha meg nem sértelek. Isten veletek.

– Kösz. És vigyázz magadra.

30

Ezzel Vili Dunka, a volt dobrini borbély eltávozott. A folyosó ablakából utána bámultam, követtem a tekintetemmel, amíg átvágott a tócsáktól csillogó udvaron, amint a porta előtt várakozott, hogy az ügyeletes tiszt kiengedje, aztán már csak a felröppenő verebek jelezték az útját a kerítés mögött. Eltűnt az állomás felé vezető úton, és soha többé nem hallott róla senki.

Késő délután került sor a kihallgatásra. Az erdőbiztosi székben a halottkém, Titus Tomoioaga ezredes ült, azt mondta, ki kell mentenie Coca Mavrodint, aki pillanatnyilag nem ér rá, közben azért tanulmányozza a pályaoári állás ügyében benyújtott kérelmemet. Csakhogy volna egy kis bökkenő, irataim, útban a nyilvántartó felé, elvesztek. Amíg előkerülnek, néhány megbízható ember magánvéleményét fogják kikérni. És ha pont pályaoárnek nem is, de ki tudja, valami futárfélének esetleg alkalmaz; szüksége lenne egy emberre, aki üzenetekkel bejár a rezervátumba.

Úgy nézett ki, pont oda akar majd küldeni, ahonnan eddig kitiltottak. Annyi évi várakozás után talán hamarosan találkozni fogok Béla Bundasiannal. Közönyt színlelve, unott képet vágtam, mint akinek nemigen fűlik a foga az egész dologhoz. És ennyi idő elteltével már nem is bírtam örülni a hírnek olyan nagyon. Amellett, őszintén szólva, egyre csak Vili Dunka járt az eszemben, aki azóta, zsebében az érvényes vasúti szabadjeggyel, már az állomáson várakozik. Ha majd rövid vonatfütty hallatszik, az azt jelenti, elment. Jó volna biza, gondoltam magamban, még aznap este fölpróbálni a papucsát.

Ősz vége volt, már szürkülődött, mire a laktanyából jövet elhaladtam a néptelen, kutyaugatástól, kóbor ködöktől átszótt falun. Jó pár éve már, hogy a villanydrótokat elvagdosták, a házak estelente jobbára néma sötétségben gunnyasztottak, most is csak elvétve villant valamerre viharlámpás vagy fagyúmécnes lángja. Egy halvány, sá 31padt ablak a varrónő, Aranka Westin kertje mélyén derengett.

Jó ideig csak a függöny lyukain, résein leselkedtem, mint tesz-vesz odabenn, félig-meddig megöszvegyülten, amint az imbolygó mécsvilág mellett a nehéz posztó egyenruhákat foldozgatja. Hátára kétrét hajtott vastag gyapjúkendő terült, csücske fenekéig ért, két szárnya combjára simult, amelyet Vili Dunka cubáknak nevezett. Fázhatott kicsit, úgy látszik, aznap még nem ért rá tüzet rakni.

Megkerültem a házat, a fásszínben fölnyaláboltam néhány tuskót, kevés gyújtóst is markoltam hozzá, aztán kopogtatás nélkül, csak úgy a térdemmel lenyomtam a kilincset. Aranka Westin nyomban fölkapta fejét, de mindjárt vissza is horgasztotta, egyszer-kétszer még rám villantott, miközben ugyancsak a lábammal ügyetlenkedve visszacsuktam az ajtót. Ha éles volt a szeme, márpedig a varrónőknak az, észrevehette, lábam körül remeg a nadrág, talán a légvonattól, gondolhatta. De én akkor legalább öt éve nem voltam nővel.

Az első biztató jelre vártam, hogy például állán megenyhüljenek a ráncok, hogy lábujjai a papucsban hívogatóan elernyedjenek, s legfőképpen arra, hogy a tisztí köpenyt, amelynek szürke posztóból éppen új zsebeket rakott, kezéből végre maga elé ejtse. Tudtam, nyert ügyem van, és most már azt is: varrás közben még véletlenségből se próbálkozzam vele.

32

4. (Coca Mavrodin neve)

Amikor hírül hozták, hogy a Dobrin egyik szélfújta magaslatán megtalálták Puiu Borcan ezredest, kiporoltam a vattakabátomat, sáros gumicsizmám leáztattam a patakban, majd fölkerestem a törpe Gábriel Dunkát, hogy stuccolja meg egy kicsit a hajamat. Puiu Borcan ezredes Sinistra körzet erdőbiztosa volt, illet, hogy én, mint az erdeigyümölcs-betakarító központ diszpécser, ápolts külsővel jelenjek meg a temetésen.

Hamarosan kiderült, kár volt a sietségért, az ünnepségből nem lesz semmi: Izolda Mavrodin ezredes, a hegyivadászok frissen kinevezett új parancsnoka jó előre minden gyülekezést betiltott. Még csak útban volt Dobrudzsából új állomáshelye, az északi hegyvidéki terület felé, máris megüzente, Puiu Borcan ezredes a hegytetőn maradt, pont azon a helyen, ahol a láz leterítette, hozzá ne merjen nyúlni senki. Még akkor sem, ha netán – és ezt már én teszem hozzá – kezdi körüludvarolni néhány arra tévedt borz vagy róka.

Borcan ezredest a dobrini hegyivadászoknál egy asszony követte. Úgy hírllett, a Mavrodin csak álneve, az igazi: Mahmudia, és nem bánja, ha Cocának becézik. Érkezése előtt Dobrin Cityben kevesen aludtak, az éjszakában a várakozás, az izgalom hangjai kígyóztak. Egy ideig azt lehetett hinni, Tomoioaga bakter klarinétja vijjog az alagútban, máskor meg mintha megkésett vadludak vonultak volna a völgy fölött. Éjszaka közepén, amikor az árnyékszék felé menet átbálgattam az udvaron – az esténként benyakalt denaturált szesz egyre-másra meghajtott –, túl a 33falú sok fekete háztetője fölött sárgán derengett a köd, a laktanya valamennyi lámpája égett, az őrtornyok fényei mint hatalmas vattacukrok lebegtek a nyirkos sötétség mélyén. A vijjogó hang is onnan érkezett: a hegyivadászok talpukra kötözött párnákkal fényesítették a folyosókat, nedves újságpapírral sikálták a laktanya ablakait.

Izolda Mavrodin kora reggel, vöröskeresztes katonai terepjárón érkezett. Sapkája ellenzőjét, a szélvédőt, a sárhányókat fehér lepedék borította, abba valaki ujjal belerajzolta becenevét: Coca. A kocsni nyomában Dobrin City utcáin kesernyés orvosságsszag kavargott, vagy még inkább olyanszerű illat, mint az eltaposott bogaraké; föl-fölcsapott, végighullámozott a falun, aztán mint az esővíz, meggyűlt az út menti árkokban, az udvarokon.

Coca Mavrodin-Mahmudia még aznap, csak úgy pofára kiválogatott maga mellé vagy tizenöt-húsz, szinte egyforma falusit – véletlenségből mind hosszú nyakú, golyófejű, gombszemű, színtelen fiatal –, darócaikat eldobatta, valamennyien szürke öltönyt, hegyes orrú fekete félcipőt, ezüstösen csillámló nyakkendőt kaptak. A hasonlatosságra a falubeliek is fölfigyeltek, az átvedlett szomszédokat mindjárt elnevezték szürke gúnároknak. Bár kiképzésükre idő sem lett volna, maguktól kitalálták, mi lesz a dolguk, már az első perctől fogva szigorúan hordozták tekintetüket körös-körül, mindenfelé. Ha valamerre elindultak, csak úgy kopogott a sok bőrtalpú cipő a vízmosta köveken.

Bár én mindjárt, a kezdet kezdetén kiporolt pufajkával, fényesre áztatott gumicsizmával, amolyan bemutatkozó látogatáson az új parancsnoknál tiszteletemet tettem, ő, amint végigmért, nyomban kitessekel az erdőbiztos irodáról. Később mégis üzeneteket hagyott számomra itt-ott, egy-egy jelentéktelen kis irkafirkát, aztán amikor lihegve jelentkeztem, megintcsak elküldött. Tévedés, mondta, nem is tudja, ki vagyok, máskor így: most hagyjuk, inkább majd 34egy más alkalommal. Bizonyosra vettem, csak próbálni, bosszantani akar, és egy napon majd igazi szándékát is elárulja – ha nem is nyíltan –, és akkor majd égen-földön kerestetni fog a hegyivadászaival, kutyáival, sólymaival.

Azon az őszön korosodó ember létemre éppen Aranka Westinnek csaptam vadul, nem is reménytelenül a szelet. Ő a laktanya számára varrt, s ha szállítmányozás után néha őrizetlenül magára maradt, bevettem magam hozzá. Nála találtak rám egy délelőtti nagy nyalakodás közben a dobrini szürke gúnárok. Már vittek is magukkal.

Coca Mavrodin tudatta, mostanig vívódott, mi is történjék velem; a gyümölcsbegyűjtő ugye megszűnt, azzal együtt az én diszpécseriségem is. Akkor pedig, mivel nem is ezen a vidéken születtem, hanem ki tudja, hol, legjobban, ha a körzetből is hamarosan eltávozom.

– Az efféle eprészés, gombászkodás, természetjárás ideje lejárt – mondta halk, fakó hangján –, eddig sem volt rá semmi szükség. És ami a legnagyobb baj – tette hozzá –, nincsenek meg az iratai. Itt nem maradhat.

És, hogy mutassa, nem a levegőbe beszél, fiókjából irattartót vett elő, összefogdosott szürke dossziét, nagy ákombákom betűkkel volt ráírva az Andrej, a Bodor: az álnevem. Kinyitotta, mutatta, mintha nem is léteznék, a belseje teljesen üres. Nem kizárt, valaki, mint feleslegeseket, egyszerűen eltűzelte, eldobta őket, vagy talán maguktól megsemmisültek.

Megcsörgettem a kicsi bádoglepocskát a nyakamon, mutattam, engem Puiu Borcan ezredes még annak rendje-módja szerint törzskönyvezett, ha kell, mégiscsak van mivel igazolnom magam. Dobrinban, aki az erdőn dolgozott, nyakán ilyen bádoglepocskát viselt, belevésve minden személyi adata és persze a neve. Igazi igazolványnak erre fele ez számított.

– Ha itt maradna – mondta Coca Mavrodin –, egy 35szer majd az is kellene. De akkor sem addig, amíg él és mozog.

Alacsony, görbe, fakó nő volt Coca Mavrodin-Mahmudia, köpenye szárnyai közé süppedve gubbasztott, mint egy matt éjjeli lepke. Szeme is mintha bőrből lett volna, nem pislogott, csak ült rám szegzett fekete orrlyukakkal, fénytelen nemezes hajából, a fülében hordott sárga vattákból bogárszag párállott.

– Azért, ha lehetne, én mégis maradnék – próbálkoztam. – Bármit elvállalok. Már pályáórnek is jelentkeztem a kisvasúthoz. Talán még megbeszélhetnénk a dolgot.

– Értésültem a terveiről – legyintett. – De ősz végén, ha lehull a hó, a kisvasút leáll. Nem biztos, hogy tavasszal újraindítom. Maga itt előbb-utóbb bajba keverednék, hiszen még neve sincsen. Menjen el idejében, tisztességben, távozzék, amíg elengedem.

Világos beszéd volt, megmarkoltam a sapkám, egyet-kettőt gyűlölettel rávillantottam köszönés helyett, útközben az ajtó felé, kiköptem az ablakon. Coca Mavrodin hangja a küszöbön utolért:

– No, álljon csak meg. Felőlem köphet. De én úriembernek hittem.

– Az vagyok és nem is köptem.

– Az más. Akkor mégiscsak megkérhetem egy szívességre. Van itt egy hágó, Baba Rotunda a neve, szeretném, ha odakísérne. Nincs sok kedvem ezekhez a bölcs hegyivadászokhoz. – Székestől megfordult, és a mögötte függő domborított falitérképen kikereste azt a helyet, ahol az országút átbukott a túloldali lejtőre. – Őszinte leszek, ilyen terepen ez idáig nemigen mozogtam, délvidéki vagyok. Örülnék, ha egy ilyen civil igazítana el, mint maga. Akit aztán úgysem látok többet.

– Legyen, nem utasítom vissza.

A bejárat előtt egy padon egymás mellett ültek a szürke 36gúnárok. Fekete félcipőjükön fehér szegéllyel ütött ki az izzadságfolt. Gombszemük csillogott az őszi verőfényben, pihéik fölött olcsó illatszer szaga lebegett.

– Ő az illető jómadár – mutatott rám Coca Mavrodin –, megígérte, elmegy. Holnap reggel majd a körzet határáig kísérik, megvárják, míg felröppen és elszáll.

A laktanya portája előtt a vöröskeresztes terepjáró várakozott. Ponyvájában sárga nyírfalevéltől pettyes kék esővíz ringott, benne égnek görbített lábakkal egy varjú hevert. Csak úgy hulldogáltak akkoriban az égből a madarak.

A kerítés tövében Géza Kökény, az egykori hős medvész sütkérezett, pipázott, füstje ha utolért, megcsiklandozott a senyvedő kakukkfű illata. A tisztelgés jeléül jobb keze ujjait homloka közelében tartotta.

A Baba Rotunda-hágóra nyolc-kilenc szerpentinnel vezetett föl a kátyútól csillogó, vízmosta árkoktól szabdalts régi földút. Az egyetlen buszjáraton kívül, amely Bukovina felé közlekedett, csak szénégetők, erdőkerülők és a dobrini hegyivadászok használták. A tetőn Zoltán Marmorstein útkaparó háza állt, a környező tisztásokon elszórva néhány tanya; szélről, esőtől szürkére fakult boronaház. Ott álltunk szemben a Dobrin meredek falaival; kelet felé a Kolinda-erdő sötétlett, északon a Pop Ivan menyétvörös sziklái égtek.

Amolyan ismerkedésféle volt ez, első terepszemle, Coca Mahmudia előtt haladtam, félrehajtottam előle az ágakat, elrugdostam útjából a fenyőtobozokat, s tapsoltam nagyokat a madaraknak, hogy idejében felröppenjenek. Egy-két hete erre fele még lángolt a berkenye, de mostanra az ágak mind lekopaszta szürkéltek: észak dermesztő szelei elől megérkezett a berkenyeevő csonttollú madár.

Hogy a csendet megtörjem, meg is említettem ezt az apróságot. Coca Mavrodin, úgy tűnt, elereszti a füle mellett, csak jóval később felelt rá.

– Tudós ember, akkor sincs mit kezdenem magával – 37mondta –, egy férfi ne adja gyümölcsre, madárra a fejét. Mi a fene terem itt meg egyáltalán?

– Áfonyára, főleg szederre hajtottam – feleltem. – Tudja, a rezervátumnak szállítottam. A medve imádja a szedret.

– Áfonyát életemben nem láttam, de ugye, mindjárt mutat egyet. Ami a szedret illeti, a gyalogszeder például nálunk Dobrudzsában is megterem. És ha mifelénk ritkán havazik is, a sótól a dombok, halmok nálunk télen-nyáron fehérek. Buckáik között százlábú szőrös indák mászkálnak, telis-tele azzal a kis vigyorgó bogyóval.

– Érdekes lehet.

Most, hogy elbocsátottak, nem sok kedvem volt az ilyen udvariassági beszélgetésekhez. Igen-igen bosszantott, hogy el kell költöznöm a területről. Úgy nézett ki, pár évem csak úgy a semmibe röppen. Azt terveztem volt, ha rátalálok fogadott fiamra, megszőktem innen. Vagy ha neki nem volna kedve, hát megszőktem Aranka Westint. És most jött ez a nő, Izolda Mahmudia, és eltanácsolt a körzetből. Csak fújttam, köptem nagyokat mérgemben.

– És mondja, Andrej, fogalma sincs, hova lettek a papírjai?

– De igen – feleltem rosszkedvűen –, azt hiszem őurasága zsebében maradtak.

– Miféle őuraságéban?

– Hát az övében, az ezredesében. – Hanyagul előremutattam, ahol a lecsüngő felhőfoslányok között a Dobrin hójárta meredélyei csillogtak. A csupasz hegytető felé, ahol lapos zöld kövek között Puiu Borcan ezredes örökre elpihent.

– Az pech. Most már eszébe ne jusson a zsebében kotorászni. Azt mondják, ragály terítette le. Majd tüzet gyújtatok alatta. Ne is nevezze már őt ezredesnek.

Valamivel később a távolban, alacsonyan repülve, a rét buckáira le-lecsapva éppen Puiu Borcan ezredes ernyője húzott el a Dobrin falai előtt.

38

– Ekkora denevért életemben nem láttam – suttogta Coca Mavrodin.

Túl Zoltán Marmorstein útkaparó házán, egy fenyővel benőtt hajlatban havasi tanyaház állt, közelében pajta, szénatároló, fészker. Kerítése mentén, a deres őszi réten feketén csillogó trágyakupacok gőzölögtek. Közöttük zsebre dugott kézzel, fejét olykor riadtan fölkapva, egy látásból ismerős hegyi lakó, Severin Spiridon sétálgatott. Előtte hatalmas dolmányos varjak lépdeltek, mögötte gyapjas, tarka kutya.

A kutya vett észre előbb, fölmeredő farka a szélben lobogott, sietve vizelt egyet-egyet. Severin Spiridon is megállt, szemét fél kézzel beárnyékolta, s a trágyagőz áttetsző csóvái között kémlelt a távolba. Megnyitotta nyakán a zubbonyt, később a nadrágját is megoldotta, s egyik kezét még mindig tekintete elé tartva, idegesen ő is vizelt egyet.

– Az kicsoda?

– Severin Spiridon a neve. Majd kegyed is megismeri. Úgy tudom, a hegyivadászok régi embere.

– Megsúgom, nem kedvelem ezeket a hegyivadászokat. Egytől egyig hiú szarvasok.

Severin Spiridon ezalatt körbejárta házát, közben valahonnan egy távcsövet is leakasztott, most már azzal kémlelt körbe-körbe. Bizonyára a távolban megpillantotta Coca Mavrodint meg engem is, akit látásból ismerhetett, amint a vizenyős csapásokon bejárnak a terepet.

– És mondja, hogy a fenébe kerültek az iratai a Borcan ezredes zsebébe?

– Szégyellem az esetet: ő azt hitte, tartozom neki, és magánál tartotta őket zálogul. Állítólag adósa voltam egy hallal, amit a fene tudja, ki küldött neki.

– Ezredesnek tartozni nem jó.

Déltájt a süppedős réteken jó nagyot kerülve elértük a lóp 39szegélyét, amelynek zsombékjai egészen Severin Spiridon kerítéséig hullámoztak. Bár a boronaépületek körül akkor éppen senki nem mutatkozott, sem a gazda, sem a tarka kutya, Coca Mavrodin a cuppogó fűcsomók között egyenesen a tanya felé vette útját.

– Jöjjön, fiú, kerüljünk egyet. Beszélni szeretnék a távcsöves emberrel.

Mondom, a tanya környékén akkor már nem látszott sehol Severin Spiridon. Odaérkezve később csak a levetett csizmáját találtuk meg szépen egymás mellé helyezve a kapuban. A sárban mezítlábas nyomok a pajta felé vezettek. A kutya szűkölése a csukott konyhaajtó mögül hallatszott.

– Elbújt – jegyezte meg Coca Mavrodin, és végigment az udvaron. – Akkor most megkeressük.

Mivel a pajta ajtaján zár nem volt, Coca Mavrodin legelőször oda nyitott be. Kis ideig, fél perc sem lehetett, elmerült a benti homályban, de mire én is odaértem, már újra künn állt, a küszöb előtt. Száraz bőrszeme meg sem rebbent.

– Van egy kése?

Gombavizsgáló késemet mindig magamnál tartottam, tüstént odanyújtottam neki. De ő elhárította.

– Én nem érem fel, menjen inkább maga. Vágja le szépen.

A pajta homályában, a mennyezetről, mint fényes pengék, világítottak a tetőn a hézagok, a jégverte zsindegy repedései. Alattuk Severin Spiridon kötélén függő árnya imbolygott, nyakán még ott lógott a távcsöve. Mezítláb volt, ernyedte láb körül érződött a gumicsizma szaga.

Izolda Mavrodin megnógatott:

– Siessen. Még azt hiszi valaki, én tettem.

Bementem a pajtába, fölkapaszkodtam a jászol peremére, és – nyissz – levágtam. Severin Spiridon a szénával borított padlóra puffant, s a fény bevilanó lemezein lát 40szott, szája még kissé gőzölög. Melléje térdeltem, meghuzigáltam arcán a bőrt, és az ajkára tapadtam. Fújtam, szívtam, megint fújtam, és megint szívtam, beleadtam a lelkemet, addig folytattam, amíg megéreztem, könnyedén ő is belém köhög. Amikor szeme héja is repdesni kezdett, hoztam egy vödör vizet, arcát, nyakát megöntöztem, s ott hagytam, hogy majd találja maga mellett.

Coca Mavrodin egész idő alatt a ház előtt sétálgatott.

– Arra kértem, vágja le. Nem pedig arra, hogy csókolózzék velem. Hogy jut ilyesmi eszébe?

– Csak megpróbáltam.

– De hát föltámasztotta.

A ház ajtaja mögött Severin Spiridon kuttyája ugatott. A levetett csizmák mellett elhaladva kikanyarodtunk az ösvényre, átvágtunk a réten a magára hagyott terepjáró felé. A ponyvában a varjút ellepték valami színesen csillogó őszi bogarak. Mint a vadludak hangja, a levegőben ökörnyal nyújtózott, a Dobrin ormai alatt, mint kurta klarinéhangok, felhőpamacsok kunkorodtak.

– Bármi is történjék, most rágyújtok – mondtam. – Ha kegyed siet, ne várjon meg. Majd elboldogulok, leérek egymagam, ismerem a rövidítéseket.

Coca Mahmudia beült a kormány mögé, magára csukta az ajtót, s a maga felén letekerte az ablakot.

– Gyakran tesznek itt ilyesmit az emberek?

– Még nem kaptak rá nagyon.

– Annyit mondok, nehogy nekem még egyszer halotthoz nyúljon.

– Ha maradhatok, hát megígérem. Ha nem, hát nem állok jól magamért.

– Vésse az agyába: a halottnak az a dolga, hogy többet ne mozduljon.

A cigarettavégeket, amelyeket a laktanya körül szedegettem rendszeresen, egy kis bádogdobozban hordtam 41magammal a zsebemben. Egy kövérebbet kiválasztottam, és szipkába dugtam. Mivel a kocsi nem indult, a motorházon könyökölve pőfékeltem. Onnan láttam, hason fekve már Severin Spiridon is könyökölget pajtája küszöbén. A nyála még az arcomon feszült.

– Azért fura, hogy pont most tette – morogta Coca Mavrodin. – Éppen most, hogy errefele jártunk. Kissé fura.

– Nem olyan nagyon. Valamikor meg kellett, hogy tegye.

– Ha fölépül, kihallgatom. Majd megkérdezem, mi a fenét bámult olyan nagyon a távcsövével. Számoljon csak be nekem szépen.

– Azt fogja mondani, semmit. Vagy azt, csak minket. Ismerem én ezeket.

Miután megfordult a terepjáróval, Coca Mavrodin kikapcsolta a motort, hagyta, guruljon a kocsi nesztelenül lefele a szerpentineken.

– Annyit megjegyyezhetek, én is ismerem ezeket. Az egészet csak azért tette, hogy bosszantson.

Gurult a kocsi a sok kátyú között lefele a Baba Rotunda-hágóról, Coca Mavrodin fél kézzel tekergette a kormányt, másik kezével a fülében turkált. Biztos javában pukkant, pattogott neki; ezek szerint nem hazudott, először járt magaslati utakon. Az aljban átnyúlt előttem, saját kezűleg nyitotta ki az ajtót.

– A szürke gúnárok, ahogy maga nevezi őket, reggel a körzet határáig kísérik. Menjen, felejtse el azt az egészet.

– Kár – mondtam. – Reméltem, változtatni fog az elhatározásán. Csak átkozni tudom magam a miatt a bizonyos halügy miatt. Minden bajom abból származott.

– Miféle halügyről beszél?

– Mint említettem, Borcan ezredes egy halat keresett rajtam, azt hitte, rejtegetem előle.

– Hm. A halott ezredes nem ezredes.

42

Az estét – úgy nézett ki, a legutolsó lesz Dobrin Cityben, Sinistra körzetben – Aranka Westinnél töltöttem. Volt neki egy fából faragott régi kádja, amiben akár fürödni is lehetett. Megtöltöttem langyos vízzel, egy-egy adag itókát is kevertem – denaturált szeszt, gyantát és vizet –, fölkészültem, megmondom az igazat: órákon belül örökre eltávozom. Addig is iszogattunk; egymás vállán pihentetve a lábunkat, ketten is elfértünk a kádban.

Az éjszaka kellős közepén, Aranka Westinnél találtak rám a szürke gúnárok. Amúgy kissé szeszesen, pecsétektől jeges alsóban támolyogtam ki a terepjáróhoz. A szederszínű sötétségben, mint valami távoli, sóval lepett halom, Coca Mavrodin-Mahmudia arca világított. Mivel a közelben a Sinistra vize harsogott, kiabálva tudatta: meggondolta magát, egy darabig, ameddig majd ő jónak látja, mégiscsak Dobrinban maradhatok.

– A szürke gúnárok majd kitalálnak magának valami szép új nevet. Vagy egye fene, maradjon a régi, az sem az igazi.

Talányos asszony, szeszélyes katona volt Coca Mavrodin-Mahmudia; úgy tűnt, csak játszadozik velem, közben meg akart tartani. Évekkel később, Dobrinban jártamkor hallottam, maga is milyen talányos módon végezte. Ültében elaludt az erdőn, ott lepte meg az ónos eső, s ő mozdulatlanul, mint egy alvó lepke, a rárakódó jégcseppek üvegébe fagyott. A jégtuskót később a szél fölborította, széttört darabokra, és egyszerűen elolvadt. Helyén csak egy ázott, bogárszagú, ezredesi csillagokkal teletűzdelt rongykupac maradt.

43

5. (Mustafa Mukkerman kamionja)

Abban az időben, amikor fogadott fiam nyomait keresve Dobrinban éltem, az egész erdőkerületben egyetlen fényképész működött. Ez az egy is kizárólag a hegyivadászoknak dolgozott. És még csak nem is terepszínű hegymászó katonákat fényképezett, vagy a pirosított szájú irodistákat, hanem a természetvédelmi terület burkus medvéit – tartottak belőlük az erdőn vagy százharminc-száznegyvenet – a kormányzati nyilvántartások számára.

Valentin Tomoioaga fényképész – maga is ezredes – hétszámra az erdőt járta, protekciósan valószínűleg különféle oltásokat is kapott, mégis, a tunguz nátha végül őt is leterítette. Dobrin City közelében, az erdőszélen lett rosszul, néhány csupasz, hántott törzsű fenyő alatt, el lehetett látni odáig a faluból is. Bár korán fölfedezték, hiszen a szél egyfolytában lobogtatta rajta köpenye szegélyét, nem került a gyengélkedőbe, hanem azon a helyen, ahol a láztól olvadozva kinyúlt, szétterült, körbecövekeltek, lécekkel beszögezték, s még a csupasz fenyőtörzseket is gerendákkal ácsolták körbe, nehogy másokat is megfertőzni valamerre elinduljon. Tartottak itt a tunguz náthától nagyon, s úgy nézett ki, az lesz a legjobb, ha fertőző beteget, legyen az akár ezredes, nem engednek többet vissza sem a laktanyába, sem pedig a faluba, sehova. A sebtiben köréje vont palánk résein enni kukoricacsöveket dugdostak be neki, inni ott volt neki a harmat.

Mivel a maródi Valentin Tomoioaga fényképész helyébe új ember nem került, hamarosan érkezett a nap, amikor 44helyettesíteni kellett. De nem a medvéknél, vagy valamilyen rejtett objektum körül a rezervátumban, hanem az ukrán határon, ahova azon a napon egy külföldi kamionost vártak. Az illetőnek nem állhatott valami jól a szénája, ha fényképpel készültek elébe. A húsfuvarozó Mustafa Mukkerman lett volna az, akit ezüstoffényű, színes alakokkal telepíngált kamionjával magam is gyakran láttam elrobogni a Dobrint megkerülő észak-déli országúton.

Az, hogy pont nekem kellett beugranom a dögrováson lévő fényképész helyébe, bár amúgy mindenben jártas, tapasztalt ember hírében álltam, csakis a kiszámíthatatlan asszonyi szeszély műve lehetett. Örök rejtély marad, annyi titoktartó, ravasz hegyivadász mellett hogyan esett rám Coca Mavrodin ezredes választása.

Igaz, alighogy átvette Puiu Borcan halála után a dobrini erdőkerületet, egy s más máris megváltozott. A változás szelei lobogtatták szerte a faluban azokat a kicsi papírszalagokat, amolyan személyre szóló idézőket, majd hogynem magánleveleket, amelyeken engem név szerint újra meg újra az erdőbiztosi hivatalba rendelt. Ez történt most is: egy reggel ott zizegtek a zsákpapírból tépett, szénrel telefirkált fecnik a gyümölcsbegyűjtő közelében, villanypóznákon, kerítéseken, út fölé hajló faágakon, rajtuk a felszólítás: „Siessen, Andrej, várja magát Coca kisasszony.”

Izolda Mavrodin-Mahmudia – a Coca beceneve volt – a megboldogult Puiu Borcan ezredes karosszékében ült, előtte az íróasztalon két hatalmas fényképezőgép: egy Konica és egy mordály Canon. Nem baj, ha nem értek a dologhoz nagyon, mondta, ezek szinte maguktól mindent elvégeznek, csak egy megbízható, érzékeny ember kell, aki kezében tartja őket, kicseréli időnként a filmet, és nyomogatja a gombokat.

Az ukrán határ, ahova Mustafa Mukkermannak érkeznie kellett, a közelben, a Pop Ivan vízvázalasztóján vonult. Éjje 45lente néha Dobrinból is látszottak a fellőtt világítórakéták, gyakran felhőkön villant az őrtornyok pásztázó fénye, de nappal ugyanolyan közöny áradt lejtőin a völgy fele, mint bármelyik környező hegyről; évtizedek óta nem történt arrafele semmi.

Coca Mavrodin ezredes már a huzatos hágóra öltözötten, csuklyás szürke hegyivadásköpenyben gunnyasztott a parancsnoki székben. Fülét a légvonat ellen sárga vattával tömte tele, körülötte az a savanykás-kesernyés bogárszag terjengett. Úgy hírlett, a miazmás delavidékről, az óriás harcsák, gödények vészterhes világából került ide a rideg északra.

– Amikor megengedhetem magamnak – mondta –, szívesen dolgozom civilekkel. Ezért magára gondoltam, Andrej. Egyébként lesz velünk még két illető, a fiatalabb korosztályból.

A vöröskereszt jelével ellátott katonai kételtű járművön utaztunk patakmedreken, süppedős lápokon, vizenyős réteken át, amíg el nem értük a Pop Ivan tövét, ahonnan serpentinek kanyarogtak a szoros felé. A vezetőülésen maga Coca Mavrodin ült, mellette, fényképezőgépekkel a nyakamban jómagam, a hátsó üléseken két télikabátos, sálas, kalapos, öltönyt, félcipőt viselő, majdnem egyforma fiatalember, két teljesen egyforma dobermankutyával. A két komor fiatal Coca Mavrodin szürke gúnáraihoz tartozott.

Útközben, bizalmas beszélgetésükből kiderült, a nemzetközi fuvarozó Mustafa Mukkerman a Beszkidek felől érkezik, kamionja tele fagyasztott birkával. A rakománnyal a Balkán legdélibb csücskei felé igyekszik, hetente egyszer fordul: mindig, de mindig csütörtöki napokon, a déli órákban lép be az országba. Az illető egyébként a legkevésbé sem hétköznapi lény, szabályos óriás, úgy hírlík, súlya meghaladja a hatszáz kilót. A két szürke gúnár most azon 46tanakodott, ha megérkezik, és majd sor kerül a testi motozásra, hogyan osztoznak meg oldalain, hatalmas tagjain. Azért keltek útra, velem együtt, hogy találjanak nála valamit.

Amint a kétéltűvel a szerpentineken a határ felé kanyarogtunk, a fordulóknban párszor elővillantak a Pop Ivan menyétszínű szirtjei, a főgerincről az erdő mélyére nyúló fakövörös sziklabordák, de a szoros felé közeledvén elhomályosultak, kezdett elromlani az idő. A Pop Ivan magaslataira aznap érkezett meg nagy dérrel-dúrral a tél.

A határállomás ott fenn a vízvásztón mindössze egy kicsi őrszobából és egy tábori sátorból állt, előttük kék-sárga vassorompó zárta el az utat. Az átkelőhely a hegységen átvezető régi földút legmagasabb pontjára települt, ahol a kétoldali lejtők majdnem szorossá szűkültek. Komisz, huzatos hely volt, fuvolázó szirtekkel, vén szakálluzmótól lobogó szürke fenyőkkel. Túl a völgy vágásán, a távoli áttetsző égbolton már észak nyugtalanító színei villóztak.

De mondom, mire elértük a tetőt, elromlott az idő. Az ormok közé szürke foszlányok ereszkedtek, előbb tüksés eső kopogott a kétéltű bádoggján, a plexiüvegen, aztán hirtelen minden elcsendesült: tollú-nagy pelyhekben hullani kezdett a hó. A szorosra a tél homálya ereszkedett, mélyén, a határőrök sapkáin vörös csillagok izzottak.

Váratlanul az ég is megdördült, és bár a függönyökben érkező sűrű hóesést a villámok fénye át- meg áthasította, egy határőr biztonságból piros fénnel égő viharlámpást akasztott a sorompóra, nehogy Mustafa Mukkerman, ha éppen a fergeteg kellős közepén érkezik, váratlanul nekihajtson. Tudták, nem késik, hiszen évek óta mindig csütörtökön, délidőben lépett be kamionjával: pontos embernek ismerték. Úgy hírllett, apai, azaz Mukkerman ágon félig-meddig német.

A dobermanok a kétéltű alá heveredtek, míg Coca 47Mavrodin lassan előresétált a sorompóig. Egész hóesés alatt a kék-sárga vasrúdra könyökölve várakozott, nehogy véletlenségből is elmulassza azt a pillanatot, amikor a túloldali szerpentineken átderengenek Mustafa Mukkerman fényoszrői a havazás kárpitján. Csak az arca elől időnként ellobbanó pára jelezte, posztóba csavarodva egy lény gunnyaszt szemben a tüksés, ellenséges szélllel. Szép lassan rá is ugyanannyi hó rakódott, mint közelében a homokos ládára, a sorompó bakjára. Prémsapkája fölött kicsi örvény kavargott, a végén szinte észrevétlenül a vállára szállt egy madár.

Mustafa Mukkerman érkezését legelsőként a kutyák neszelték meg. A hóval rakott szélrohamok még foszlányokat sem ragadtak el a rakomány alatt fűjtató motor távoli morgásából, amikor a dobermanok ásítogni kezdtek; mindenki tudja, ez náluk a figyelem jele. A kamion, tele fagyasztott birkával, rohanó ködöktől elfátyolozottan már a közeli kaptatón járt. A két kutya füle kihegyesedett, farkuk csonkja megrebbent, előbújt a fáradt olajtól csöpögő kétéltű alól. Coca Mavrodin ismerte kutyáit, olvasott a nyakukon végighullámzó szőrből, és nyomban kiegyenesedett. Hátán megrepedezett a rárakódott hó, puha tömbökben omlott le róla.

Vállán megbillent, fölfordult a madár is. Mereven, jeges szárnyakkal hullott a hóba. Úgy látszik, az előbb már csak meghalni szállt volt oda. Azt mondják, a tunguz náthába a madár, aki északról hozza, maga is belehal.

Mustafa Mukkerman érkezésekor csend lett, a szél elült, a hópelyhek megálltak a levegőben. Csak a sűrű szürkeség maradt, amit most villámok helyett a kamion fényszórói pásztáztak; a katonák megemelték előtte a sorompót, hogy áthaladhasson. Az ezüstösre festett kocsifala tele volt pingálva mindenféle badarsággal, ami csak egy ilyen országhatárok között hontalanul kószálgató fuvarosnak juthat eszébe: bíbor égbolt alatt kék pálmák, zöld majmok éktelen 48kedtek rajta, egyik falát egyetlen, mélyen lecsüngő magányos női mell díszítette.

A kétéltű belsejéből előbújt a két szürke gúnár, a kamion rendszámáról lerugdosták a havat, hogy megbizonyosodjanak, valóban ő érkezett-e meg, akit vártak. Körbejárták a meleg, magában még mindig kimerülten szuszogó járművet, néha ujjal érintették a raktér ezüstös falát, s a színes pingálmányok láttán szemükben a rosszallás árnyai motoztak.

Közben Mustafa Mukkerman is letekerte maga mellett az ablakot. Elképesztően hatalmas, zsákszerű, kerek és csupasz karját kinyújtotta, kezét ökölbe szorította, s az üdvözlés jeléül könyökből és csuklóból is néhányszor megmozgatta. A szürke gúnárok összenéztek: jól látnak-e. Előjelnek nem volt ez jó, mindenesetre.

Coca Mavrodin oldalba lökött, rajta, ettől kezdve nyomogathatom a gombokat. Ha majd lámpa villózik az ujjam alatt, ki kell cserélni a filmet. Belekukkantottam a keresőbe, s a telepingált kamion, a sofőr, a két szürke gúnár a két dobermannal mindjárt életre kelt kicsiben, a matt üvegen.

Mustafa Mukkerman közben működésbe hozott egy gépezetet, a vezetőfülke fala megnyílt, a sofőrt, ezt a hatalmas bőrzsákot az ülésel együtt a szerkezet emelte ki, és a földre helyezte, ahol talpra állt. Vörös overallt viselt, alatta hatalmas, gömbölyű húsok, hájas bőrlebernyegek remegtek. Remegett közelében a levegő is, és a hó szemlátomást olvadásnak indult körülötte. Amikor észrevette, hogy az őrszobából kilép két soványka vámtiszt – régi ismerősei lehettek – vidáman integetett nekik, és a kamion falán biztos erre

a célra kiképezett fogantyúba kapaszkodva kulcsait csörgetve maga is elindult, kinyitni nekik a raktér hátsó ajtaját, hogy zseblámpáik fényét majd végigsétáltassák a ködlő, zúzmarás húsok között. Már éppen letépni készült a 49záról a plombákat, amikor Coca Mavrodin ezredes közbeszólt, és az egészet leállította: ilyesmivel most fölöslegesen ne töltsék az időt.

A szürke gúnárok erre Mustafa Mukkermanhoz siettek, kétfelől közrefogták, s fölkérték, ott, azon a helyen, ahol áll, vetközzék le. A parancsnoknő kérése ez, de ő hölgy létére vonakodik kimondani. Netán még félreértené.

– Az első ilyenszerű fogásom – jegyezte meg mellettem halkán Coca Mavrodin ezredes –, tudja, eddig a langyos délen állomásoztam, Pelikán-farmon dolgoztam.

– A jóisten meg fogja segíteni.

A havazás valóban elállóban volt, a szürke gúnárok azzal vigasztalták Mustafa Mukkermant, benn az őrházban, ahová egyébként sem férne be, amúgy sem lenne melegebb. Akkor meg rajta, vetközzék le teljesen mielőbb.

– Az csak természetes – bólintott a sofőr. – A legnagyobb örömmel.

– Hol tanulta meg ilyen jól a nyelvünket? – szólt oda Coca Mavrodin.

– Hogy hol? Ó, hát csak így átutazóban. Bejön az a levegővel az ablakon.

– Tudja, nagyon sajnálatosnak tartom, hogy ilyesmire került sor. És pont magával szemben, akit annyira tisztelünk.

– Engem kellemesen érint a dolog – mosolygott Mustafa Mukkerman, a sofőr. – Amúgy is meg szerettem volna mutatni maguknak a pucámat.

Coca Mavrodin előbb félrenézett, majd hirtelen rám pislantott, hogy leolvassa az arcomról, jól hallott-e. Zsebéből kihegyezett tintaceruzát vett elő, mintha a tenyerére vagy a levegőre akarná írni, ami elhangzott. A két szürke gúnár is nyújtogatta nyakát az elszálló szavak után. Mustafa Mukkerman pedig,

mintha csak erre várt volna, melle, hasa fölött végighúzta a cipzárt, hogy előbújhasson öltözékéből. Különleges, az ő testére szabott kezeslábast viselt: alighogy a megnyitott, itt-ott megoldott ruhát megrázta magán, az nyomban lehullott róla. Amint az előbb kívánták tőle, máris ott állt teljesen csupaszon, remegő hájjal az ezüstös hópelyhek között.

– Ne higgye, hogy szívvel-lélekkel teszem – fordult felém Coca Mavrodin. – A mesterségem nem ez, a meztelen embert pedig különösen utálok. De kaptam a lengyel elvtársaktól egy fülest. Hogy ez a személy a hája közé dugva készül hazánk területén átcsempészni valamit. Hogy mit, azt sajnos nem mondták meg.

Mint valami lankadt szárnyak, Mustafa Mukkerman válláról, lapockájáról, derekáról remegő húsok, lebernyegek csüngtek. Már ha azokat bárki még vállnak, deréknak merné nevezni. A két dobermant noszogatni kellett, hogy a sofórt végigszaglásszák, a szürke gúnárok az örvüknél fogva egyenként vonszolták őket a közelébe, mert azok valósággal megkutyálták magukat. A két dobermant Mustafa Mukkerman egyáltalán nem érdekelte.

– Legjobb lesz, ha önként előadja – szólalt meg kis idő elteltével Coca Mavrodin ezredes. – Azzal, mondhatni, máris túlestünk a dolog nehezen.

– Én nem sietek.

– Pedig nem hinném, hogy arra vágyik, hogy az embereim végigmatassanak magán.

– Mért ne. Amikor a tökömet vakargatják nekem, én azt nagyon élvezem.

Coca Mavrodin ceruzáját remegtette ujjai között, a két szürke gúnár pedig nekilátott a testi motozásnak. Csak úgy kutakodtak a hús fodrai, redői között, ujjukat reménykedően, lassan és érzéssel húzták végig a hurkák árkein. Mustafa Mukkerman feneke két pofáját is félrelebbentették, nagy komoran beletekintettek, megringatták a herezacskóját, benne az álmos galuskákat. Dolguk végeztével alig mertek egymásra pillantani: a török fuvarozó sofőr legmeghittebb réseiben, titkos bőrerszényeiben sem találtak semmit.

Az meg csak állt szétvetett lábbal, terpeszben, még kissé várakozóan, mint aki sajnálja, hogy az egész ilyen hamar véget ért. Leeresztett zsíros szemhéja alól lesett ki körbe, szórakozottan emelgette talpát a friss olvadékban.

– Maga is úgy találja, hogy vigyorog? – villant rám Coca Mavrodin. – De hát vajon mi az ördögöt?

– Egyrészt – válaszolt helyettem Mustafa Mukkerman, aki a kérdést meghallotta – szeretek jól kinézni fényképeken. Azonkívül én ezt az egészet megálmodtam. Azért most sajnos nincs is nálam az, amit maguk keresnek.

Coca Mavrodin a sűrke gúnárokra meredt, futólag talán rám is vetett egy röpke pillantást, aztán a ceruzát, amivel pedig bizonyára készült valamire, egy roppantással kettébe törte, darabjait a hóba hullatta. Ezzel, mint aki a maga részéről kiküldetését befejezte, a várakozó kételtű felé indult, nyomában szigorú tekintettel a sűrke gúnárok. Már én is indulófélben voltam, nyakamban a súlyos fényképezőgépekkel.

Ekkor találkozott a tekintetem a Mustafa Mukkermanéval. Az övé jósággal, szeretettel, bársony emberi meleggel volt tele. Karját felém nyújtotta, hatalmas mutatóját hívogatóan begömbölyítette. A kesztyűtartóból egy csomag Kentet, egy kicsi celofánzacskó Haribo gyümölcszelét vett elő, végül valahonnan még egy Kinder-tojást is előhalászott, tálcsányi tenyerén mindezt felém nyújtotta. Azon a zimankós délelőttön a hegyszorosban, a tél érkezése ünnepén egy anyaszült meztelen török, engem, az elcsapott erdeigyümölcs-szakértőt megajándékozott.

– Figyelj – szólított meg halkán. – Egyszer bizonyára ezt az egészet megunod. Csak szólj, szívesen magammal viszlek a Balkánra. Szalonikibe, a Dardanellákra vagy éppen 52Rodostóba. Beduglak hátul a húсок közé, nem lesz meleged, de te majd jól felöltözöl. Ott senki sem talál meg.

– Kérlek, hallgass.

– Szerezz magadnak idejében egy jó vastag és meleg subát. Én minden csütörtökön erre haladok el, olajat veszek a kútnál, tudod, lenn, az észak-déli országúton. De leinthetsz menet közben is. Csak lehetőleg ne essen az eső azon a csütörtöki napon: ázottan, vizes ruhával nem ülhetsz be a jeges húсок közé, a fagyba. Na jó, most menj, Allah veled.

– Fogalmam sincs, miről beszélsz. Nem hallottam abszolúte semmit. De azt meg kell adni, tényleg ismered a nyelvet.

– Ugyan. Csak betanult szövegeket mondok.

A kétéltű már begyújtott motorral, remegő bádoggal várakozott. Amint elhelyezkedtem az ülésen, Coca Mavrodin indított is, s a friss hóban meg-megcsusszanva, lassan ereszkedtünk a szerpentineken a Sinistra völgye felé. Már is a Haribo zselét szopogattam, s a két szürke gúnár feje között a hátulsó ablakon nézegettem az elmaradozó tájat: Mustafa Mukkerman még mindig meztelenül állt a hóban, bámult utánunk, amíg az első kanyar el nem takarta.

– Képzem, meghívta magát a Balkánra – vetette oda nekem Coca Mavrodin. – A görög tengerpartra, az Olimpiára.

– Megpendítette.

– Azért ilyen tervekkel most ne izgassa magát.

Az aljba érkezve a kétéltű újra letért az útról, és a patakmeder kanyarjait is átszelve, bukdácsolva haladt át az ázott réteken. A két doberman fölágaskodva bámult ki az ablakon, a szürke gúnárok szeme éberem csillogott, pedig odalenn különösebb megfigyelnivaló már aligha akadt. Coca Mavrodin homloka megizzadt, a falu felé közeledve arra kért, igazítsam meg fején a sapkát.

53

– Legközelebb majd meglepem – mondta. – De nagyon. Kieresztem a kerekekből a levegőt, például, vagy valami ilyesmi. Esetleg kifordítom neki a gumibelsőket. Menjen el tőlünk örökre a kedve.

– Még hogy megálmodta... – próbálkozott az egyik szürke gúnár.

– A lengyel elvtársak, azt hiszem, szántsándékkal átverték minket – jegyezte meg a másik.

– Azt ajánlom, hallgassanak.

Hamarosan elviharzott az országúton maga Mustafa Mukkerman is, a pálmafákkal, majmokkal és azzal az egyetlen csüggedt női mellel telepingált kamionjával. Persze látta a kétéltűt bukdácsolni a havas esőtől üveges réten, hosszasan tülkölt, integetett. Mögötte szikrázva örvénylett a fölkavart hó, hozta magával a telet, miközben ő már a napfényes Balkán felé tartott.

Az erdeigyümölcs-begyűjtő központ, ahol akkoriban laktam, a dobrini állomás felől elérhető volt egy keskeny szekérúton, hisz a falun kívül, egymaga állt a réten. A letérőnél Coca Mavrodin lefékezett, és miután a még mozgó járműből kiugrottam, leállította a motort.

– Dehogyan hasítom ki neki a gumibelsőket – kiáltott utánam. – Én tudtam a legjobban, nincs nála semmi. Nehogy elhiggyen rólam ilyesmiket.

– Gondoltam is, hogy csak viccelni tetszik.

– Ha most maga is belegondol egy kicsit, mi történt, rájön, ez az egész meg volt beszélve a lengyel kollégákkal. Csak gyakorlatot tartottunk.

– Szó, ami szó, magam is így sejtettem.

– Dehogyan sejtette. Ezt a fontos dolgot tőlem tudta meg most, hogy elárultam magának.

A tél azokban az órákban ereszkedett lefele a Pop Ivan lejtőin a Sinistra völgyébe. Csorgott az egykori malom, a gyümölcsbegyűjtő eresze, közben már jégcsapok is növekedtek rajta. Szerettem volna fölbontani az ajándékba kapott Kinder-tojást, hogy ugyan bizony miféle elmés kis apróság rejtőzik benne, de ősz vége lévén, korán sötétedett, ezeket a kellemes perceket másnapra halasztottam. A folyosó homályában már csak találmásra merítettem csuprommal az erjedt gyümölcslevekből, amellyel italomat, a vízzel kevert denaturált szeszt szokás szerint megízésítettem. Kuckómban, egy kamra sarkában kucsoltam a sötétben, nálam esténként a szesz belülről, az ereimben világított.

Egy idő után megéheztem, gombát, rideg főtt krumplit áztattam a vizezett denaturált szeszben, azt szopogattam, s örömmel hallgattam, odakünn a szél orgonálni kezd a jégcsapokon. Elalvás előtt még szokásom szerint az ablakba térdeltem, és kivizeltem az udvarra. Ha esett, ha nem, mindig ezt tettem.

De most nem a legjobbkor. Hamarosan zseblámpa fénykévéje ugrált a nyirkos falakon, keresgélte a hordók között a korhadtt padlón, míg nem megállapodott rajtam, aki kamrámban sarkában a szalmazsákomon pihentem. Az egyik sűrű gúnár volt az lucskosan, csúnyán összevissza ázottan.

– Arra kérem, máskor ilyet ne tegyen – mondta halkan, szigorúan. – Ha pisilnie kell, bármikor szívesen átkísérjük a sötét udvaron. Mostantól valamelyikünket mindig a közelben találja.

Igen, gondolhattam volna, ettől a naptól kezdve Coca Mavrodin bizalmasának számítok, beleláttam egyik titkába, ezentúl rám is vigyáznak majd a szürke gúnárok. Egyikük máris ott állt előttem, húgytól csatakosan.

Hajnaltájt, amikor az illendőségi elvárásoknak megfelelően az udvar végében lévő árnyékszék felé baktattam, megszólítottam:

– Álmos lehetsz. Ha feljössz, kerítek egy papírzsákot, amin elheveredhetsz. Új nap kezdődik, pihend ki magad.

55

– Nem, nem – hártott el –, maga idegen, nem tudhatom, miféle fekhellyel akar megkínálni.

– Akkor tárgyaltan a dolog.

Közeledett a reggel, a hegyoldalakon egyszerre csak, mint ahogy a fény előnti a lejtőket, végighullámzott a kutyaugatás, aztán túl a patakon, az út mentén, Géza Kökény mellszobra körül sárgásan izzani kezdett a köd.

Aztán megint a kutyák. Ha ugatásuk rövid időre kimaradt, a dermedt csöndben meghallottam az erdő széléről Valentin Tomoioaga fényképész vonítását. A fényképészeszredését, akit egy napon át én helyettesítettem, s akinek Mustafa Mukkerman barátságát köszönhetem.

56

6. (Elvira Spiridon férje)

Törpével találkozni reggel, azt tartják, jó jel. Életem egyik szerencsés napján, amikor hozzám költözött a bársonyfenekű Elvira Spiridon, kora reggel Gábrriel Dunkával találkoztam, a törpével. Dobrin Cityben, ahol akkoriban mindketten életünket tengettük, a kevesek közé tartozott, akik házukban ollót tarthattak; ha tehettem, eljártam hozzá a nyesegetnivalóimmal. Az egyetlen igazi borbélyt, Aranka Westin élettársát elkergették, ezért ha benőtte a haj a nyakamat, a törpénél nyiratkoztam.

Az emlékezetes napon, ki tudja, mi okból, azt hittem, csütörtök van, Mustafa Mukkerman török kamionost lestem, aki mindig a hét egy bizonyos napján haladt el a falut megkerülő észak-déli országúton; Gábrriel Dunkával csak véletlenül találkoztam. Bár ősz vége felé járt, és a patak öbleit már vékony jégártya borította, őt a parton találtam, sebes, szederjes bokáját áztatta a jeges vízben. Homokkal dolgozott, műhelyében naphosszat egy nedves homokkal teli ládában taposott mezítláb, kikezdte bokáját az egyhangú munka. Az épülő sinistrai börtön szerződtette, a homok alatt üveglapokat homályosított az ablakokra. Lévén a körzet egyetlen törpéje, egyedül ő volt alkalmas a kényes feladatra: könnyű, kicsi teste alatt nem törött el egyre-másra az üveg. Dagadt bokáját lohasztani télvíz idején is lejárt a lékekre.

Löcsbölés közben találtam, és nem állt szándékomban hosszasan eldiskurálni vele, egy darabig mégis nála ragad 57tam. Érdeklődtem, látta-e a töltőállomás körül várakozni Mustafa Mukkermant a húsos kamionjával, vagy netán már el is haladt. De egyikünk sem volt biztos benne, csütörtök van-e valójában. És bennem, úgy látszik, valami előérzet motoszkált, mert úgy döntöttem, egyúttal kicsit megstuccoltatom a hajam. Holott Puiu Borcan ezredes temetésére készülődve nemrég annak rendje-módja szerint megnyiratkoztam.

Miközben ollójával a fülem mögött csattogott, mint egy igazi borbély, történeteivel traktált. Nemsokára gazdag lesz, említette, emberek jártak nála a körzeti természetrajzi gyűjteménytől, a csontváza iránt érdeklődtek: megvásárolnák jó pénzért, hogy majdan kiállítsák. Első mérgében elküldte őket ugyan, de ha újra megjelennek, márpedig az ilyen vigécek aligha adják föl egyhamar, nem fog nemet mondani. Engem nem nagyon érdekeltek az ügyletei, meg is kértem, az olló villanásaira figyeljen, mintha csak tudnám, Elvira Spiridon számára szépítem magam.

Nyiratkozás közben, Gábrriel Dunka üvegesműhelyében találtak rám a hegyivadászok, és mindjárt magukkal vittek a laktanyára. Az erdőbiztosi irodán Coca Mavrodin várt rám, arra kért, még aznap költözsem ki a faluból a Baba Rotunda-hágóra. Most is tompán köpenyébe burkolózva gunnyasztott a természetvédelmi terület domborított térképe alatt, mint hálója zugában a pók, talán órák óta nem moccant, szemén, ajkán, nyelvén nem villant semmi fény.

– Lakott a hágón egy útkaparó – kezdte –, valami Zoltán Marmorstein nevű. Fene tudja, mi ütött belé, elment, itt hagyott csapat-papot. Üresen áll a háza, szeretném, ha maga költöznék belé.

– Nem szívesen túrnám ki a helyéből.

– Nos, az illető egyén, úgy néz ki, nem tér vissza. Ha hinni lehet az embereknek, nagy jelenetet rendezett az este. Ki méltóztatott ontani a belét.

58

– Így már aligha mondhatok nemet.

– Az utásház szolgálati lakás, ottléte majd bizonyos teendőkkal jár. Zoltán Marmorstein minálunk úgy mellékesen a halottkém egyik helyettese volt.

– Jólesik, hogy rám gondolt. Bár úgy érzem, e téren vár rám még egy s más tanulnivaló.

– Hát iparkodjék.

Coca Mavrodin ezredes, bár maga is velem járt ott először, most megmutatta a falitérképen a Baba Rotunda-hágóra serpentinekkel fölkanargó utat, a tisztásokon szerte a szénagyűjtő tanyákat, legvégül a tetőn Zoltán Marmorstein útkaparó házát. A hágót hálóként ellepő ösvények mentén még a karámok, pajták és kutyaólak is be voltak rajzolva. Ismertem jól a helyet.

– És mi lenne a teendő odafönn?

– Semmi. Csak ott fog lakni, méghozzá nem is egyedül.

Az ezredesnő fiókjából egy köteg fényképet vett elő, szétteregette őket az íróasztalon. A képek környékbeli asszonyokat ábrázoltak, legtöbbüket ismertem a gyümölcsbegyűjtőből, ahol áfonyával, szederrel, vargányával teli puttonyokkal a hátukon rendre megfordultak. Ismertem jól a gyűjtőgető asszonyokat.

– Válasszon – mutatott a kitergetett képekre Coca Mavrodin, hol egyiket, hol másikat tologatva a tekintetem előtt. – Természetesen egyelőre csak egyet.

Közöttük volt a szépséges berkenyemadár, Elvira Spiridon. A képen még csillogott az orra hegye, domború homloka, két nagy rézkarika fülbevalója. Ő volt az, Elvira Spiridon, akinek a talpából egyszer fogammal szedtem ki egy tövist.

– Válasszon nyugodtan: szívesen magához költözik bármelyik. – És az ezredesnő egy pillanatra eltakarta Elvira Spiridon fényképét. – Akár még ez is.

– Coca kisasszony túl jó hozzám – ingattam zavartan a 59fejem. – Nem biztos, hogy megérdemlem. Meg aztán, ugye, egyebek is.

– Nyugodjék meg. Már beszéltem a férjével. Elengedi.

Bár mondom, amúgy ismertem a Baba Rotunda-hágó környékét, meg az erdőbiztosi iroda falitérképe is eligazított, egy katona rövid szemrevételezésre kivitt terepjáróval a tetőre.

A szeles vízvásztón át vezetett az út a bukovinai dombvidék felé. A régi földutat, amelyen naponta egyszer a sinistrai buszjárat is átdöcögött, inkább csak medvészek és a dobrini hegyivadászok használták. A csendes őszi napok után most fölkerelkedett a szél, felhőket görgetett át a tisztásokon. A tetőn, vízcseppektől elborítva állt az útkaparó háza, egy kiugró üvegezett tornáccal, ahova, ha néha föllebbent a felhő, bevillant a szerpentin egy-egy kátyútól csillogó kanyarja. A hasadékokkal teli falak között, ruhaszárító dróton Zoltán Marmorstein otffelejtett kapcái lebegtek.

Akkoriban, azonkívül, ami a zsebemben elfért, egy pléhtányérom volt, két bádogcsuprom, egy lópokróc, pár kapca, rongy meg zsinég és egy üveg denaturált szesz. Visszatérve a régi vízimalomba mindezt tarisznyába gyömöszöltem, s vállamra lendítve búcsút intettem a gyümölcstárolónak, a sok bódító illatú hordónak, s elindultam új munkahelyemre. A halottaskamra a laktanyaudvar egyik nyirkos szögletében állt.

Azért izgatott, mi lehet Mustafa Mukkermannel, útközben újra betértem Gábriel Dunkához. Jó lett volna tisztázni a kamionossal, mennyiért vinne a fagyott, zúzmarás húсок között két személyt a Balkán legvégére. Gábriel Dunkától megtudtam, aznap a törököt hiába várom, közben kiderült – Géza Kökény járt nála –, nem csütörtök van, hanem legföljebb szerda.

Tehát valószínűleg egy szerdára esett a dobrini halottasházban az első munkanapom. A helyettes halottkém teen 60dője abból áll, ül egy kamrában a halottal, lesi, kémleli, megmoccan-e a műszak alatt. A nyirkos, sűrű kőasztalon a volt útkaparó, Zoltán Marmorstein feküdt, nadrágja telis-tele a belével. Nem moccan, szikkadó kapcáit máris a magaménak éreztem.

Este fölváltott Titus Tomoioaga ezredes, s engem künn a levegőn oktalan öröm töltött el, amint a szeszesüvegbe gyakran belekortyolva a Baba Rotunda-hágó felé bandukoltam. Arcomon hópelyhek olvadoztak, hullani kezdett, a felhők mögül áttetszett a száguldó hold.

Mire a tetőre értem, az utásházat teljesen körbefújta a hó. Már készültem meglengetni a zseblámpa fénykévét a tornácra vezető néhány lépcsőfok fölött, amikor észrevettem, a tornác ablaka belülről vörös párából gyöngyözik, lobogó tűz fényétől olykor villan, földereng. Coca Mavrodin tehát nem ártatott. Már nem voltam egyedül.

Az utásházban a kályhaajtó három piros szeme világított, az imbolygó, repdeső fények között fülbevaló rézkarikák csillogtak. Elvira Spiridon a priccs szélén ült ölbe ejtett kezekkel. Előtte levetett bocskora.

– Mostantól az úrnál lakom.

– Isten hozta.

– Megmondták, az úr keveset beszél. Akkor majd én is inkább hallgatok.

– Remélem, magának sem lesz oka panaszra.

Zoltán Marmorstein elhagyott priccsén most két, kerekre tömött párna hevert, két, frissen mosott rongyszőnyeg, amelyekből még áradt a hágóra aznap érkezett északi szél illata. Az asztalon, régi fekete érclábasban egérszagú krumplileves, felét még egy másik ember ehetette meg. És a hegyivadász ezredesek kedvenc itala: egy tele üveg szederpálinka. Dugójába tűzve tündöklő csillag, egy aranyos-ezüstös bábakalács.

– Az uram küldi.

61

– Az ura kedves. Biztos majd őt is megismerem. És most arra kérném, ne bőgjön.

– Az uram Severin Spiridon, hiszen már ismeri félig-meddig.

– Hát így névről nem is tudom.

– Volt egy buta kis esete. Akkor maga segítette ki a bajból. Nem akart élni, mire lelket lehelt belé az úr.

– Hm, nem tagadom, rémlik valami. Akkor, ha jól emlékszem, van egy szép tarka kutyájuk is.

– Igen, igen. És a kutyánk sem felejtette el az urat.

Észrevettem, bokája körül megmozdul a kapca, elébe térdeltem, és saját kezűleg tekertem le róla. Arról az erekkel hálózott, szénaillatú, langyos lábról, amelyet, úgymond, szegről-végről, a bizonyos tövisügy óta már volt szerencsém ismerni. Most újra a tenyeremben tartottam.

– Hát így – morogtam szórakozottan –, egy ezredes akárhogyan is, de betartja a szavát. És én még azt hittem, csak ugrat Coca Mavrodin-Mahmudia. A fennvaló ezerszer áldja meg.

– Igen, az ezredes kisasszony kívánsága úgy szól, mostantól az úrnál lakom. De ha elenged, néha hazamegyek.

– Menjen, amikor csak kedve tartja. Elvégre van kihez. És most megint csak arra kérem, ne bógjön.

Kidugaszoltam az üveget, töltöttem Severin Spiridon ajándékából a két bádogcsuporba. A priccs alatt egy lavórt találtam, vízzel tele a kályhára készítettem, majd belekortyoltam a levesbe. A lavór eresztett, a forró kályhalapon szertefutó golyóbisokat figyeltem, közben az italt is megkóstoltam, és fél kézzel integettem Elvira Spiridonnak, rajta, tessék, vetközzék.

Elég rég nem hallottam ezt a fajta ruhasuhogást, amint az egymáshoz simuló csupasz karok és főként a bársonyos combok neszelnek, amint a víz végigpereg a bordákon, ahogy a bőr szikkad. Kiválasztottam Elvira Spiridon comb 62ján egy eret, amely hol szerteágazva, hol összetalálkozva futkosott fölfelé. Mutatóujjaimmal elindultam rajta, látszólag tétován.

– Tudja meg – szóltam hozzá halkán, magam is csodálkozva hangomon –, én voltam az, aki egyszer megtaláltam a tüskét a talpában. Ha emlékszik még a dologra: tulajdon saját fogammal szedtem ki onnan.

– Nem felejtettem el az urat.

– Elmondhatom, magamban azóta is berkenyének, madárnak, berkenyemadárnak hívom. Ahányszor eszembe jut, annyiféleképpen.

– Nem értem pontosan, de azt hiszem, szépeket mond most az úr nekem.

– És, hogy folytassam: hamarosan minden egyes porcikáját végigpuszítálom. Hogy aztán ne ériék meglepetések.

– Ott pusztítál végig az úr, ahol akar.

Jóval később, már túl az éjszaka derekán, amikor a tüzet élesztgetve meztelenül guggoltam a kályha előtt, megint a magam dolgain elmélkedtem. Eszembe jutott Mustafa Mukkerman és persze, Béla Bundasian, a fogadott fiam, akit már négy vagy öt éve nem láttam, holott itt a közelben élt a rezervátumban. Abban reménykedtem, a végén csak ráakadok, és talán együtt távozunk a napfényes Balkánra. Bizony nem a legjobbkor költözött hozzám ez az asszony. De most ott pihegett a közelemben. Térden állva a priccs felé fordultam és a takaró alá nyúltam.

– Remélem, jó volt.

– Nem volt rossz, uram.

– Talán a jóisten keze lesz a dologban. Ha mégsem, egy szép napon elmegyek innen. Megsúgom, van nekem egy másik életem.

– Gondoltam. Ismerte az úr Zoltán Marmorstein urat? Ő is elment.

– Nem, nem volt szerencsém hozzá.

– Lehet, visszatér, mert az ő kapcái itt ezek.

– Ha jön, itt lesz. Várjuk szeretettel.

Éjszaka elállt a szél, a havazás, és a holdfényes bércek bevilágítottak a házba. A nagy csöndben, mintha Zoltán Marmorstein súlyos beleivel a nadrágjában máris közelednék, ropogott a hó a ház körül. Elvira Spiridon kikelt a takaró alól, megállt az ablak előtt. Elég sokáig, talán órákon át állingált ott, s mint a közeli behavazott ormoknak, puha, lila és gömbölyű volt a válla. Amikor virradatkor visszabújt mellém, combja, feneké, mint a jég, mint az üveg.

Leheletemmel végigfújdogáltam a rideg tagokon, beleszimatoltam a hajlataiba.

– A szagáról még nem is beszéltem. Ezt például, itt a kis nyakán, nagyon kedvelem. Nem akárcire vall.

– Mielőtt elindultam, az uram megmosdatott. Bekent itt-ottogyoróolajjal.

– Szóvalogyoró! Ilyesmíró! Most hallok először. Mindenképpen szeretném megismerni a férjét.

– De hiszen ismeri. Egyszer megmentette az életét.

Évek óta nem pihentem meztelenül rongyszőnyegen, meleget árasztó kályha közelében, és úgy még soha, hogy közben könnyűogyoróillat csiklandozzon. Azt mondtam magamban: „Mit akarsz még? hiszen mindent elértél. Heversz elnyúlva, Elvira Spiridon bársony fenekével az öledben. A tetőre érkezted, fiam.”

– Még nem tudom az úr nevét – riasztott fel váratlanul Elvira Spiridon.

– Csakugyan. De megnyugtathatom, nemsokára, legkésőbb estére megmondom.

– Mert azért, ha úgy adódnék, lehet, néha-néha én is megszólítom.

– Igaza van, és kérem, legyen egy kis türelemmel, hamarosan sor kerül a bemutatkozásra. Lehet, nem hisz 64majd nekem; nemrég elvesztek az irataim. A nevemet illetően sürgősen beszélnem kell Coca Mavrodin ezredessel. Addig sajnós nem nyilatkozhatom.

– Csak úgy gondoltam, ha majd nevén szólíthatom, könnyebben megszokom majd az urat.

Ha néha felült mellettem a priccse, tréfából a hóna alatt néztem ki az ablakon, máskor közvetlenül a válla fölött. A völgyeket lila pára takarta, csak a fenyők csúcsa állt ki belőle, néha varjak emelkedtek ki seregestől, és húztak el a Pop Ivan meredélyei felé. A behavazott tetőket akkor öntötte el a nap.

Amíg a ház szellőzött, egymás mellett álltunk szótlanul a nyitott ablak előtt. Kézfejük egymáséhoz ért, lassan-lassan egymásnak is feszült, végül a két kéz megbékélve összekulcsolódott. Közöttük, a titok kagylójában bizonyára ugyanannak az embernek a neve lapult. Azé, akinek a lábnyomai, mint a hűség kötelékei tekerőztek körkörösén a falak mentén a hóban.

A szemközti tisztáson, a frissen hullott hó alól feketén csillogva bukkantak elő a meleg trágyarakások, közöttük egy tarka kutya sétált, a fölöttük kavargó gőzben melegedve csonttollú madarak lebegtek. A közeli ház zsindefedélén hínáros indákkal lebegett a füst, éjszakai portyája után Severin Spiridon már otthonában tett-vett.

Hétágra sütött a nap, hamarosan indulnom kellett új munkahelyemre. Látszott, asszony van a házban, mert zubonyomat, amelyet azon nyomban elneveztem a helyettes halottkém gúnyjának, friss levegővel telve a kapura akasztva találtam. Nincs az a megátalkodott szag, amit egy ilyen göncből a hágó szele egy éjszaka alatt ki ne fújna.

65

7. (Bebe Tescovina vére)

A helyettes halottkémet, az egykori szeder- és áfonyaszakértőt, aki Andrej álnéven élt a dobrini erdőkerületben, és a Baba Rotunda-hágón, az utásházban lakott, egy kora reggel hegyivadász kereste. A katona megvárta, amíg Elvira Spiridon távozik, és útban férje tanyája felé eltűnik a fenyők mögött, akkor lépett elő az erdőből, és a tetőn magányosan álló ház felé indult. Andrej Bodor, amint meghallotta a

közeledő lépteket – keményen ropogtak az út menti jeges marton, mint amikor valaki nagyon rossz hírrel közeledik –, az ajtó mögé húzódott, és mint a kutya, a sarokba vizelt pár cseppet.

De a katona csak egy csomagot hozott, ami fölér egy meghitt üzenettel. Térképtáskájából használt altiszti egyenruhát, gumicsizmát, szűk csizmanadrágot vett elő azzal, hogy Andrej Bodor mindjárt öltse is magára, majd induljanak el Dobrin City felé; ez pedig túl rosszat nem jelent. Ilyen rangjelzés nélküli, levetett egyenruhadarabokat Sinistra körzetben a hegyivadászok bizalmi emberei viseltek.

– Tudja, azért jöttem gyalog, hogy legyen időnk útközben elbeszélgetni.

– Velem nem lehet. Legfőnebb az eperről, a szederről, esetleg a fülesbagolyról.

– Akkor közeledünk a tárgyhoz. Ha megengedi, nekifogok.

– Attól félek, nincs nekünk közös témánk.

– Ez az, hogy van, és pedig a Coca kisasszony. Ő küldött engem. Nos, kezdetben félreismerte magát, de mostanra 66megváltozott a véleménye: megsúgom, most már sokra tartja. Ráadásul kényes feladattal kezdené – természetesen, csak ha vállalja –, el szeretné küldeni a rezervátumba.

– Nincs nekem bejárásom oda, Borcan ezredes nem adta ki a passzusomat.

– Most már van passzus. Coca kisasszony arra kéri, töltsön egy éjszakát a kantinban. Lakik ott egy kislány, Bebe Tescovina a neve. Azt beszélik, mint a hiúznak, éjszaka világít a szeme. Nem ártana a dolog végére járni, igaz-e.

A Dobrin lejtőin valamikor ércet bányásztak, a rakodórámpáig, a meddőhányóig keskenyvágányú vasúti pálya vezetett. Később, amikor a kitermelés megszűnt, és az elhagyott vágásokba medvéket költöztettek, a kisvasút megint csak jól fogott, csilléken szállították a dúvadaknak az eleséget, gyümölcsöt, hulladékot, lódögöt; még élő szamarakat is. A sínek végében még állt a régi bányászkanter, most medvészek, erdőkerülők jártak oda inni, esténként malmoztak, kockáztak, dominóztak, gombát és madártojást sütöttek a forró kemencelapokon.

Bebe Tescovina a kantinos Nikifor Tescovinának volt az egyik gyereke, hirtelenvörös hajáról mindenki ismerte a környéken; amíg az első hó el nem borította a síneket, kézihajtányon járt le az iskolába, Dobrin Citybe. Mint az égő berkenyebokor, haja a szürke kerítések alatt messzire világított. Most kiderült, világít a szeme is.

– Nem értek én az ilyesmihez.

– Dehogynem. És a laktanya portáján várja magát egy kis csomag, azt meg el kellene vinni Géza Hutirának.

– Géza Hutira, Géza Hutira, ki is az? Nem volt szerencsém az illetőhöz.

– Ő a rezervátum meteorológusa. Könnyű lesz felismerni, földig ér a haja. Huszonhárom éve nem nyiratkozott.

Andrej Bodor öt év óta várt erre a napra. Azalatt szám 67talanszor elképzelte azt a pillanatot, amikor ő és fogadott fia összetalálkoznak. De arra a hír hallatán meg sem rebbent.

– Őszintén szólva, nem is tudom. Kérdés, odatalálok-e.

– Meggyőződésem.

– Tudja, télvíz idején nem szívesen barangolok az erdőn. Kitalálhatja, mire gondolok: még főlisedek valamit. Az idén még nem kaptuk meg az oltásokat.

– Ez igaz, Coca kisasszony volt az, aki leállította. Azt mondta, nem szereti, ha összeszurkálják az embereit. Majd kitalál helyette valami egyebet.

A csomag, ami Andrejra várt a portán, mindössze egy alumíniumrúdból állt. Nem is rúd volt, inkább egymásba süllyeszthető csövek szerkezete; az elemeket kihúzva bizonyára jócskán meg lehetett hosszabbítani. Azonkívül el volt látva különböző méretű lyukakkal, furatokkal, amelyekből narancsvörös és sárga gyapjúfonalak csüngtek. Ki nem lehetett volna találni, mire való. Andrej vállára kapta és elindult.

Géza Kökény, a hős medvész mellszobra koromfeketén állt az út túloldalán, varjaktól rakottan, de azok közeledtére fölrebbentek, s akkor ott maradt tiszta fehéren a ráakódott piszoktól. Jó jelnek számított ez, meg nem is. Ott állt közelében a vöröskeresztes terepjáró, letekert ablaka mögött Coca Mavrodin lepkeporos arca. Nem is gondolná róla az ember, hogy nő, ha nyakában nem visel tüzes fényű medalliont: rézkeretbe foglalt ötágú vörös csillagot.

Ősz végén az erdők alját még csak futó havazások szürkítették, a töltésről, a keskenyvágányú sínekről az is hamar elpárolgott. Andrej, vállán az alumíniumrúddal, egyenesen az állomásra baktatott, hogy kézihajtánnyal evezzen ki a természetvédelmi területre. A sínek ott, Nikifor Tescovina kantinja előtt értek véget.

Félúton, a rezervátum bejáratánál sorompó zárta el a síneket. Az őrszobán Jean Tomoioaga ezredes messziről 68látta, ki az, aki közeledik, kilépett a töltés mellé, hogy megnyissa előtte az utat.

Andrej lefékezte a járgányt, kikötözte a sorompó villájához, nehogy a lejtőn visszaguruljon. Az ezredes látta, nem siet, priccse alól elővette a sakkot. Nyitott ajtó mellett, a padlóra terített kockás ingen tologatták az otromba kicsi faragványokat; az egésztest egyetlen mozdulattal össze lehetett szedni, ha netán közelednék valaki.

Jean Tomoioaga ezredes tudta, cimborája még nem járt túl a kerítéseken, ezért figyelmeztette, a sorompó után erősen emelkedni kezd a pálya, indulás előtt nem ártana alaposan bezsírozni a tengelyeket. A fagyú, benne széles falapáttal, egy bődönben állt az őrszoba eresze alatt. Amíg Andrej kenegedett, az ezredes megvizsgálta az alumíniumrudat. Kihúzogatta egymásból a csöveket, mígnem az egyik közbülső elem ott sötétlett vastagon bevésve a Puiu Borcan ezredes, a halott erdőbiztos neve.

Úgy látszik, ha nem temetik is el, de a helyet, ahol műanyag zsákokkal letakarva hevert a földhöz szegezve, mégiscsak megjelölik a fényes, messzire világító alumíniumrúddal. A sok rákötözött színes szalag, főleg a narancsvörös, még a sűrű ködön is átdereng, s azokon a bizonyos lyukakon, furatokon pedig majd a szél fuvoláztat. Így szükség esetén éjszaka is meg lehet közelíteni, vagy később, amikor majd a hófúvások betemetik.

– A katonák mesélik, akik rátaláltak – tette hozzá Jean Tomoioaga ezredes –, már meg volt csipegetve egy kicsit. Persze, a denevérek.

– Jó vicc – morogta Andrej –, télen a denevér alszik.

Eloldozta a járgányt, beült a hajtókar mögé, és továbbhajtott. Szemben vakító habokkal zúdult lefelé a patak, robaja egészen elnyomta a járgány nyikorgását. De a kerekek hangja messzire végigfutott a sínekben, egészen a végállomásig, ott bűgött, zümmögött a vágány végét jelző 69bakokban. A kantinba is behallatszott, mert amikor a hajtány föltűnt az utolsó kanyarban, Nikifor Tescovina már összefont karokkal várakozott a sínek végében.

– Lefogadom, a kislányomat keresed – fogadta. – Sajnos, nincs itthon. Sétálni ment Géza Hutirával.

Bár a magaslatokról, bolyongó szürke ködökkel a tél ereszkedett befelé, ő fedetlen fővel, ujjatlan tornaingben, lyukas katonanadrágban, mezítlábra húzott bőrszandálban ácsorgott a sárban, ami körülötte tele volt gyermekek mezítlábas nyomaival.

– Előbb megkeresem a meteorológust – mondta Andrej. – Visszatérőben nálad töltöm az éjszakát.

– Igen, tudom. Lehet, én már aludni fogok. Gyere, igyunk meg most egy-két pohárral.

A kantin egyetlen hosszú, nyirkos, gombaszagú teremből állt, egyik felén hevenyészett söntéssel, mögötte a tűzhely körül konyhaféleséget rendeztek be, alvóhelyül ott állt a sarokban egy széles priccs is. A teremben három medvész gubbasztott, magas nyakú, szutyoktól fényes zubbonyt viseltek, amelyet – talán a medvekarmok ellen – vérték, vasalások, szegecselések borítottak. A főmedvész, Oleinek doki egyedül terpeszkedett egy asztal mellett, a fal mentén, egy keskeny lócán, egymásba karolva az albínó ikrek iszogattak. A nyakukban viselt bádoglapocska tanúsága szerint – és ez még ikrek esetében is a legnagyobb ritkaság – a nevük is ugyanaz volt: mind a kettőt Hamza Petrikának hívták. Andrejt először látták, feléje most nyelvüket öltögették.

Előkerült Nikifor Tescovina két sötét hajú gyereke, az alumíniumrúd fénye csalogatta őket az asztalok közé. Megnyalogatták a csillogó csöveket, ujjukkal kitapogatták a belevéselt betűket. Ők látták utoljára élve Puiu Borcan ezredesét, aki innen a kantinból indult el végső nyughelye felé. A halál közelségétől már majdnem átlátszó volt, csak 70a körvonalai remegtek az asztal mellett, ahova forralt bort inni még utoljára leült, szép nagy füle, mint az összegyűrt celofán, a láztól áttetszően, petyhüdtlen csillogott. Mire rátaláltak – így szól a mendemonda –, jócskán meg volt már csipegetve.

– Akkor majd este egy kicsit zavarni foglak.

– Gyere csak. Mondom, tudok a dolgról.

A meteorológus háza felé szemközt a kantinnal, keskeny völgy alján vezetett az ösvény. Odáig túrásokkal teli rét nyújtózott, peremén a törpe Gábrriel Dunka mászkált négykézláb a buckák között. Vállig érő vastag kesztyűféleséget hordott, időnként egész karjával benyúlt a föld alá, valamilyen rejtett kis üregbe. Régtől fogva üzletelt Nikifor Tescovinával, a kantin körüli réten mormotát fogott neki. Valahányszor szerelvény vagy csak egyszerű kézihajtány közeledett a síneken, a mormoták kiözönlöttek a buckák közé.

– Ide figyelj – szólította meg Andrej a törpét –, most nem hall senki. Tudok a bizniszeidről, tele vagy pénzzel. Adj kölcsön nekem.

– Sarokba szorítottál. És mennyi kellene?

– Négy darab húsdollárosra gondoltam. Egyszer majd biztos megadom. Pontosan négy darab kell, rajtuk múlik az életem.

– Most menj, Niki Tescovina áll az ablak mögött.

Géza Hutira háza felé félúton kicsit kiszélesedett a völgy, az oldalból vörös ér csordogált a patakba. Zümmögő forrásnak nevezték a helyet, mivel a csalán közé eldobott üres üvegek száján éjjel-nappal a szél dudorászott. A zümmögő forrásból pezsgő, vasas ásványvíz buzgott elő, rozsdásra festette a kicsi medence falát, vörös lepedék borította a fenyőkéreg vályút, a köveket, gyökereket, amerre elcsorgott. Még a szaga is olyan volt, mint a vérnek.

Ráadásul véres is volt egy kicsit. Bebe Tescovina a forrás fölé hajolva löcsbölte magát. Mackóruhája levetve egy kő 71vön hevert, és bár az árnyékból mindenünnen a fagy és a dér lila fényei tűztek elő hűvösen, ő derekán csak valami kicsi pelenkaféleséget hordott. Vézna gyermekcombján, csontos lábszárán keskeny, szertefutó erekben vér csordogált.

Géza Hutira egy tuskón ült, földig érő hajáról most aligha lehetett volna ráismerni, mivel nyaka alatt betúrva, ruhája alatt viselte. Messzire illatozó, kakukkfűvel tömött pipát szívott, lába közelében egy üres üveg dudorászott. A füst ellebbenő fátylán át Bebe Tescovina cingár testét méregette, a vér kacskaringós ösvényeit a víztől gyöngyöző csenevész combokon. Andrejt, aki a patak robaja mögött észrevétlenül közeledett, csak akkor vette észre, amikor válláról az alumíniumpózna a szemébe villant.

– Van szerencsém – köszöntötte. – Gondoltam, ma keresni fog valaki. Máris indulunk, hogy idejében visszatérhessen. – Fölkelt a kőről, pipával a foga között nyújtózott, és odakiáltott Bebe Tescovinának: – Van egy kis dolgom az úrral. Ha ráérsz, holnap ilyenkor gyere ugyanide.

Bebe Tescovinának most csak rövidre nyírt piros haja világított, szeme, mint az áfonya, hamvas és kék volt, le nem vette Géza Hutiráról. Csalódottan, lassan öltözött, amikor azok ketten elindultak.

Az ösvény el-eltűnedezett, elmerült a patakmederben, látszott, az az egy ember, aki használja, mindig gumicsizmában jár. A kicsi öblök peremét már jégvárta borította, körülöttük az üveges mázzal borított köveken, csillogó ágakon billegetők mártóztak.

– Egyedül él? – szólalt meg Andrej a kaptatótól kicsit lihegve.

– Hogy én? Ha szabad kérdeznem, ezzel most hová akar kilyukadni?

– Csak érdeklődöm, milyen az élete. Magam is a magány szerelmese vagyok. Talán rokon lelkek.

72

– Rokon lelkek. – Géza Hutira megállt, elnézően végigmérte a másikat. – Az más. Akkor megmondom. Van nálam egy ember. Úgyis találkozni fog vele.

Géza Hutira háza a völgy legvégében, túl az erdőhatáron állt, ahol sziklagörgetegek és a közöttük vakító ezüst csermelyek találkoztak. Az erdő szövedéke arrafele hirtelen megritkult, az árkoktól szabdalt meredeken már csak néhány csapzott, szakálluzmótól őszülő fenyő kapaszkodott. Nemrég emelkedhetett föl onnan a felhő, a zsindegyfedél még szivárványos cseppektől gyöngyözött. A közelben a meteorológus négy lábú fehér műszeres szekrénye csillogott, távolabb, néhány szabad ég alatt álló, megfigyelésre való eszközön mozdulatlan varjak gunnyasztottak.

A ház küszöbén Béla Bundasian, Andrej fogadott fia ült imára kulcsolt kézzel, malmozó hüvelykujjakkal, lába közelében fölborult denaturált szeszes üveg. Mint az örmények, korán kopaszodott, fényes barna homloka magasan hátraborult, bozontos szemöldökétől, a vastag szemüveglencsétől kicsit baglyos volt a tekintete. Szemüvege mögül merev, közönyös arccal bámult mostohaapjára, nem látszott rajta átsuhanni sem öröm, sem csodálkozás. Alig mozdult, amikor az vállán az alumíniumrúddal megállt előtte.

– Maga az? – morogta, mintegy csak magával tudatva, amit lát. – Hogy az ördögbe kerül ide?

– Téged kereslek – súgta Andrej. – Öt éve a nyomodban vagyok.

– Az enyémben? De hát minek?

– Úgy néz ki, sikerült kifognom rajtuk. Látni akartalak, és most itt vagyok.

– Azért, hogy lászon, csak úgy?

– Nincs senkim kívüled.

Béla Bundasian belekortyolt az üres üvegbe, türelmesen tartotta a szája előtt, míg az utolsó cseppek is belecserog 73nak. Aztán nyálát hosszan eleresztve maga elé köpött, s megcsóválta a fejét. – Borzasztó.

Géza Hutira kihozott a házból egy távcsövet, körbehordozta a rideg völgykatlan fölött, végül egy friss havazástól még fénylő magaslatra szegezte. A hegygerincen kőhalom éles taraja remegett: műanyag zsákokkal letakarva Borcan ezredes hevert ott. Közelébe kellett kitűzni az alumíniumrudat.

– Látom, régi ismerősre bukkant – mondta nyíltan Géza Hutira. Átnyújtotta Andrejnak is a távcsövet, nézzen bele. – De számíthat a diszkréciómra. Kérdezősködni nem fogok.

– Ezt máris köszönettel nyugtázom. Nem tagadom, az illetőt valóban ismerem. Lesz majd vele egy kis megbeszélőnivalóm.

– Amíg tárgyalnak, én majd elfordulok, bedugom a fülemet, esetleg odébb megyek.

– Azt már ne – szólta közbe Béla Bundasian. – Arra kérlek, igenis tartsd nyitva a füled. Hogy veszi ki magát, hogy titkaim vannak előtted.

A fennsíkot, ahova nemsokára mind a hárman kikapaszzkodtak, már vékony, mákosan szürke hótakaró borította. Alkonyodott, a szemközti meredeken a hasadékok mélyéről jég világított, arrafele kanyarogtak Géza Hutira ösvényei a szirtekre, ahova kijárt a műszereit leolvasni. Most is, miután jégsarkakat kötött, derekát körbetekerte acélhuzallal, vállán az alumíniumrúddal egymaga vágott neki a meredeknek.

Mire elérte a nyeret, később azt a kőhalmot, amelynek tövében Puiu Borcan ezredes hevert letakarva, már szürkülődött. Andrej fogadott fiával szótlanul várakozott az aljban, mindketten a távoli, égre vetülő alakot figyelték, mígnem egyik percről a másikra elmerült az ereszkedő alkonyatban. Az estével egyszerre a fennsíkra hatalmas fekete denevér ereszkedett, árnya egy darabig a deres törpe 74fenyők, borókák fölött imbolygott, majd távozóban az is elmerült a szürkületben. A megboldogult erdőbiztos gazdátlan, kóbor esernyője volt az.

Váratlan elült a szél, csend támadt a katlan csupasz falai között, mint egy üres üvegben. A magasból időnként fémes kopácsolás, csilingelés hallatszott, ahogy Géza Hutira kövek közé ékelte a rudat, ahogy körülötte cövekeket vert a földbe, végül, amint a kifeszített huzalok megpendültek. A patakok morajlása, mint az eső utáni pára, függönyökben emelkedett a völgyekből.

– Beleolvastam a naplódba – kezdte Andrej. – Gondoltam, kiderül belőle, mibe keveredtél.

– Azt nagyon, de nagyon rosszul tette.

– Így aztán előbb Connie Illafeldnél kerestelek, de már hiába. Abból jöttem rá, a baj sokkalta nagyobb.

– Nem tudom, miféle bajról beszél. Bajnak én inkább azt nevezném, hogy beleolvasott a naplómba, a kutyafáját neki.

– Meg kellett tennem. Gondoltam, kitalálom belőle, mi történhetett veled.

– Látja, nem történt semmi. Tudja maga jól, mennyire utálok az ilyesmit.

– A végén mégiscsak rád találtam. Évek óta kereslek, jelenleg Dobrinban élek, a közelben. El foglak vinni innen.

– Erről tegyen le, sürgősen. Többet ne törődjék velem. Jól megvagyok egymagam.

– Úgy számítom, valamikor tavasszal, legkésőbb nyár elején érted jövök. Mondom, nincs senkim kívüled.

– Csak nem képzeled, hogy magával megyek. Itt maradok, és ha nem hagy békén, ki nem találná, mit teszek. Gondom lesz, hogy kitudódjék, mit is keres maga olyan nagy hévvel a tilalmas övezetben.

Géza Hutira, úgy látszik, befejezte a munkát, a pózna kövek közé ékelve, huzallal kifeszítve állt a tetőn, mert egyszerre csak hallatszott, amint a gerincen átbukó szél 75 fúvolázni kezd a furatokon. Közeledő léptei alól kövek indultak el a meredélyen. Aztán már viharlámpája suhogása is hallatszott, de annyira ismerte a hegyoldal minden domborulatát, hogy csak az aljban gyújtotta meg, amikor a két várakozó férfi közelébe ért.

Akkor váratlanul az egész lejtő sziporkázni kezdett. A vékony hólepel alatt fölizzottak a kövek, s ameddig a lámpa fényköre a havon szétterült, kék, zöld és rézfényű csillámlás hullámzott végig.

A Dobrin lejtőin, mielőtt a területre medvéket hoztak, ércet bányásztak. A fennsíkról kötélpálya vezetett a völgybe, az iparvasút rakodójához, s a tartóoszlopoknál, ahol a csillék a csigákon átdöccentek, mindig kipotyogott néhány rög. Selymes derengéssel a hó alól most az elhullott érc villózott.

Miután a vágatokat bezárták, a kőből, gerendából tákolt kunyhóba, ahol addig a kötélpálya karbantartója húzta meg magát szerszámaival, Géza Hutira meteorológus költözött. De mohos köveivel, zuzmóval benőtt, ködszítva gerendáival a viskó, mintha csak magától nőtt volna oda, mindenestől a hegyoldalhoz tartozott. Ahogy a viharlámpa fénye szétterült, a helyiség megtelt zibongó árnyakkal.

– Ne tartson tőlük – mondta Géza Hutira. – Mind a menyét, mind pedig a földi kutya az ember barátja.

Béla Bundasian mindjárt egy sarokba, egy halom föltúrt rongyra heveredett, üveget bontott, s a házban szétáradt az ital illata. Azé a szesze, amiben egy ideig a pettyes tárnics gyökerét áztatták.

– Hozni fogok neked egy pokrócot – próbálkozott beszédbe elegyedni Andrej. – Nem lesz könnyű szerezni, de majd lopatok valamelyik raktárból.

– Azt ne, utálom a pokrócokat.

– Legközelebb már biztos jó hírekkel jövök. Van egy ismerősöm, sofőr. Ráadásul külföldi, gondolom, érted.

76

– Mondja, mi van a fejében? Hiszen most már maga is közéjük tartozik. Másként nem lehetne itt.

– Csak így kerülhettem a közeledbe.

– Akkor hát ne lássam többet. – Béla Bundasian fejére húzta a lyukas pokrócot, a göncöket, s a falnak fordulva folytatta: – És vegye tudomásul, külföldiekkel nem érintkezem. De belföldiekkel sem. És nagyon jól tudom, mit kell tennem, hogy megszabaduljak azoktól, akik be akarnak ugratni valamibe.

– Akkor most menjen – lökte oldalba Andrejt Géza Hutira –, amint látom, zavarja. Ismerem, kicsit érzékeny fiú. Egyébként is már várja magát odalenn a kantinban Nikifor Tescovina.

Andrejnál volt ugyan zseblámpa, de nem használta. A völgy alján, a sötétség közepén, a csillagok visszfényétől derengő patak, mint egy vég elgurult selyem, mutatta az utat a kantinig. Nikifor Tescovina viharlámpást himbálva várta az éjszakai vendéget.

– Összetoltam neked két asztalt – mondta. – A gyerekek telehintették frissen nyesett fenyőgallyal. Enni reggel szoktunk, úgyhogy máris elteheted magad holnapra.

A széles pricc felől, ahol Nikifor Tescovina három gyermekével aludt, a denaturált szesz és a tárnicsgyökér fanyarkás illata áradt. A lámpát kioltották, a kályha tüze is rég kihunytt, inkább csak hallatszott, amint az üveget egymásnak adogatva sűrűn kortyolgatnak. A sötétség mélyén Bebe Tescovina szeme világított.

A falakban pókok, lárvák sisteregtek, a padláson elindultak a pelék, menyétek, denevérek, a terem padlóján is kicsi körmök kopogtak. A házat átszőtték az álomteli szuszogás fonalai. Amikor Nikifor Tescovina mezítlábasan, a deszkát recsegtetve átlépkedett a helyiségen, már hajnalodott. Andrej is leugrott az asztalról, ahol addig aludt, és odaállt a kantinos mellé a küszöbre. Leszegzett fővel, egymás 77mellett állva vizeltek a lépcsőre, bámulták, ahogy a habos, gőzölgő, kacskaringós erek feketén

szétfutnak a deres földön. A völgy zugaiban a homály burkai alig repedeztek, de a magasban a Dobrin gerincén, mint a virradat csillaga, az alumíniumpózna villogott.

Amint kivilágosodott, előbújtak a pokrócok alól a gyerekek, Nikifor Tescovina tüzet rakott. A forró kályhalapon fonnyadt pereszkrét, mogyorót, makkot pirítottak, egy fazék vízben áfonyaindák áztak, az illatos gőz végigsuhintott a hideg ablakon. Bebe Tescovina tenyerével néha beletörölt, hogy kiláthasson.

– Ez az ember itt fog lakni? – kérdezte.

– Még nem tudom – mondta az apja.

– Ha kell, átadom a helyem, elköltözöm. Géza Hutira azt ígérte, magához vesz. Talán még ma örökre elmegyek innen.

– Menj, ha gondolod. Én elengedlek.

Reggeli után Andrej elköszönt Nikifor Tescovinától, de az melléje szegődött, együtt vágtak át a keskeny, deres réten a vágányok felé.

– Mit szólsz – kérdezte Nikifor Tescovina – az illetőhöz, aki Géza Hutiránál lakik?

– Semmi különöset.

– Nem először látod, ugye.

– Hm, ahogy vesszük.

– Hogy tudd: az éjjel a faluban járt. Pedig nem is szabad neki, és nem is szokott.

Andrej éppen az ütközőbak fölé hajolva a kézihajtány láncát oldozta el, lassan kiegyenesedett, megtapogatta a gyomrát. Kitérítette a száját, és maga elé hányt az ülésre. A csillogó sűrű nyálban, alvadó vérfonalak alatt pereszkekérek remegtek.

– Elrontottad a gyomrod.

78

– Dehogyan. Csak ahogy lehajoltam, véletlenségből kicsurgott belőlem.

– Mint az agyvelőd, olyan.

Andrej tenyerével törölte le az ülést, elhelyezkedett rajta, és a kezitekerővel kiengedte a féket, hogy a járgány a lejtőn magától elindulhasson.

– Magam sem értem – magyarázta Nikifor Tescovina –, mitől világít a gyerek szeme a sötétben. De csak mostanság, hogy megjött az első vérzése.

– Jó, rendben. Majd ezt fogom mondani.

– És akkor majd arról is tudjál, hogy készül tőlem elköltözni. Jó, ha odafönn idejében tudomást szereznek az ilyen változásokról.

– Igen, magam is hallottam. Majd ugyanúgy elmondom.

– És persze, azt se hallgasd majd el, hogy Géza Hutira az, aki befogadja.

– Jó – mondta Andrej Bodor –, biztosíthatlak, mindezt pont így tudatni fogom.

79

8. (Hamza Petrika szerelme)

A két Hamza Petrika, aki az őszi egyik legutolsó éjszakáján fölnyársalta magát, a Dobrin természetvédelmi területen, Oleinek doki medvéjében dolgozott. Pár nappal az eset előtt még a faluban látták őket – a forradalom ünnepére valamennyi erdőkerülő rendkívüli kimenőt kapott –, egész délután a késdobálók sátra előtt ácsorogtak a Sinistra partján táborozó mutaványosoknál, s az elvillanó, becsapódó pengéket figyelték. A közönség közben inkább őket bámulta: senki nem látott még két ennyire egyforma, kék bőrű, piros szemű, árvalányhajú fiatal embert. Albínó ikrek voltak, és annyira hasonlítottak, hogy ugyanazon a helyen ráncosodott rajtuk a vastag kezes-lábas medvézőltözék, az orrukból eregetett pára útja azt mutatta, még a levegőt is egyszerre veszik, és ami a dolgok teteje: a nyakukban csüngő bádogtáblácska szerint mindkettőjüket Hamza Petrikának hívták.

Az a pár ember, aki a drótsövénnyel, palánkkal elkerített rezervátumban dolgozott, amellyel csak külön engedéllyel járhatott be a faluba, nevét fémtáblácskára vésve láncon a nyakában viselte. Telente, bár hébe-hóba beoltották őket, az erdőlakók gyakran megbetegedtek – a járványt arrafelé, ki tudja, mi okból, tunguz náthának nevezték –, s ha valamelyikük elkóborolva kinyúlt a bozótban, később bizony jól jött a nyakában csüngő felirat. A Sinistra partjait ős, vadon erdők szegélyezték, nem mindig találtak idejében a halottra.

Dobrin erdőkerületben egyetlen orvosi rendelő működtött, és amikor elterjedt a hír, hogy Puiu Borcan ezredes a tunguz nátha terítette le, ennek udvarát ellepték a fadóntók, útkaparók, gombászok, és természetesen megjelentek a medvék is. Mindenki az oltását követelte. Négy vagy öt napon át várakoztak a bezárt rendelő előtt, a tornácra vezető lépcsőkön vagy egyszerűen az udvar kövein üldögélve, a szerencsésebbje – bár azok is egyre sápadtabban kornyadoztak – a vöröskeresztekkel telepíngált kerítés tövében kapott helyet. A felcserek zavarodottan lestek kifelé a gázfüggönyök mögül, valamelyikük időnként kiállt a küszöbre – pecsétes, rongyos fehér köpeny volt rajta, alatta faközöld katonanadrág, mezítlábra húzott szandál, piszoktól barna griffmadárkarmokkal –, és türelemre intette a várakozókat: még nem érkezett el az oltás hivatalos ideje. Közben akárhogyan is, de már őszi vége felé járt, a déli verőfényben a lehelet ezüstös párája lengedezett az udvar fölött.

A negyedik vagy ötödik napon, már úgy estefelé, egyszerre az alkony lehangoló fényeivel megérkeztek a szürke gúnárok, és mindenkit hazaküldtek. Ők a Coca Mavrodin emberei voltak; mind hosszú nyakú, gombszemű alakok, bőrük vékony volt, áttetsző, könnyű pókhálóhaj a fülük körül, arcuk teljesen ránctalan. Ezzel a sok hasonlatossággal valami libaszerű tényleg volt a külsejükben.

Most kihirdették, az idén a téli járvány elmarad, oltásra sem lesz tehát szükség, mindenki térjen békébe haza. Miután a felcsereket előcsalogatták a rendelőből, saját kezűleg hordták ki az udvarra a gyógyszeres dobozokat, és az egészet széttaposták. Ropogott a sok ampulla a talpuk alatt, az oltószer kesernyős illata terjengett a kerítések mentén, megült a kertekben a szilvafák, boglyák között, elkeveredett az ázott avaréval.

Jó hír volt ez, szétszéledtek az erdőkerülők, a hasonszőrű vadócok, szinte lábujjhegyen, a megkönnyebbüléstől kicsit 81zavarodottan. Az ereszkedő estében még sokáig hallatszott, amint gumicsizmás, bocskoros talpak neszelnek a harmatos ösvényeken. Mindenki elment, csak Géza Kókény maradt ott, a lépcsők tövében pipázva, ő, akiről egyébként is azt beszélték, nem fog rajta semmilyen betegség.

Magam is elindultam a sötétbe borult főutcán, amelynek végében a vasútállomás fényei derengtek. Még ott, a rendelő közelében Oleinek dokival, a főmedvésszel találkoztam, és az egyik Hamza Petrikával. Alkalmi ivócimborámat, az előttem bandukoló dokit ismertem fel előbb, természetesen a szagáról. Véletlenségből sem orvosságzaga volt, neki csak a neve volt doki, mindig is medvékkel foglalkozott. Vad, émelyítő állatszaga volt, mint egy lehugyozott bokornak. A természetvédelmi területen, egy romos kápolnában s az elhagyott bánya vágataiban hatvan-hetven, de lehet, százhatvan-százhetven medvét tartottak. Ivócimborám, a főmedvész és az albínó ikerpár gondozta őket.

Oleinek doki meghívott egy korty italra, s amint ott a harmattól csöndes, puha úton az állomás felé baktattunk, egyszerre csak észrevettem, közelünkben az egyik Hamza Petrika árvalányhaja világít. A dokival volt persze, de mint valami kis selyemkutya, körülötte somfordálva, csak úgy tisztos távolból kísérte. A másik Hamza Petrika nyilván az erdőn maradt, a medvékkel.

A rezervátumba keskenyvágányú pálya vezetett, a medvéknek kisvasúton szállították az eleséget. És amíg az első hó le nem hullott, az a pár ember, aki a telepen dolgozott, kézihajtányon járt be Dobrin Citybe. Ezek ketten most nyilván az állomás felé tartottak.

A rakodó ereszen viharlámpás lógott, fénykörében a pára sárga burája alatt csomó ember várakozott. Sinistra felől este érkezett a szárnyvonalon közlekedő vegyesjárat, ami a két harmadosztályú teremkocsi mellett egy tehervagonnal közlekedett. Hetenként egyszer, vasárnap este, a ra 82kománnyal denaturált szesz is érkezett, annak egy részét ott helyben ki is osztották. Persze, csak a jogosultak között. A doki előkereste az italosszelvényeket, Hamza Petrika kezébe nyomta őket, elküldte sorba állni, hogy váltsa ki kettejük adagját, mihelyst befut a vonat.

A denaturált szesz – kenyérbélen, szivacsos gombán vagy törött áfonyán átszűrve fogyasztják – az erdővidék kedvelt itala. Ha véletlenségből nincs kéznél áfonya vagy szivacsos vargánya, megteszi egy darabka kicsüngő kapca is. Vagy egy marék föld.

A keskenyvágányú pálya a nagyállomás túlsó feléről indult a természetvédelmi terület felé, odáig át kellett kelni a váltók lila lámpái, a harmatos fénnel izzó sínek fölött. A kisvasút vágányai a deszkalerakat kerítése mentén kanyarogtak kifelé a faluból. A palánk cövekeit, hogy a gyakori lopásokat valamelyest megnehezítsék, nemrég kihegyezték, az égre vetülve, távoli fények permetezésében most mézesen

csillogtak. Alattuk állt a kézi hajtány, a sínek végét jelző bakhoz kötözve. Oleinek dokival rátelepedtünk, lestük az esti vonatot. Már hallatszott zakatolása a távoli hidakon, füttyjelei a szélcsendben föl-fölröppentek a Sinistra-völgy meredek falai között.

– Ezek elhalasztották a járványt – jegyezte meg Oleinek doki.

– Megtehetik.

– Maga ezt elhiszi?

– Mért ne.

Ha egyszer megült valami furcsa hangulat, és nem kívántam beszélni, velem nem volt mit kezdeni. Holott itt lett volna az alkalom a dokit kifaggatni, kérdezősködni, hogy és mint állanak a dolgok odafönn a rezervátumban; talán tud valami olyasmit Béla Bundasianról, a fogadott fiamról, amit másként sosem deríttek ki. De még jobb érzés volt hallgatni.

83

A doki is inkább medveszagába burkolózott, nem erőltette a beszélgetést, mi olyan hallgatóg ivócimborák voltunk. Nagy ritkán váltottunk egy-egy közömbös, semmitmondó szót, félmondatot, jobbra egyetértően köhécseltünk. De amikor közeledni hallatszott Hamza Petrika, tarisznyájában az egymáshoz koccanó üvegekkel, a főmedvész mindjárt fölugrott, és elébe sietett.

– Akkor hát ide figyelj – szólította meg halkán, kissé fojtottan, mégis szinte melegen. – Szabad vagy. Most azonnal elmehetsz.

– Tréfálsz, doki.

– Egyáltalán nem. A végén még elkapunk egymástól valamit. Hallhattad a két füleddel, többet nem oltanak. Jobb, ha elválnak, mindenki dolgára megy.

– Nélküled egy lépést sem tennék szívesen. Mi a testvéremmel örök időig veled akarunk maradni. Ha tartasz tőlünk, hát egy darabig meghúzzuk magunkat, megígérjük, nem nyúlunk hozzád. Kivárjuk, amíg elmúlik ez neked.

– Hiába, én már döntöttem. De azt megígérem, amíg egérutat nem nyertél, én sem jelentem az esetet a szürke gúnároknak.

És Oleinek doki, hogy hajthatatlanságát jelezze, a tarisznyájából az egyik üveget, ami a Hamza Petrika adagja lehetett, elébe tette a földre. Sarkon fordult, és visszatelepedett mellém a kézihajtányra. Onnan még odakiabált neki:

– Igyál, amennyi beléd fér, aztán igyekezz, szedd a lábad, pucolj el valamerre. Reggel, ha már árkon-bokron túl leszel, majd jelentem az esetet.

Hamza Petrika ismerhette erről az oldaláról Oleinek dokit, többet nem alkudozott. Azt még úgy-ahogy láttam, leül a töltés oldalába kortyolgatni. A doki is lepattintotta az üveg szájáról a bádogkupakot, iszogatni kezdtünk. Aznap este nem volt kéznél se gomba, se áfonya, a zubbony mandzsettáján szűrtük át a szeszt.

84

Nyirkos, szurkos csönd ereszkedett a völgyre, mélyén, a deszkarakások között megnyikkant néha egy-egy bagoly, a tanyákon kutyák ugattak, s később hallatszott, ahogy a három vagonból álló szerelvény a lejtős pályán lassan kigurul az állomásról, vissza, Sinistra felé. A sötétből időnként Hamza Petrika hüppögése is hallatszott. Szívta az orrát, szaporán szörtyögött, mint egy sértődött, kényes kiskutya. Az albínók, gondoltam, gyenge idegzetűek, könnyen elveszítik a fejüket.

– Nem zavarja a szagom? – kérdezte előzékenyen Oleinek doki, biztos csak azért, hogy megtörje, talán éppen a szagától keletkezett csendet. – Vallja meg őszintén, tudom jól, kissé bűdös vagyok.

– Szó sincs róla.

– Mert volt már néhány hülye esetem. – Nagyon is normális a szaga.

– Ne áltasson, a fehérnépek rendre kiadták az utamat. Meg is mondták, kimondottan a szagom miatt. Nem mintha olyan nagyon izgattak volna. Aztán odahelyezték nekem az ikreket.

– Az iker sok szempontból jó.

– Ahogy mondja. Az iker finom. Mi hárman sok örömet szereztünk egymásnak, mint egy boldog kis család éltünk odafönn, mind a mai napig. De most vége. Fő az egészség. – Fölkelt a járgányról, szinte megkönnyebbedve kiáltott oda Hamza Petrikának: – Hallod-e! Azért jó modor is van a világon. Méltóztass köszönni, mielőtt világgá indulsz.

De a sötétségben, ahonnan az előbb még Hamza Petrika gyerekesen fölcukló sírása hallatszott, most csak a töltés kövei mocoogtak. A medvész helyén átlátszatlan feketeség lebegett, érezni lehetett, nincs benne senki, teljesen üres.

Oleinek doki körbesétált, lábával széles íveket kaszálva átkutatta a hulladékkal, gazzal, száraz kóróval tele terepet. 85Útközben egy üres üveget is fölűgött, végül egy pár gumicsizmával tért vissza.

– Az övé – morogta, miközben többször alaposan beleszagolt –, ráismerek. De hát mi üthetett bele, hogy levetette. Mezítláb hová a picsába mehetett?

Azért visszaült a hajtányra, és továbbra is a zubbony mandzsettájára töltögetve szívogattuk a denaturált szeszt. Egy idő után a doki hanyatt dőlt kényelmesen, én is elnyúltam kicsit bódultan a deszkaülésen. Aztán egyszerre, egy időben vettük észre, hogy a palánk tetején ellobban egy szál gyufa, majd egyszer-kétszer fölizzik a cigaretta parazsa. Az égre, a csillagok, mennyei ködök közé, mint valami titokzatos fekete üreg, a Hamza Petrika árnya vetült. A magasban tanyázott hát, ott füstölt a kerítés tetején.

– Jól elbújtál, mondhatom – kiáltott oda neki Oleinek doki. – Már szörnyen izgultunk, mi lehet veled. A barátom egy kicsit meg is sértődött, hogy csak úgy elmész köszönés nélkül. – És mivel Hamza Petrika nem válaszolt, még hamar hozzátette: – Ugyan bizony megtudhatnám, miért nem kínálsz meg minket is a dugi szivarodból?

Erre Hamza Petrika annyit mondott:

– Csak.

Mint egy csobbanás, úgy szólt ez. Mint amikor, mondjuk, egy zsebóra hull éjszaka a patakba. Nemsokára lehullott kezéből a cigaretta is. A gaz között, mint egy szentjánosbogár, pislogott.

– Hm.

Oleinek doki fölkelte, megkereste a cigarettavéget. Szípkába tette, s egymást kínálgatva nyugodtan végigszívtuk.

– Hát igen, ezek a kurva ikrek – morogta. – Ilyenek. Pár órára elszakadnak egymástól, és már badarságokat művelnek. A fene igazodik el rajtuk.

Azért valamennyire maga is furcsállhatta a dolgot, mert a hajtány peremén ülve egyre szölongatta Hamza Petrikát. 86Miatán semmiféle választ nem kapott, a gumicsizmákat letette az ülésre, és elsétált a palánkig. Föl-alá járkált mellette, a végén megragadta az egyik cöveket, és idegesen megrázta.

– Na!

Amikor valamivel később elengedte, ujjai finom, neszelő hangon váltak el, mintha ragasztó csiriz tartaná őket vissza. A friss vér hangja ilyen.

Visszaült a hajtányra, mérgesen fújtatott – ptü! –, maga elé köpött, tenyerét az ülés deszkájához kente. Megkereste az üveget, és most már minden elővigyázatosság nélkül, egyenesen belekortyolt, majd felém nyújtotta.

– Nyaljon bele maga is hamar – súgta. – Aztán azt ajánlom, távozzunk innen. A fiú, azt hiszem, karóba húzta magát.

– Az mi az ördögöt jelent?

– Na mégis, mit! Megkeresi a fenekén a lyukat, beleilleszti a rúd hegyét, és – zutty! – beleül.

– Nem jön, hogy higgyem.

– Hiszi, nem hiszi, jöjjön, menjünk innen.

A doki eloldozta a kézihajtány láncát a baktól, kiengedte a fékeket, megragadta az evezőkart, és máris indított. Hamza Petrika ott maradt a kerítés tetején, árnya a csillagok közé vetült, alatta udvaros fényel a váltók lila lámpái hunyorogtak.

– Az lesz a legjobb, ha most magammal viszem egy darabon – mondta a doki. – Jobb, ha egy ideig együtt maradunk.

– Jó – feleltem, – vigyen el, mondjuk, Jean Tomoioaga ezredes órházáig. Tudja, ő a barátom nekem.

– Persze, tudom. És közben bevedeljük, ami még az üvegben maradt. Vagy maga mire gondol? Van valami egyéb ötlete? Mit lehetne tenni.

– Nekem most nem jut eszembe semmi.

87

– Nekem sem. Legjobb, ha innen minél távolabb kerülünk.

– És mondja, doki, úgy egyébként, hogy szokták ezeket onnan levenni?

– Sehogy – felelte mérgesen. – Nem szokás. És szerintem, ha valahogy el is kapja az ember alulról a lábát, azzal csak jobban belerángatja.

– Csak úgy eszembe jutott.

– Ne foglalkozzék vele. Ez az ő dolga, magának nincs joga megmásítani. Ne is jusson többet eszébe. Egyébként, némelyikkel még napokon át beszélgetni lehet.

Az állomást elhagyva hamar emelkedni kezdett a pálya, keményen evezve gurultunk ki a faluból. A kerekek hangja messzire előreszaladt a sínekben, a töltés mentén s a hegyoldalon végighullámzott a kutyaugatás.

– Ezek szerint megüresedett magánál egy hely – jegyeztem meg útközben.

– Nem kizárt, kettő.

– Mert én kimennék magához az erdőre – folytattam. Beszélek a szanitéc alezredessel, hátha sikerül protekciósan beoltatnom magam. Ha maga is akarja, én szívesen odaszegődnék. Azt nem mondom, hogy értek a medvéhez, de beletanulnék.

– Nem biztatom.

– De ha mégis.

– Majd meglátjuk. Azt hiszem, most egy jó ideig magam maradok.

Oleinek dokit a kézihajtányon a természetvédelmi terület bejáratáig kísértem, ahol a síneket sorompó zárta el, rajta piros fénnel viharlímpás égett. Az Őrszobán régi sakkozócimborám, Jean Tomoioaga ezredes lakott. Már induláskor arra számítottam, elütöm nála valamivel az időt, talán még iszogatunk együtt is egy keveset, s az éj folyamán, majd gyalogosan, a töltésen végigbaktatva térek vissza a faluba.

88

A viharlímpás hamarosan a küszöbre került, Jean Tomoioaga ezredes kicserélte rajta a vörös üveget fehérre, aztán elővette a sakkot. Házilag faragott, otromba kicsi figurákkal játszottunk egy kockás ingén, amit ő a padlóra terített. Az egészet egyetlen mozdulattal össze lehetett szedni; a hegyivadászok nem szerették az ilyen játékokat.

Oleinek doki nem sietett, ő is a küszöbre telepedett a lámpa közelébe, és várta, hogy felsorakoztassuk a bábukát. Úgy látszik, nem akarózott neki mindjárt továbbmenni.

– Látom, egyedül térsz vissza – mondta neki Jean Tomoioaga ezredes. – A barátunk még pluszban is egy kis kimenőt kapott?

– Úgy van, elengedtem.

Jean Tomoioaga ezredes elővett priccse alól egy üveget, a padlóra tette, hogy mindegyikünk kényelmesen elérhesse. Kékesszürke ital lötyögött benne, olyan denaturált szesz, amelyet faszenen szűrtek meg. A szén, azt mondják, egészséges.

– És mikor tér vissza, ha szabad kérdezni? Tudod jól, minden mozgást be kell vezetnem a naplóba.

– Ha jön, itt lesz. Akkor majd beírod, ami kell. Ha nem jön, nem írsz be semmit.

– Jópofa vagy.

A második vagy a harmadik partit játszottuk Jean Tomoioaga ezredessel, amikor az ajtó előtt, a völgy fekete bársonyán föllobbant Hamza Petrika árvalányhaja. Nem azé a Hamza Petrikáé, amelyik fölnyársalta magát, hanem a másiké. A hulló harmattól hamvasan állt a nyitott ajtó előtt, és nem volt egy csepp vérszaga sem.

– Hol van? – kérdezte szigorúan Oleinek dokitól.

– Magad is látod, nincs itt.

– Haladéktalanul beszélni szeretnék a testvéremmel.

– Most nem lehet.

89

Zsebre dugott kézzel állt az ajtó előtt, és mögénk is bepillantva körbejáratta tekintetét a kicsi őrszobán.

– Ejnye, doki, látom, elhoztad a csizmáját. Akkor már nem is kérdem, hova lett a testvérem lába belőle. – És ujjal rám mutatott: – Mondd, netán ez az ember jön majd a helyünkbe?

– Az még a jövő zenéje – hagyta rá félig-meddig a doki. – De ha már kezded érteni a dolgot, hát ide figyelj: tudatom veled is, elmehetsz. Szabad vagy, kerekedj föl mielőbb. Valahol, tudod te, hol, vár rád a testvéred, Hamza Petrika. Neki is megígértem, nem foglak mindjárt kerestetni.

Hamza Petrika leült a földre, belemarkolt a hajába, de az vékony volt, hézagos, könnyű, a keze üres maradt. Tenyerébe köpött, eldörzsölte, aztán fölkelt, nyújtózott egyet. Arca hirtelen kisimult, megnyugodott.

– Rendben doki. Megyek, összeszedem a holminkat. De te is ígérd meg, nem indulsz mindjárt utánam.

– Ha ez a kívánságod, tessék. Mennyi legyen? Úgy húsz perc megfelel? Vagy legyen egy félóra?

– Pont annyira gondoltam. Annyi ideig szeretnék teljesen egyedül lenni.

– Oké, fiú. Igazad van, készülj csak el kényelmesen.

Hamza Petrika hóna alá kapta testvére gumicsizmáját, és köszönés nélkül elindult vissza, a medvézet felé. Mint akiből éppen a lélek távozik, útközben nagyokat szellentett. Pár lépés után összezapott mögötte a patak zúgása, a sötétség bársonya.

Oleinek doki, bár óra nem volt a közelben, készségesen várakozott, s már kétannyi idő is eltelt, amennyire ígéretet tett, amikor nyújtózni kezdett. Egykedvűen lódította vállára az italosüvegekkel teli tarisznyát, és elindult a járgány felé.

– Volt szerencsém.

90

– Akkor arra kérem – szoltam utána –, gondolkozzék a dolgon.

– Oké, oké, majd meglátjuk.

Valamivel később, a töltésen baktatva magam is elindultam Dobrin City felé. Van, akit a talpfákon való járás megnyugtat, másokat bosszant, egyeseket gondolkodásra készítet. Én egyszerűen a fejembe vettem, elérve a falu szélét, nem indulok a Baba Rotunda-hágóra, hanem az állomás felé kerülök, hátha válthatok még egy-két szót Hamza Petrikával. Hogy mit, arról persze fogalmam sem volt. Gondoltam, majd csak adódik valami. De aztán nem lett a beszélgetésből semmi.

A sínek mentén baktatva virradatkor érkeztem a dobrini állomásra. A messziségben, a hágó lila vonala fölött sárgulni kezdett az ég, és én lépésről lépésre vártam, hogy Hamza Petrika madáríjesztőárnya egyszerre csak rávetüljön. Elhaladtam végig a kerítés mentén, de sehol nem láttam. Szemközt a rakodó rámpáján, sorban egymás mellett, lábukat lóbálva, nyakukat nyújtogatva üldögéltek a szürke gúnárok.

Azon a helyen, ahol az este Hamza Petrika cigarettára gyújtott, a kerítésből egy cövekkaró fele hiányzott, el volt vágva derékban. Töve körül a földet illatos fűrészpor borította vastagon, már csak az éles hajnali fuvallatnak volt kicsit fémes szaga – kicsit sós, kicsit édes –, pont, mint a vérnek.

Világosodott, gondoltam, most már le se pihenek, inkább fölkeresem a szanitéc alezredest, hátha tényleg beolt protekciósan csak engem. Itt volna a nagy alkalom, hogy elszegődhessek medvésnek.

91

9. (Connie Illafeld szőre)

Azon a tavaszon, amikor segédhullaőr koromban végre megismertem Connie Illafeldet, nem sok örömöm telt a találkozásban: jóformán már egyetlen nyelven sem beszélt. Keverte őket összevissza, és csak az értett vele szót valamelyest, aki ukránul, németül, románul és magyarul egyformán tudott, de nem ártott, ha az illető például a ruszin és a cipszer tájszólásokat is ismeri. Kevés ilyen ember élt Dobrin erdőkerületben, egyikük a természetvédelmi terület főmedvésze volt, cimborám, Oleinek doki.

A Connie Illafeld afféle művésznév volt, a nőt – a bukovinai bojárok, az Illarionok ivadéka egyszerű hegyi lakók között élt az egykori birtokon – eredeti nevén Cornelia Illarionnak hívták. Az még talán előfordulhatott, hogy valakiket külön-külön Cornelia Illarionnak, esetleg Connie Illafeldnek hívnak, de a két nevet együtt csak egyetlen személy viselhette.

Úgyhogy amikor az írni készített, vöröskereszttel ellátott iratgyűjtőn megpillantottam Cornelia Illarion nevét, amelyet macskakörmök között, pirossal kicirkalmazva a művészneve követett, tudtam, ő

az, szinte rokonom, fogadott fiam egykori szerelme. Égtem a kíváncsiságtól, hogy végre magam is a két szememmel lássam a lényt, aki évekkorábban annyira megvadította.

Akkoriban állományon kívüli civilként bedolgoztam a dobrini hegyivadászoknak, kisebb-nagyobb titkos megbízatás mellett a kerületi halottkém helyettese, ahogy ott nevezték, segédhullaőr voltam. A halottasház a laktanya 92udvarán állott egy nyirkos, mohos zugban, és ha éppen az ürességtől kongott, azaz nem volt munka, Titus Tomoioaga ezredesnek segédkeztem az irodán. Mivel a terület mindenestől a hegyivadászokhoz tartozott, ő vezette a nyilvántartásokat mindazokról, akiket Dobrinba küldtek, munkára irányította az újonnan érkezetteket. De hát ő is csak egy lassú, álmodozó, szarvaslelkű hegyivadász volt, órákon át tétlenül bámult kifelé az ablakon, a fekete fenyők fölött elhúzó szürke felhőkre, madarakra, még az ilyen szűkszavú kísérelőkormányok elolvasása is nehezebbre esett.

A kérdéses napon a déli vonulaton, a még jeges gerinceken nehéz illatokról rakottan átbukott az első meleg szél, virágszirom, barkapor úszott a patakmeder fölött: állítólag az óhitűek húsvétja volt. A tavasszal egyszerre két újdonsült internált érkezett Dobrinba.

Amikor a verőfénytől, ragyogástól, virágportól szédülten a homályos irodahelyiségbe léptem, és a vöröskeresztes iratgyűjtőn megpillantottam Cornelia Illarion nevét, azt hittem, a bódulat teszi ezt velem. De ott állt ráadásul, szépen kisatírozva a művészneve is; mindez a vöröskereszttől rikító borítón, s ez mindjárt elárulta, hogy az illetőt a Colonia Sinistra gyógyintézet irányította oda.

Bár magamat mindig is hidegvérű, fegyelmezett embernek ismertem, akkor hirtelen elfogott a nyugtalanság. És ami ilyen helyeken egyáltalán nem szokás, puhatolózni kezdtem Titus Tomoioaga ezredesnél, mit tud. Hogy kerül ide a nő, kicsoda, miféle szerzet?

– Ó, senki – morogta kicsit álmosan. – A sárgáktól kaptuk, ők küldték, csak amúgy kedvességéből ide. Ha olyan nagyon érdekel, mindjárt megismered, amikor fölveszed az adatait.

Hát így álltunk. A Colonia Sinistra híres hely, az elmegondozó pavilonjai – az is tudja, aki sosem látta őket – sárgára voltak festve, éjszaka világítottak. Sárgáknak egy 93más közt az intézeti adminisztrátorokat, instruktórokat hívtuk.

– És mi a terved vele? Már tudod, hová helyezed? – érdeklődtem.

– Nagyjából igen. Coca Mavrodin-Mahmudia ezredesnek az a kívánsága, kerüljön egyenesen a medvékhez. Nincs ugyan valami jó bőrben, de Oleinek doki majd elboldogul vele. Képzeld, mindenféle nyelven beszél összevissza, mint a bolondok.

Szóval, Coca Mavrodin Connie Illafeldet a medvészetbe szánta. Arcomon bizonyára látszott: nem éppen egykedvűen hallgatom ezeket a dolgokat. Titus Tomoioaga ezredes még hozzá is tette megnyugtatólag:

– Meglátod, így lesz ez rendjén. A doki minden létező nyelven beszél, biztos szót ért majd vele.

Connie Illafeld, mielőtt kezelésbe vették, egy magaslati településen élt, háza Punte Sinistra felső végén, közel a vízvásztóhoz, a vasútállomás mellett állott. Nem is volt az igazi állomás, csak afféle megállóhely, két sínpárral, kitérővel, ahol a hegy két oldaláról fölkaptató vonatok kipihenték magukat, vizet vettek, és menetrend szerint bevárták egymást. Az északi lejtő felé mindjárt egy alagútban tűnt el a pálya, amely egy-egy vonat után még órákon át lila füstgomolyagokat eregetett. Connie Illafeld házának északi falát is megkapta már egy kicsit a korom.

A Connie Illafeld tehát művésznév volt, az elvonultan élő utolsó Illarion-ivadék üvegfestéssel foglalkozott. Ókori jeleneteket pingált, életképeket a régmúlt időkről, kicsi, akár zsebben is elférő üveglapokra; csernovitzi és lemergi zsidóknak dolgozott megrendelésre, ki tudja, hogyan, mi módon juttatta át őket a határon. Jó negyvenes volt, szeme zöld, bőre fehér, haja fekete.

94

Erdőkerülő, utászok, átutazó hivatásos vadászok néha bizonyára megkörményékezték, de a látszat szerint valakinek tartogatta magát. Az alagútőr, aki sosem aludt, azt állította, idegen vigéc csapja neki a szelet – Galícia felől jövet éjjelente állítólag átkelt a Tiszán –, titokban néha meglátogatja. De ez csak az álmatlan bakter meséje volt: mindenki tudta, a folyópartot, ahol a határ húzódott, áthatolhatatlan drótsövény szegélyezte. Így is, úgy is mindegy, ha volt is Connie Illafeldnek titkon valakije, annak azon a tavaszon kiadták az útját. Akkor jelent meg életében az igazi: Béla Bundasian, a fogadott fiam.

Punte Sinistra állomására egy este fele befutott a távolsági személyvonat, Béla Bundasian csomag nélkül leszállt róla inni, a friss forrás ott buzgott a sínek közelében. Ahogy fölébe hajolt, hátán fölcsúszott az ing, a zubbony gallérja nyakára borult, eltakarta fülét, így nem hallotta, ahogy a kövek megreccsennek a talpfák alatt, s lassan elmozdul a vonat. A pálya innen mindkét irányba lejtett, a mozdonyvezetők indításkor csak kiengedték a fékeket, azzal a szerelvénnyel magától gurulni kezdett. Aznap a távolsági személy valamilyen okból nem várta be párját a túlsó oldalról, úgyhogy amikor fogadott fiam kiegyenesedett, és kezdte volna vidáman törölgetni a száját, épp az utolsó vagonokat látta eltűnedezni az alagútban.

Távolsági személy ezen a vonalon naponta csak egyetlenegy közlekedett, s ha a lemaradt utas kitarzott úticélja mellett, másnap estig mindenképpen várakoznia kellett.

Tavaszi volt akkor is, virágvasárnap, valami ilyesmi, a levegő tele illatokkal, a tisztások mögött feketéllő fenyőerdőkből alkonyat után is szédítő madárcsattogás áradt. Connie Illafeld föltúrt szoknyában az ablakpárkányon térdelt, az üveget fényesítette, fehér karja világított a szürkületben. Biztos hívogató lehetett az a hang is, ahogy a nedves 95papír csúszkált az üvegen. Képzem, mint egy végrehajtó, Béla Bundasian lecövekelt a kapu előtt.

Megérezte-e Connie Illafeld, merről fúj a szél? Biztos. Keze az ablakon lelassult, szája résén át látszott, hegyes fehér fogai édes nyálban úsznak, izzó zöld szeme féktelen örömben, mindez fogadott fiamnak szólt. Béla Bundasian, lévén félig örmény, pergamenszínű volt, szeme fehérje kissé olajos, szemöldöke máris csupa bozont, bárkinek első látásra megtetszhetett. Tudta ezt magáról, mindjárt előadta a lemaradt utas történetét: kottapapírért igyekezett Moldvába, a putnai papírgyárba, amikor balszerencséjére – vagy most már ki tudja? – leszállt a vonatról vizet inni. Azt, hogy így történt, maga Connie Illafeld is látta, behívta hát, pihenje ki magát, s ha netán még szomjas, ott a vízzel teli vödör, most már kedvére ihat.

A ház padlóját puha csergепokróc borította, Béla Bundasian cipőjét illedelmesen a küszöbön hagyta, s úgy harisnyásan véletlenségből mindjárt Connie Illafeld csupasz lábára lépett, s mivel jólesett, rajta is hagyta. A falakból, a parasztosan ácsolt bútorokból, a szőttesekéből és párnákból hívogató térszaga áradt. Tésztaszaga volt magának Cornelia Illarionnak is, pihés hónaljának, párnás, gyöngyházfényű combjának, holott korát tekintve Béla Bundasian mamája is lehetett volna. A féktelen vágy illata volt ez, ami most, mint a kelésnek indult kovász, előbuggyant belőle. Pár perc elteltével már eszeveszetten nyalták-falták egymást.

Connie Illafeld egyik fiókjában szárított telekiát tartott – virágot, levelet, összemorzolt szárat –, most az egészét kiszórta a csergére, és ebben a bódító fanyar illatban nyújtózkodtak egyhuzamban két vagy három héten át, ablakaikat elborították a szerelem párái. Jóval később – mindennek rég vége volt már akkor – bepillantottam Béla Bundasian naplójába, amelyet a szerelmes hetekről, hónapokról vezetett, onnan tudom mindezeket. Azt írta, lehetetlen volt betelni vele, ha csak ránézett, az az érzése támadt, még a lábujjkái között is egy-egy kis éhes puncsi lapul, a legjobb lett volna az egész nőt kihörpíteni, mint egy pohár vizet. Egy ilyen szerelemnek persze hogy titkos utakon már közeledett a vége.

Azokban az időkben nevelt fiamat ritkán láttam, ha kottapapírért Moldvába utazott – tulajdonképpen kottamásolással foglalkozott –, hetekig nem került elő. Kedveltem a fiút, de hagytam, tegyen kedve

szerint, essen át a tűzkeresztségen, egyébként sem az én vérem. Elvem az volt, csak legvégső esetben avatkozom a dolgaiba.

Annak is elérkezett az ideje. Egyik ilyen távolléte alatt idegen, szürke úr kereste, szeme sárga volt, szája keskeny, egy spárgával átkötözött újságpapírcsomagot hagyott nálam a részére. A csomagot a szürke úr távozása után nyomban fölbontottam: lengyelül írott, sokszorosítással készült füzetek voltak benne. Természetesen azonnal elégettem őket, a pernyét föloldottam vízben, szétlocsoltam a kertben. De ez már mindegy volt, Béla Bundasian belekeveredett valamibe.

A lengyel füzetekkel való eset után fogadott fiam többé nem került elő. Gyanút fogtam ugyan már a kezdet kezdetén, de hol kereshettem volna; fölültem a moldvai távolsági személyre, s egy napnyugta után, csikorgó fagyban, szédítő szénailatban érkeztem Punte Sinistrára. Estére elült a szél, az istállókból fölkel a langyos szénailat, és szétterült a zúzmarás réteken. Mégsem töltött el valami különösebb jó érzés, az alagút felé guruló vagonok fényében mindjárt észrevettem, Cornelia Illarion ajtaján pecsétek sötétlenek, a kilincsen pedig vöröskeresztes szalag lobog. Akkoriban, akit a vöröskereszt meglátogatott, tudhatta, nem áll jól a szénája. A vöröskereszt ajtón vagy kapun a legrosszabb jelnek számított.

97

Az alagútór nem volt éppen beszédes kedvében, annyit mégis elmondott: hogyné, Cornelia Illarion valóban ott, a szemközt sötétlő házban lakott. Igen, csak lakott. Nemrég, alig pár napja vagy hete, két úr kereste hivatalos papírral, amelyen az állt, hogy bolond. Mindjárt magukkal is vitték kezelésre a Colonia Sinistra néven ismert elmebetegházba.

Ami nevelt fiamat, Béla Bundasiant illeti, vele jó négy évvel később találkoztam itt, a Dobrin-rezervátumban, a meteorológus Géza Hutira házában. Kiderült, ugyanazon a napon, amikor Cornelia Illariont elszállították, őt az este érkező vonathál régi pártfogója, Velman ezredes várta. Egy amolyan kéretlen, hívatlan jó barát, aki néha fölkereste, bizalmas jóakaróként ellátta különféle tanácsokkal. A lengyel füzeteket egy szóval sem említette, arra figyelmeztette Béla Bundasiant, hogy kétes nőügyei miatt kellemetlenségeknek nézhet elébe. Úgy hírlík, idejét mostanság vidéken tölti, és rendszerint egy beszámíthatatlan női személynél alszik – majd kiderül, egy takaró alatt vagy sem –, s ez már közel áll ahhoz, amit a törvény erőszaknak nevez. Ő, a régi pártfogó igyekszik majd a dolgot elsimítani, hátha megússza pár év internálással.

Ennyit tudtam hát Connie Illafeldről, amikor az iratgyűjtőn megpillantottam a nevét, és nemsokára az iratait is magam elé terítettem. Mindez szép lassan átpergett az agyamon, azzal együtt, hogy a nő Coca Mavrodin ezredes kívánságának megfelelően a medvékhez került a rezervátumba.

Béla Bundasian is ott lakott, ugyebár fönn az erdőhatáron, a meteorológusnál. Megtanulta leolvasni a műszereket, a szélkakasok állását, s ha félévenként, ünnepkor kimenőt is kapott, nem mozdult ki onnan. Legfőnnebb a medvésekhez járt át kockázni, malmozni, feketepéterezni.

98

„Meglátod, így lesz ez rendjén” – ezt mondta Titus Tomoioaga ezredes.

– Akkor is – válaszoltam volna neki valamit, de tanácstalanul abbahagytam a mondókámat.

– Mi van, mi a bajod? – Titus Tomoioaga ezredes most már gyanakvóan méregetett.

– Semmi.

Újra átböngésztem a kibocsátási iratokat, majd engedélyt kértem, hogy távozhassam a vécére, ami a folyosó legvégében állt. Persze hogy kíváncsiság fogott el, érdekelt az a magamban sokszor elképzelt illatos húsgombóc, fogadott fiam pompás nője, akit látatlanban, a napló olvasása közben már-már elirigyeltem tőle.

Mondhatom, nem sok sikerrel jártam. Odakünn, a várakozók padján egy szürke bőrű, köhögős, bányászsisakos férfi hevert elnyúlva, mellette, rongyos pufajkában egy csupa csimbók, csupa bunda szőrmók alak imádkozott. Összekulcsolt kezét, arcát is egybefüggő szőrzet borította.

– Figyelj – mondtam Titus Tomoioaga ezredesnek –, nem tudom, miféle nőről beszélünk mi itt. Egy árva fehérnép sem várakozik odakünn. Vagy talán megpróbált meglépni?

– Ott van az.

– Egy bányász heverészik ott, meg egy másik, valami bundás. Kívülük nincs ott senki.

– Akkor hát mégiscsak ott van.

Connie Illafeld valóban odakünn, a folyosón várakozott. Titus Tomoioaga ezredes nemsokára maga vezette be. Először nevén szólongatta, de mindjárt rájött, hogy azt talán nem is érti, úgyszólván kiment érte, és a hóna alatt tartva betámogatta. A bundás volt az.

Arcát is selymes fekete szőrzet borította, a bolyhok között zöld szeme izzott. Még a nevét sem tudta. Én azért igyekeztem a jópofa oldaláról nézni a dolgot. Próbáltam összenézni Titus Tomoioaga ezredessel egy-egy közös, sokatmondó szemvillanásra. És bár sok kedvem nem volt, el-elmosolyodtam, mint általában a hibbantak fölött.

– Odabenn mindent elfelejt az ember – magyarázta Titus Tomoioaga ezredes. – Kicsorog az emberből minden, mint a fos.

– De hogy még a nevét se...

– Nem lehet az olyan rossz.

– És te talán másként vélekedel, de nekem például szőrből is egy kicsit sok.

– Szó, ami szó – kacsingatott Titus Tomoioaga ezredes –, alapos kezelésben részesült. Valamit bizonyára túladagoltak. Nem csodálnám, ha kinőtt volna egyebe is neki.

– A pucukájára gondolsz?

– Ühüm. Lehet, lesz, aki majd megkeresi neki.

Miután a papírmunkával végeztem, Titus Tomoioaga ezredes megkért, kísérjem át a leendő medvést a lakatosműhelybe. Ott készültek azok a kicsi bádoglapocskák, névjegyek, amiből egyet ő is a nyakában fog viselni.

De közben beállított az irodára Oleinek doki, a főmedvész, aki állítólag minden lehető nyelvet beszélt. Mindjárt szóba is elegyedett Connie Illafelddel, és úgy látszott, hamar szót értenek egymással. A végén a doki kísérte át a lakatosokhoz.

– Látom, hogy izgulsz – mondta Titus Tomoioaga ezredes –, izgulsz valamiért, de teljesen feleslegesen. Jó kezekbe kerül az illető.

– Az ördögbe is – fakadtam ki, újra óvatlanul.

– No, mi van?

– Becsszóra semmi.

Cornelia Illarion, amikor Oleinek doki oldalán visszatért az irodába, szőrös nyakán messzire világító fényes táblát viselt, egy vadonatúj óraláncon függött, aminek a végét elhegesztették, hogy többet onnan soha senki le ne vehesse. 100A nevet, amely valaha egy buja tündéré volt, most mi tagadás, egy állat viselte.

Távozásuk előtt Oleinek doki – egyébként régi ivócimborám – nekem is szentelt néhány percet. Tőle tudtam meg, fogadott fiam, Béla Bundasian, aznapra, bár nem járt volna neki, kivételesen kimenőt kapott. Együtt jöttek le kézihajtányon a rezervátumból, és most a végállomáson iszogat, ahol az erdőkerülőknek délután denaturált szeszt osztottak.

– Tarts velünk, ha találkozni akarnál vele – mondta búcsúzóul Oleinek doki. – Megisztok együtt egy-két kortyot. Az óhitűek húsvétja van ma.

– Nem – feleltem –, ma nincs kedvem.

– Talán üzensz neki valamit.

– Nem, pillanatnyilag nincs mit.

Oleinek doki el is indult a folyosón, a szőrmók Connie Illafeld, mint egy hú állat mindjárt követte. Nyakában himbálózott a bádogból való névjegy, az udvaron csillogni kezdett, visszfénye a falakon, fatörzseken villózott, még vadonatúj volt. Mostantól, aki csak ránézett, máris tudhatta, kivel áll szemben. A keskenyvágányú állomása felé tartottak, ahol fogadott fiam, Béla Bundasian várakozott a kézihajtánynál.

Engem nemsokára a hullaórségből is elcsaptak, át kellett engednem a terepet utódomnak, Toni Tescovinának. Aznap reggel, amikor bevezettem a halottórzés apró fortélyaiiba, Connie Illafeld, alias Cornelia Illarion testét találtam a szürke kőasztalon kiterítve. A nyakán, ahonnan valaki képzelem, nem kis haraggal – névjegyét letépte, sötétkék volt a vér, mint az olvadt áfonyalé, vagy mondjuk mint a ruszin bojároké, az Illarionoké. Mire a kamrába került, szutykos, kemény gönceit késsel vagy ollóval levágták róla, ha néha-néha hozzáért az ember, biza hidegebb volt, mint a 101kőasztal, amelyen feküdt. Bundája fényét veszítve, mint valami fekete zúzmara, halkan zizegve pergett le róla, mígnem műszak végére ott feküdt nekünk teljesen csupaszon.

– Hol szoktál lemosdani? – kérdezte kifelé menet Toni Tescovina. – A térre készülök. Géza Kökény mondta idejövet, holnap szent húsvét napja. Én meg csupa szőr vagyok.

– Afene. Kicsit sok lesz a húsvétból – morogtam. – Ami pedig a szőrt illeti, nem árt, ha megszokják körülöttem. Tudják csak meg, szőrös munka ez.

102

10. (Géza Hutira füle)

Abban az évben az év leghidegebb napja tavasz elejére esett. Előtte való éjszaka Géza Hutira már nem aludt, attól kezdve, hogy a tűz kihunyott, s a kéményen át beereszkedett a házba a katlan hidege, ő Bebe Tescovinát melengette. Egy ideig ölében szorongatta, majd, miután föllelhető göncöt, rongydarabot rárakott, végigfektette magán, és hajával, szakállával is betakarta. Ha elszenderedett is kis időre, félálomban hallotta a völgy felől a hó cincogását, ahogy a befagyott, néma patakmeder mentén közeledik valaki. A léptek nemsokára a küszöb előtt topogtak, s amikor zseblámpájával rávillantott és fölismerte a zúzmarával lepett, orrából bősz páracsóvákat eregető, jeges agyarakkal villogó alakot – Nikifor Tescovina volt –, azt hitte, a gyerekéért jött, hogy hazavigye.

De a kantinos a lányára most ügyet sem vetett, ő Géza Hutirát kereste.

– Kapjon magára valami meleget – mondta –, legyen a zsebében dohány, rágnivaló. Pár napra eltávozunk.

– Éjjel nemigen járok el itthonról – morogta Géza Hutira. – És még az sem fordult elő, hogy ne olvastam volna le időben a műszereimet. Mit gondol, ki regisztrálja nekem a méréseket?

– Jöjjön csak. Tudja jól, a kutyát sem érdeklik a megfigyelései.

– És ha már muszáj, akkor merre, hova?

– Majd megmondják.

Még csak a hó világított, amikor a küszöb előtt hótalpat 103kötöttek. A meteorológus háza már az erdőhatár fölött állt, kikapaszkodtak a közeli hegyvállra, átkeltek a keskeny fennsíkon, túloldalán beereszkedtek a Baba Rotunda-hágóra. Az útkaparó Andrej házában várt rájuk Coca Mavrodin ezredes a dobrini hegyivadászoktól.

– Beteglátogatóba készülünk – mondta, amikor két embere megérkezett. – Körülnézünk egy kicsit a Kolinda-erdőn, ahol a nyugalmazott erdőkerülők laknak. Úgy hallottam, nincsenek valami jó bőrben. Sőt ami az egészségüket illeti, csak a legrosszabbakat mondhatom. Lássuk, mit lehet tenni értük.

A Kolinda-erdő alján kicsi, behavazott falu terült el, naptól, ködtől fakó, szétszórt házai közé a lejtőkről szélfújta hótorlaszok ereszkedtek. A terepjáró meg-megfarolva, bukdácsolva érkezett egy kicsi fatemplom elé, ahol az út is hirtelen véget ért. A paplak tornácán fiatal, sápadt férfi, Pantelimon pópa könyökölt, az udvaron párába burkolózva három fekete ló várakozott.

A pópa nem megszokott papi köntösét viselte, úgy öltözködött, mint bárki más errefele vagy éppenséggel a hegyivadászok emberei: hátára terítve fekete műbőr kabát, alatta durva kötésű fűzőld szvetter, rongyos katonanadrág és mezítlábra húzott szandál. Meztelen lábujjáról a konyhában sem olvadt le a hó.

– Keveset várnotok kell, az ember még nem érkezett meg. Nem kizárt, elakadt útközben – mondta. Újságpapírba néhány darab dermedt főtt krumplit, pár fej vöröshagymát, ráncos héjú almát csomagolt. – Gondoltam a hasatokra, ki tudja, mikor végezték.

Átment az udvaron, a hóba taposott lila ösvényen, a nyitott sekrestyeajtó felé. A lovak fölött sűrű pára gomolygott, benne, mint valami távoli harmónium hangja, ajtó nyikorgása kavargott, az udvar fölött időnként az egésztest magával ragadta a szél.

Az év leghidegebb napja volt, de a konyha ajtaja mégis mindvégig tárva-nyitva maradt, előtte csak a pára szivárványos függönye lengedezett. A falból a vakolat pergése, kaparászás hallatszott, a repedésekből hűvös egérszag áradt. Az asztalt ragacsos viaszosvászon borította, közepére vastag tintaceruzával volt berajzolva a malomjáték hálója. Coca Mavrodin ezredes köpenye zsebéből máris elővette a fekete és fehér korongokat, sorban az asztal peremére készítette őket.

Pantelimon pópa a templomból jövet nyergeket hozott, kettőt a vállán, egyet a hóban húzott maga után. Átvette őket a lovak hátán, hasukon meghúzta a szíjakat. Műbőr kabátja vállán elszórtan madárpiszok világitott, akár az ezredesi csillagok. A két ezredes egy darabig szótlanul, állva malmozott a konyhaasztal mellett. Az ajtó most is mindvégig nyitva maradt. Künn, a fagyban topogtak a lovak, köztük a gőzölgő friss trágyára időnként verebek, varjak ereszkedtek.

Dél elmúlt, amikor a hótorlaszok között nagy hurrogással motoros szán érkezett, olyanszerű karcsú, gyors alkalmatosság, amelyet a dobrini hegyivadászok is használtak. De ezt most nem katona, csak egy vattakabátos, kucsmás, gumicsizmás ember vezette, és egy üvegektől csikorgó, tömött átalvetőt hagyott a küszöbön. A szánt mindjárt meg is fordította, és elhajtott vele.

Az üvegeket sebtében dugaszolhatták, eresztettek egy kicsit, a konyhában nyomban szétáradt az olcsó rum illata. Pantelimon pópa az italt átmérte két műanyag tartályba, és közben arra kérte a két férfit, aki segédkezett neki, hogy még az ujjukat se nyalják meg utána.

A tartályokkal teli átalvető az egyik nyereg kápájára került, mindhárman lóra ültek. A pópa gyufaszálat rágya nézett utánuk a paplak tornácáról. Hóba taposott keskeny ösvényen kifelé tartottak a faluból.

105

Coca Mavrodin arra kérte két emberét, lehetőleg egymás nyomában, libasorban haladjanak, és mindig csak az út jobb oldalán; vágjanak a hóban jól látható csapást. A Kolinda-erdő alaktalan, lomha hegy volt, hosszan elnyúlva, laposan nyújtózott el a többi magasabb vonulat között. A Baba Rotunda-hágóról, bár onnan alig egy-két órányi távolságra feküdt, mindig barnás ködökben elmerülve úszott a keleti látóhatáron. Tetejét is erdő borította, nem tarkállott rajta csipkézett szegélyű mezőhavas, oldalában csak néhány irtás, embervágta szögletes tisztás világitott.

A fagy délutánra sem engedett, a bádogszínű ég alatt, a zúzmarás fenyőkön, mint valami óriási tobozok, dermedt varjak gubbasztottak. A Coca Mavrodin posztóköpenyére fagyos gyöngyökben csapódott ki a pára, s ha valamelyik ló szellentett, fenekéből is sistergő, forró gőzcsóva csapott elő.

Az út alig emelkedett, s hogy éppen merre vezet, azt inkább a hó alatt bugyborékoló patak morgása jelezte, míg nem egy helyen a meder teljesen kisimult, fölötte hullámzó fenyőlombokkal összezsapott az erdő. Onnan keskeny vágat vezetett át egy nagyobbacska tisztásra. Körös-körül zengett-bongott az erdő csarnoka: a Kolinda-erdő tele és tele volt titkos bűvópatakokkal.

A tisztás közepén, hótól körbefújva állt a nyugalmazott erdőkerülő menhelye. Mint egy titokkal tele doboz, ajtaja-ablaka gerendával, deszkával volt beszögezve. Még a zsindefedelelet is ácskapoccsal odarögzített nyers fahasábok borították, nehogy bárkinek is eszébe jusson ajtón-ablakon próbálkozni. Közben azért laktak is benne: fedelén, a zsindeley rései fölött halvány füst hínáros indái lebegtek. Meg is hallották odabenn, léptek közelednek a ház felé.

– Halló, jár itt valaki? – hangzott egyszerre tompán és öblösen a falak közül, mint egy csukott dobozból.
– Ki az, és mit keres?

106

– Csak mi vagyunk azok – kiáltott fakó hangján kurtán Coca Mavrodin ezredes.

– Jaj de jó. Megismerem a hangjáról a kisasszonyt. Akkor el tetszettek jönni, kiengedni minket.

– Még nem éppen. Hiszen tudják, van egy kis baj az egészségükkel. Most egy ideig nem árt az óvatosság. Nincs is valami jó idő, idekűnn csak még jobban megnáthásodnának.

– Azért mégiscsak jó, hogy maguk azok. Jólesik hallani az ismerős hangot.

– Természetesen mi vagyunk azok. Hoztunk egy kis itókát maguknak. Nem is tudom, likőrt vagy rumot. Mindjárt kitaláljuk, milyen úton-módon juttatjuk be maguknak. Van velünk egy vascső, az volna a legjobb, ha azon át sikerülne betöltögetni.

– Likőr vagy rum? Hát azt előre is nagyon szépen köszönjük. Itt mellettem bökdösi az oldalamat Toni Waldhütter bácsi, és kérdezteti, Jamaika az a rum, vagy Portorikó, mert ugyebár neki az ilyesmi nem mindegy. Örülök, hogy az öregnek megjött a hangja, persze csak viccből kérdez ilyesmiket.

– Megértem Toni Waldhütter bácsit, az italomra kényes vagyok magam is. Azt üzenem neki, mindjárt megkóstolhatja. Velünk van Géza Hutira, leleményes, ügyes ember, biztos talál majd egy rést a falon,

ahol a csövet bedughatja, és akkor a túlsó végét máris megszophatják. Legjobb, ha keresnek hamar egy edényt, amit majd a cső vége alá tartanak.

– Köszönjük szépen. Bár való igaz, már az élelmünk is fogytán van kicsit. Maximum két napra, ha elegendő.

– Megnyugtatásukra mondom, többre most már nem is kell. Elég, ha azt beosztják maguknak.

– Ó, de jó. Akkor most már megleszünk valahogy.

A tisztás szélén, szemben a beszögezett házzal állt a 107három lovas. Körülöttük pára lengedezett, hajuk, szakálluk, borostájuk csupa zúzmara. Coca Mavrodin fülében a sárga vatták is kifehéredtek.

– Mi akar ez lenni? – súgta oda Géza Hutira Nikifor Tescovinának.

– Na, vajon mi. Találja ki.

– Tényleg, na.

– Hagyjon engem.

– Érdeklődjék csak nyugodtan – szólt közbe Coca Mavrodin. – Én majd elmondom: egyikük megbetegedett, tudja, az a bizonyos nátha. Ezért most vesztegár alatt vannak, elkülönítőben.

– Nem, én nem kérdeztem semmit.

Géza Hutira tenyerébe köpött, hiszen hallhatta, ő lesz az, aki a nyugalmazott erdőkerülőket mindjárt megitatja. Leszállt a lóról, lekasztotta Coca Mavrodin nyeregkapájáról az átalvetőt, benne a két tartály rummal; mellettük mindjárt fölfedezte a szóban forgó vascsövet is. Megkereste a ház falán azt a rést, amelyen át a bentiek beszéde kihallatszott, azon át bedugta addig, amíg megérezte, odabenn megfogják, hallatszott, amint vége fémesen koccan az alája tartott edényen. Akkor lassan töltögetni kezdte az italt. A rum útközben megfagyott, lassan, mint a méz, ikrás csillongással csordult elő a tartály száján.

Coca Mavrodin ezalatt, mintha kiránduláson lenne, köpenye zsebéből elővette az úti elemóziát. Az újságpapírt a kérges óra terítette, négy sarkát ellátta nehezékekkel, jégdarabokkal, nehogy a szél váratlanul fölkapja. Kőrmével megtépdeste a dermedt krumplikat, majd elkérte Nikifor Tescovina zsebkését, és fölszeletelte a hagymát. Aztán, mint aki a férfiak javára lemond az adagjáról, visszaült a nyeregbe, a ló nyakára dőlt, és elbóbiskolni látszott. A tisztás fényei éppen kihunyóban voltak, az erdőből az alkony közeledett, kelet felől maga az este.

108

– Ha véletlenségből én is elkapnám ezt a nyavalyát – morogta –, tudják, mit teszek? Végigjáróm a laktanyát, és minden hegyivadásznak beleköpök a szájába.

– Biztos, az volna a legjobb – mondta Nikifor Tescovina –, de én úgy tudom, ha nem haragszik, olyankor már semmi kedve köpködni az embernek. Pedig a szája éppen habos nyállal van tele.

– Maguk még mindig nem ismernek engem, hiszen csak tréfálok. De maga ezt a dolgot a nyállal, honnan tudja?

– A medvész doki mondta. Az ember szája megtelik száraz, sűrű nyállal, olyan, mint a szivacs. Nem lehet kiköpni.

Géza Hutira a kiürült tartályokat elhajította, hosszan utánuk bámult, ahogy üresen, könnyen messzire siklanak a havon. Aztán Nikifor Tescovinával együtt a leterített újságpapír mellé térdelt, s falatozni kezdtek. Esteledett, a felhőkből áradó színes fények sápadozni kezdtek körös-körül a hó szélverte hullámain.

– Nézze csak – jegyezte meg az étkezés vége felé Nikifor Tescovina. – Hadd mutassak magának valamit. Ez a karika hagyma itt pont olyan, mint egy fül.

– Fül? Jópofa.

– Nézze csak meg jobban.

– Tényleg, egy fül. Egy igazi fül, de hát hogy kerül ide?

A rideg krumpliháj, a felvágott hagymaszeletek, a fonnyadt almacikkek között az újságpapíron egy egész fülkagyló hevert. Kicsit szőrös, kicsit véres, nemrég törhetett le valahonnan, frissiben.

– Ha nem veszi bizalmaskodásnak, hiszen ez igazán csak a magánvéleményem – súgta oda Nikifor Tescovina –, azt hiszem, a magáé.

Géza Hutira két kézzel a fejéhez kapott, arra a helyre, ahol behúzott korcsolyasapkája lefogta volt a fülét. Kitapogatta magát, aztán arca felé tartotta a tenyerét. Egyik keze 109száraz maradt, a másik ragacsos volt, maszatos, kicsit barna.

– Hm. A kutyafáját neki. Biztos nekimentem valaminek. Becsszóra, fogalmam sincs, hogyan történhetett – nyöszörögte szinte mentegetőzve. – Lehetséges, azzal a vascsővel, ahogy húztam kifelé a gerendák közül. Mintha egy kicsit meglöködött volna.

Coca Mavrodin nem aludt, most hirtelen kiegyenesedett a pára csóvái közül, megköszörülte a torkát, és odakiáltott:

– Most hülyéskednek, vagy tényleg az elvtárs füle az? Mert azt én is megnézném. Hadd lám csak.

Géza Hutira füle csonkja köré görbítette tenyerét, hogy megértse, mit is kíván Coca Mavrodin. Kicsit eltöprengeni látszott a hallottakon, aztán miután mégis megértette, szomorúan megrázta a fejét.

– Sajnos, már nem lehet.

Egy kicsi, avarszínű négylábú állat, akkora, mint egy mókus vagy egy menyét, lábát a kérges havon sebesen kapkodva, szájában a füllel éppen tovaizskolt. Távolabb a párja várta, és nemsokára hallatszott, ahogy fogaik között Géza Hutira porcogói ropognak.

– Majd kitalálok valamit – mondta jóval később Coca Mavrodin, ereszkedőben a Kolinda-erdőről –, valamit, amivel kárpótolhatnám; tudtommal a szovjetek már műfület is csinálnak. Azért, engedelmével, maga is jobban vigyázhatott volna rá.

– Nem tesz semmit.

Most is libasorban haladtak egymás nyomában, csak ezúttal az út bal oldalán hagytak maguk mögött jól látható csapást. A két nyomvonal között érintetlen maradt a hó.

Pantelimon pópa konyhájában este tűz égett, a forró kályhalapon krumpliszeletek, gombakalapok, héjukban egész 110almák pirultak. A két ezredes egy darabig megint állva malmozott, miközben az ajtó egész idő alatt tárva-nyitva állt. Addig játszottak szótlanul, a korongokat tologatva az abroszon, amíg a hótörlesztők mögött újra fölbúgott a motoros szán. Most maga mögött teherárúnak való lapos parasztszánt vontatott, benzines-, gázolajoskannák csörömpöltek rajta. Lehet, ugyanaz az ember vezette, aki a délben a rumot hozta, de nem lehetett felismerni: vastag, csillogó öltözéket viselt, fején, mint a tűzoltók, rézsisakot, térdét is beborító magas szárú csizmát. Le sem szállt a vezetőüléscről.

– Ki bírok menni vele végig? – kiáltott oda. Hangja olyan túlvilági volt, mint Géza Kökényé. Coca Mavrodin és a pópa kimentek elébe a tornácra.

– Abszolúte végig. A fényszóró kékéiben csak az árnyéket figyeld. Kétoldalt csapást hagytunk az úton, ha mindig közöttük haladsz, pontosan odaérsz.

– Most arra kérem magukat – szólt reggel Coca Mavrodin, amikor két emberével elindult lóháton a Kolinda-erdő felé, –, bármennyire is kellene, útközben ne pisiljenek. Amíg én nem szólok, hogy tessék, most lehet, kérem, tartsák mindenképp vissza, elvégre férfiak. Nem kizárt, szükségünk lesz majd egy kevéske langyos folyadékra.

Géza Hutira tenyeréből kagylót formált füle csonkja köré, hogy hallja, miről is van szó. Így is Nikifor Tescovinának kellett elmagyarázni, mi éppen Coca Mavrodin kívánsága. Most előző napi csapásaik között, a motoros szán nyomain haladtak egészen addig a helyig, ahonnan már csak egy keskeny vágás vezetett át a tisztás felé. Ott a lovak maguktól megálltak, és többé semmilyen nógatósnak nem engedelmeskedtek. Csak kantárszáron lehetett őket átvezetni a tisztásra.

111

A hely az eltelt éjszaka alatt valamelyest megváltozott. Először is a hó nem fehér volt, hanem sötét, szederjes, néhol egészen fekete, tele kemény, lila fényektől gerjedő hólyagokkal, vasszürke pikkelyekkel,

és fölötte olyan szag terjengett a fagyos levegőben, mint amilyen az elhagyott tűzhelyek, kidobott kályhacsövek körül szokott. Mintha erre fele egész éjszakán át csak pernyét havazott volna.

Az elmúlt éjszaka eltűnt helyéről az a beszögezett boronaépület, amelyben a nyugalmazott erdőkerülők laktak. A tisztás közepén néhány elsenyvedt, görcsös fekete gerenda között most a szél érintésétől bársonyosan hamu és korom hullámszott. A hó körülötte – egyszer megolvadt, majd pernyével tele keményre fagyott – a felhők behulló fényében márványosan derengett. A magasban, mint a tűzvész ott rekedt füstje, egy sereg csóka körözött. A havon mindenféle eldobált benzines-, olajoskannák heverték.

A fölkapart koromtól prüszögni kezdett egyik-másik ló, Coca Mavrodin sálat tekert az állára, körbekocogta az üszköket, majd lovát hirtelen megnógatva, átgázolt a romokon. A paták alatt csilingelt a gerendákból kihullott sok kampó, ácskapocs és szeg, csörömpöltek a nyugalmazott erdőkerülők eszközei, bádogedényei. Az ezredesnő a tisztás pereméig lovagolt, ott várakozón megállt, hogy két embere beérje.

– Jöjjenek csak bátran – kiáltott oda nekik. – Mind megsültek a bacilusok.

– Mit mond? – Géza Hutira fölkapta a fejét, Nikifor Tescovina tekintetét kereste, várta, találkozzék egy villanásnyira a pillantásuk. De a másik megérezte szándékát, és félrenézett.

– Hagyjon ki ebből – szólt kicsivel később figyelmeztetőn. – Nincs véleményem a dologról.

– Csak gondoltam, észreveszi, mibe keveredett.

112

– Na, mibe! Igazán nem tudom, mire gondol. Mind a ketten Coca kisasszonynak dolgozunk.

Eközben maguk is szinte észrevétlenül átgázoltak az üszkőkön, lassan kocogva elérkeztek a tisztás peremére. A lovak, mintha forró lenne, sebesen kapkodták a lábukat a hóból.

– Harapjunk valamit – ajánlotta Coca Mavrodin. – Ma nem is akármi várja magukat, ebédre konzervet hoztam: hagymás pontyot árpakásával. Aztán, ha jóllaktak, szeretném, ha előkeresnék a dögcédulákat. Személyenként hármat kérek: egyet a nyakukban viseltek, mint maguk, egyet-egyét még külön a csuklón s a bokájukon. Megköszönném, ha sikerülne valamennyit betakarítani.

A konzervet köpenye zsebében hozta, meg sem kellett bontani, mert a folyadék útközben megfagyott, és a csavaros üveget szétvetette. A cserepek, szilánkok közül kibontotta a fagyott árpakásahengert, amelyből sötétkékek uszonyok meredeztek, körmével tépdeste, darabokra, hogy tenyeréből csipegetni lehessen.

Körös-körül a kérges havon mindenfelé pörkölt tollú madarak – varjak, csókák, rigók – heverték. A tűz ébresztette őket, és biztos, még a levegőben megsültek, de a meleg sokáig a magasban tartotta őket, s csak akkor hullottak le, jó messzire becsapódva, amikor a tisztás kihült alattuk.

Amint az evést befejezték, Nikifor Tescovina fenyőgallyat, nyírfavesszőt nyesett, Géza Hutira vastagabb mogyorórudakat tördelt. Előbb botokkal tapogatták végig, mint valami kincskeresők, a terepet, majd a hamarjában zsineggel körbetekert vesszőkötegekkel kisperték a hamut a gerendák, földi maradványok közül.

– Erre mondják azt, hogy fekete munka – morogta Géza Hutira. – Kár, hogy nem hordok magamnál tükröt. Látná csak, hogy néz ki.

– Most megint mi baja? Úgy veszem észre, a lányom 113kimondottan rossz hatással van magára. Tartsa meg magának a bölcsességeit.

Géza Hutirának azon az oldalán, amerről Nikifor Tescovina beszélt hozzá, nem volt füle, aligha hallotta, miket mondanak neki. Fejét jobbra-balra tekergette, zavartan nézelődött, keresgélt az üszkők között.

Végül tizenkét darab láncon fityegő, korommal vastagon bevont bádoglepocskát találtak. Akkor végre Coca Mavrodin megengedte, hogy vizeljenek. A langyos, sós oldat, mondta, feloldja a bádogra tapadt fekete taftot, aztán már csak le kell dörzsölni a kérges havon, és a belevéselt adatok bárki számára kiolvashatók lesznek.

Az üszök és korom alól ugyanannak a négy embernek a dögcédulája került elő, négyüknek mindhárom névjegye. Csakhogy a nyugalmazott erdőkerülők öten laktak az erdei menhelyen. Aron Wargotzki kiégett porhüvelye és a dögcédulája hiányzott.

Hogy később ezt az Aron Wargotzkit nekem kellett előkerítenem, annak Géza Hutira elveszett füle volt az oka. A három utas hazatérőben az utásházamban újra megpihent, és mialatt Nikifor Tescovina és

Géza Hutira mosakodott – Elvira Spiridon öntözőkannából locsolta őket, ők meg, mint fáradt lovak az esőben, egymás vállára ejtett fővel áztak –, Coca Mavrodin tanakodni a tornácra hívott.

– A fennvaló elvette tőle a fülét, márpedig nekem egy jól halló emberre lenne szükségem – mondta. – És őrajta kívül senki nem ismeri úgy ezeket az erdőket, mint maga.

– Az már nem az én területem – vonakodtam. – A kisasszony tudja jól, a Kolinda-erdő már nem az enyém, életemben nem jártam ott.

– De én ezt most magától kérem, Andrej. És most már csak ezt, semmi egyebet. Akkor szemet hunyok a dolgai 114fölkött. Találja meg nekem ezt a fertőző beteget – jegyezze meg jól: Aron Wargotzki a neve –, és akkor megígérem, fogadott fiával együtt elmehet innen.

Attól fogva reggelente a küszöb előtt fölcsatoltam a sítalpakat, kedvesemet, Elvira Spiridont magam elé állítottam, derekát fél kézzel átkulcsoltam, és útban a Kolinda-erdő felé hazáig siklottam vele. Severin Spiridon, a férje, ilyenkor a kapuban várakozott; ő figyelmeztetett, a tizedik nap után legyen nagyon, addig az ember valahogy eltengeti magát száraz tobozon, sótlan jégcsapon egy nyirkos odúban, de akkor vége: négykézláb is elindul feladni magát. És útközben tenyerével, térdével nyomokat hagy maga után a havon.

Coca Mavrodin pedig ezzel búcsúztatott:

– Tudja, mire figyeljen, Andrej, nagyon? A szarra.

Nem butaságot beszélt, hiszen a tapasztalt erdőjáró ember tudja, az a bizonyos szar, amire Coca Mavrodin gondolt, ha eltakarja is mondjuk, az éjszakai havazás, reggel a fehér takarón át a nap melegét magába szippantva leveti magáról a hazug álcát, és újra ott pompázik nemes barna mázával.

De Aron Wargotzkinak sem lábnyomát, sem tenyere, sem térdé nyomát, sem hátrahagyott piszkát nem találtam sehol a Kolinda-erdőn. Végül nem gyarló emberi szüksége, hanem ostoba, fényűző kedvtelése volt az, ami elárulta.

Egy délután – akkor talán már a második hete kerestem – hazatérés előtt a nyugalmazott erdőkerülők újra meg újra behavazott hófehér tisztásán pihentem, a bűvőpaták lankasztó mormolását hallgattam,

amint rövid történeteket ismételve bolyongott a föld, a hó, a jég alatt, amikor orromat megérintette a perzselt kakukkfű semmi egyébkel össze nem téveszthető illata. Ilyet szívott mellszobra árnyékában Géza Kökény, ezt füstölték a medvészek is, ha 115dohányuk elfogyott, néha maguk az ezredesek is. Megkóstoltam nemegyszer magam is.

A fenyők mögül betűző napfény lemezein, a szélcsendes percekben a pipafüst kék nyelvei lebegtek. Előttem a havon a rejtőző patak útját árnyas horpadás jelezte, végében, néhány csupasz, nyirkos kő mögött fekete üreg tátongott. Onnan kunkorodtak elő időről időre a füst vékony fonalai. Amíg én a havas erdőn – hogy Coca Mavrodin szavával éljek – egy darab szart kerestem, Aron Wargotzki ült a föld alatt, és pipázott.

– Aron Wargotzki – szólítottam meg. – Ígérd meg ünnepélyesen, nem mozdulsz onnét. Nagyon kérek, nyugton maradj. Repülni, remélem, nem tudsz, akkor meg bárhova is mennél, úgymint elárulnának a nyomok.

Aron Wargotzki még jó ideig eregette a füstöt, és csak estefelé válaszolt, amikor látta, válasza nélkül a közeléből nem tágitok.

– Jó, megígérem. De csak azért, mert amúgy sem bírok mozdulni. A fél lábam leégett.

– Nagyon helyes. Maradj veszteg, kíméld magad. És hogy ne érezd magad magányosan, hamarosan, legkésőbb holnap reggel visszatérek.

Fölcsatoltam a sítalpakat, és már majdnem az egész tisztáson végigsiklottam, amikor hangja utolért, egyszerre zümmögött tőle körös-körül az erdő, búgtak a mélyben a bűvópatak járatai.

– Géza kolléga, először is meg szeretnék kérni valamire.

– Összetévesztesz valakivel, én nem ő vagyok. De mondd, mi az óhajod.

– Küldd ide nekem Géza Hutirát, ha ismered. Beszélnem kell vele.

– Nem hinném, hogy mostanság ráér. Mégis, ha találkozánk, mit mondjak neki?

– Azt, hogy Aron Wargotzki sürgősen kéreti. Siessen, és hozzon magával egy bögre meleg tejet.

– Oké. Meglehet, összefutok vele. Ha nem felejttem el, megmondom neki.

– És én akkor most kivel beszéltem?

– Ugyan, Aron Wargotzki, gondolhatod, mondhatok neked bármilyen nevet. Igazán nem fontos ez.

Sítalpaim nyoma napról napra mélyült a havon, a végén, ha dolgom végeztével estefeled beleálltam a vályúba, az magától hazavezetett a hágóra, ahol Elvira Spiridon várt rám redős homlokkal, felhős tekintettel.

Annál inkább örült nekem Coca Mavrodin, amikor az erdőbiztos irodán jelentkeztem. Patkányfogót mutatott, erős rugóval működő gyilkos csapóval, amit a jó hírre várva fiókjában készenlében tartogatott. Fog belőlük készíttetni, mondta, ötöt vagy hatot, persze hatalmas nagyokat. Majd odatelepítjük őket a bűvópatak nyílásai közelébe, arra az esetre, ha Aron Wargotzki mégis fölépülne és lábra kapna.

De Aron Wargotzki, ahogy megígérte, nem mozdult, a hó a bűvópatak lélegzőnyílásai körül nap mint nap érintetlen maradt, csak egy avarszínű, karcsú kicsi állat suhant el arrafele néha, biztos az, amelyik Géza Hutira fülét megette. Hol a fanyarkás füst illata kunkorodott elő az üregekből, hol az erdei ember sokéves gyantaszaga terjengett a rések fölött.

– Ide figyelj, Aron Wargotzki – szólítottam meg. – Beszéltem Géza Hutirával, elfoglalt ember, nem ér rá, sajnós. Velem kell beérned. Mondd, mi a panaszod, talán segíthetek valamiben.

– Csakis abban, hogy ráveszed, mielőbb jöjjön ide. Négy szemközt akarok vele beszélni. És addig is, amíg lesz ráérő ideje, küldjön veled egy kancsó meleg tejet.

– Az álmok világában élsz, Aron Wargotzki. Mondd csak, ezt az egész tejügyet honnan veszed? Továbbá arról van-e tudomásod, hogy még a nyáladat sem bírod lenyelni? Tele a szád kemény, száraz habbal. Dögrováson vagy.

117

– Én?

– Abbiza. Beteg vagy sajnos, nagyon.

– Én? Azt mondd? Nincs nekem semmi bajom. Csak teleettem magam földdel, és most nyomtatékul egy kis tejet kívánok.

– Ejnye, Aron Wargotzki, ne bolondozz. Engedd meg, hogy biztos forrásból tudjam, mi is a bajod. Már csak azért is, kérve kérlek, saját érdekedben maradj nyugton.

– Mintha már mondtam volna, mozdulni sem bírok, akkor hová mennék. A jobb lábamról, vagy ha szemből nézed, a balról, leégett a hús. Pont az a darabka kurva comb hiányzik, ami mozgatta.

– Akkor egyről beszélünk. Nyugton maradj, most már bírd ki tej nélkül azt a pár napot.

Addig is, amíg a csapóvasak készültek, a napot kora reggeltől napszálltáig a tisztáson töltöttem. Reggel sítalpammal a nyomokba álltam, s azok egyenesen Aron Wargotzkihoz vezettek. Néha a bűvópatak duruzsolását túlkiabálva, hosszasan szólongatnom kellett, míg hajlandó volt tudomásul venni, hogy látogatója érkezett, máskor, mint egy kutya, a vágakozástól lihegve várt a nyílás mögött.

– Mesélj – kérlelt. – Mit szólt Géza kolléga, hogy itt vagyok?

– Semmi különöset, Aron Wargotzki. Senki nem szól a dologhoz semmit. Ez a dolgok rendje.

– Aztán, amikor a tejet hozod, ügyelj ám, ki ne lötyögtesd. Majd én irányítalak, hova, merre töltsed. Azt sem bánom, ha a szádban hozod, és beköpöd nekem itt, valamelyik lyukon. Csak tej legyen.

– Ejnye, csak nem képzeled, hogy olyan közel megyek? Azt igazán nem kívánhatod, hogy azt a nyavalyát elkapjam tőled.

– Már mondtam, semmi bajom nincsen. Csak a lábam 118rossz, meg talán kicsit túl sok földet ettem. Jó volna most már száját öblíteni egy kevéske tejjel.

– Földet ne egyél, arra vigyázz. Még valami egyebet is fölszedsz.

– És tudod, még az is bánt: őszintén sajnálom a Géza Hutira fülét. Magam sem tudom, pontosan hogyan történt. Komisz, rossz íze volt annak a bizonyos rumnak, és én mérgemben nekilöktem a vascsövet, amelyen át betöltötte volt nekünk. Láttam is mindjárt, szegénynek letörött, már csak egy kis cérna bőr tartja. Szeretnék tőle bocsánatot kérni, egy fül nem akármilyen.

– Jó, Aron Wargotzki, majd tudatom vele, hogy megbántad. Elnéző, nagyvonalú ember, meg fog bocsátani neked.

Azon a napon, amikor úgy volt, a hegyivadászok furgonja az utásházig szállítja a csapóvasakat, a kapu előtt, az alkony szeleiben, fényeiben Elvira Spiridon haja, ruhája szegélye lobogott. Közeliében, a kerítés mentén, sátorlappal letakarva, hogy valami kóbor eső el ne áztassa, ötven-hatvan cementeszsák hevert sorban lerakva. Úgy tetszett, Coca Mavrodin-Mahmudia megváltoztatta elhatározását.

– Ha ezt is megteszi az úr – hajolt közel Elvira Spiridon, hogy lehelete szagából a fenyegetést is megéreztem, – azt szeretném, ha az alatt az idő alatt nem találkoznánk.

– Rendben, amint parancsolod. Menj, el vagy engedve. Éld az életedet.

A néhány nap alatt, amikor hátamon cementeszsákokkal naponta többször is megfordultam az utásház és a Kolinda-erdő között, tavaszodni kezdett. A napsütötte kupacokon az olvadó hó hártái alól előbukkant a sápadt fű, nyomában a sáfrány, s a növekvő zöld foltokon át a sítalpak nyomai vezettek márványfehéren. A nyílások fölött, amelyeken 119keresztül a búvópatak lélegzett, a kakukkfű kék lidércfényei lobogtak a napsütésben.

Amikor valamennyi zsák cement ott állt lerakva a patak üregei körül, fűszálat dobtam a víz tükrére, hogy mozgását meglessem. Elővettem már előre kifent késemet, miközben föltúrtem zubbonyom ujját, a pengén megvillanó napfény az odúk sötétjét is megjárta. Akkor utoljára Aron Wargotzki megszólított:

– Azt hiszed, nem tudom, mire készülsz? Azért is, most már tudni szeretném a neved. Mondd meg végre, ki az ördög vagy?

– Aron Wargotzki, úgy érzem, nem ez a megfelelő időpont a bemutatkozásra. Annyit azért elárulhatok, Andrej Bodor álnéven éltem a körzetben. Kérlek, egy ilyen nevű embernek nézd el ezt az egészet.

Coca Mavrodin-Mahmudia kissé elszámította magát a cementtel: a zsákok fele még érintetlenül hevert, amikor az üregekben a víz mozgása máris lassult, megszürkült, mint a savó, színén elültek a buborékok, és annak jeléül, hogy kezd megkötni az oldat, és dugulnak el a kürtők, a föld alól a patak egyszerre több helyen kibuggyant a rétre.

A tisztás peremén, azon a helyen, ahol levetett sítalpaimat hagytam, Elvira Spiridon állt, szélben lobogó új tavaszi ruhájában, frissen mosott, száradó tavaszi hajával, a nap vakított hatalmas rézkarika fülbevalóiról.

– Ugye, hogy előkerültél – mondtam lihegve, amint a közelébe értem.

– A mai napon kezdett hiányozni nekem az úr.

Szó, ami szó, most már ő is nekem. Szokás szerint magam elé állítottam a sítalpakra, s amint kétoldalt elindult mellettünk az erdő, s egyre gyorsabban siklott hátra, a nyugalmazott erdőkerülők tisztása felé, körömmel és foggal téptem le róla az új tavaszi ruhát, saját derekamról késsel nyisziteltem le a cementtől páncélos nadrágot, míg végre bársony fenekét újra az ölemben éreztem.

120

11. (Severin Spiridon meglepetése)

Az az ütött-kopott kicsi autóbusz, amely három hegyvonulaton átkelve naponta egyszer fordult Sinistra és a Kolinda-erdő között, főként járőröket, szemlélő hegyivadászokat szállított, és azt a néhány civilt, aki engedéllyel a zsebében valamelyik magaslati településen dolgozott. Így a busz, amikor utasa volt, a Baba Rotunda-hágón is megállt, a helyet rozsdáette, festékfoltos vaspózna jelezte az út mentén. A hágón, a

talajt is érintve, egyre-másra átgördült egy-egy felhő, a póznán az irányjelző tábla mindig vízcseppektől rakottan himbálózott a szélben. Nyikorgása a csukott ablakon is behallatszott az utásházba, ahol az útkaparó Andrej Bodor lakott.

Egy délután, már jóval később, hogy az autóbusz a Kolinda-erdőn térvélve elhajtott Sinistra felé, egy férfi haladt át a hófoltos, sáfránytól, kikericstől tarka tisztásokon. Furcsán, oldalazva járt, mint egy félszeg kutya, a feketén csillogó olvadékvizeket kerülgetve, jobbra-balra pislantva baktatott át a réten. Az utat elérve tétován megállt, inkább csak kihajolt fölébe, mintha attól tartana, hogy sodrása valamelyik irányba elragadja. Egy ideig tanácstalanul ácsorgott, mígnem fölfigyelt a megállót jelző tábla nyikorgására. Tövébe telepedett, mint egy vándor, aki a menetrend szerinti járatra vár.

Fekete műbőr zekét viselt, fényesre piszkolódott nadrágot, fején fekete ellenzős bányászsisakot. A vállán átvetett görbe vándorbotról kerekre tömött, fekete aktatáska lógott. Bőre szürke volt, arca csupasz és fényes, inkább csak áll a 121körüli motozott valami gyér, ritkás borosta. Árnyékos, lila üregek mélyén csillogott olajos szeme.

Az útkaparó Andrej az utásház ablaka mögül lesett kifelé, megfigyelőhelyéről távcsövön is szemügyre vette az idegent. Nyolcszor harmincas messzelátója, amelyet Coca Mavrodintól kapott, mindig készenlétben, az ablak kilincsén lógott. Fonalkeresztjén most a szürke idegen vergődött.

A bányászsisakos férfi időnként fölkel a pózna mellől, hallgatózott, tekintetét újra meg újra gyanakvón hordozta körül a táj fölött, néha idegesen az elhúzó varjak után kapta a fejét. Mérgesen meredt a délutáni napba is, amely bágyadt sárga fénnel tűzött vissza a keskeny, pióca alakú felhők közül. Szeme sarkából az útkaparóházat is méregette, mintha csak attól tartana, ablaka mögül figyelik éppen.

Andrej figyelte is. Az előző éjszakát átvirrasztotta egy halott medvész mellett – bár a halottkémségből felfüggesztették, besegíteni azért gyakran fölkérték –, s reggel, amikor Titus Tomoioaga ezredes felváltotta, megittak együtt egy kis üveg vízzel hígított denaturált szeszt. Az ezredes újságolta, Sinistrán életbe lépett a kijárási tilalom. Talán hamarosan itt, Dobrin Cityben is bevezetik – az éjjel valaki ledöntötte Géza Kökény szobrát –, legjobb, ha máris mindenki otthon marad. Attól fogva, hogy sinistrai bábjátékosok főpróbát tartani az utcára vonultak, és a hegyivadászok közübük lövettek, járőr cirkált a falusi utcákon is. Bármerre nézett az ember, hosszú nyakú, gúnárképű fiatalemberek lestek át a kerítések fölött. A kapukon, palánkokon szénnel firkált feliratok sötétlettek, ilyenek; „velünk vagytok”, vagy „téged is vár a liga”. Egy deszkába forró vassal egyszerűen ennyi volt beleégetve: „disznók”.

Március vége felé járt, a levegő tele nyugtalanító illatokkal, barkaporral, cikázó legyekkel. A völgy alján, medrében olvadékvizektől zavarosan kavargott a patak. Andrej félúton járt a hágó felé menet a szerpentineken, amikor a Kolinda-erdő felől szembejött vele a délutáni autóbusz. Valamennyi ablaka ki

volt törve, nem hegyivadászok, hanem szürke bőrű, bányászsisakos emberek ültek benne. Fullasztó, nehéz szag maradt utánuk.

Az utásházban első poharát hörpölgette, amikor a távoli hófoltok előtt elvillanva az idegen föltűnt a tisztás végében. Bányászsisakja nemsokára az út közelében villant, amikor odatelepedett a pózna tövébe. Erre-arra kémlelt, többnyire a tisztás egyik hajlata felé, ahol néhány fenyő mögött Severin Spiridon házfedele füstölgött, aztán a marton elsétáló kóbor kutyát figyelte, megint gyanakvón pislantott az utásházra, amelynek ablaka mögül Andrej, az útkaparó is leste. Valahányszor fölrezzent, reccsent rajta a kemény műanyag kabát.

Telvén az idő, lila párákkal az alkony reménytelen csendje ereszkedett a tisztásokra, az idegen megelégelte a várakozást, fölkelt a pózna mellől, és az enyhén emelkedő ösvényen az utásház felé indult. Egy tünedező felhő visszfényében sisakja éle villózott. Fölment a lépcsőkön, és tenyerével éppen beárnyékolni készült tekintetét, hogy az üvegre tapadva bepillantson, amikor Andrej kinyitotta előtte az ajtót.

Pont olyan volt, ahogyan távcsövön át már megismerte: fényes és szürke bőrű, borotvátlan, de olyan csupasz fajta, akinek csak állán nő tétova, ritkás borosta. A szaga meghökkentő, fojtó, mint a várótermeknek.

– Mit tudsz a buszról? – érdeklődött halkán. – Ugyan bizony miért nem jön?

– Mivelhogy már eltávozott – felelte az útkaparó.

– Úgy. És a következő?

– Az majd csak holnap délután.

Az idegen úgy lépett át a küszöbön, hogy közben Andrej mellét is súrolta, körbejárta a ház közepén álló asztalt, 123 aztán maga csukta be az ajtót, és a zárban megfordította a kulcsot. Aktatáskája, melyet a botja végéről a priccs lába mellé ejtett, súlyosan puffant a padlón, mintha kővel lenne tele.

– Akkor itt alszom – mondta. Megoldotta zubbonyát, akkor szaga, mint olaj a víz színén, egy pillanat alatt szertefutott a házban. Leült az asztal mellé, csak úgy recsegett-ropogott rajta a kemény, repedezett

műbőr kabát. Ahogy megnyílt a hasa fölött, látszott, nadrágját derékszíj helyett vastag drót tartja össze, a csat helyén kövér hurok, belefoglalva éles kődarab. Belső zsebéből előkerült egy italosüveg.

– Kérsz? – pillantott kurtán az útkaparóra, miközben kidugaszolta.

– Később talán megkóstolom – hártotta el Andrej, és csuprot tolt elébe.

De az idegen egyenesen az üvegből ivott, szájából buborékok törtek az ital belsejébe. Az első pár korty után levetette magáról a műbőr kabátot, sisakját az asztalra helyezte. Fényes, szürke fejbőrére izzadt, vékony szálú haj tapadt.

– Pihenj le máris – mondta neki Andrej –, itt sokáig nem maradhatsz. Estéimet nem egyedül töltöm, egy asszonyt várok ide.

– Azt mondtam, itt maradok.

Andrej megtömte a kályhát fűrészporral, fenyőtobozzal, kemény borókagyökérrel, és alágyújtott. A tornácról nedves tuskókat hozott be szikkadni. Az idegen eltávolodott, átült a székről a priccs szélére.

– Miattam igazán ne tüzelj. Apám jegesember volt, kijártunk jégtömböt fűrészelni a Kolinda-erdőre a jégbarlangokba. Abbiza, az öregem szalma közé kötözve saját hátán cipelte a hideg hasábokat a piacra, a gazdagoknak. A mi családunk nem fázós fajta.

– Először hallok a kolindai jégbarlangokról.

124

– Ezentúl talán már nem is fogsz. Úgy hallok, mindenféle népség búvóhelyül használta, úgyhogy betömték őket. Mind be lettek öntve cementtel.

Lábát kinyújtotta az asztal alatt, karján föltúrte fűzőld szvettere ujját, alatta ingét is. Kék erekkel befutott, szőrtelen, szürke karja volt. Nyaka vékony, inas, álla tompa, szeme olajos, mint a bodzabogyó.

– És a papírjaid rendben vannak? – kérdezte az útkaparó.

– Az enyémeik?

– Ha nem tudnád, ez határövezet. Azonkívül a közelben kormányzati medvéket tartanak.

– A papírjaim! Ó, nagyon is, tudd meg. A legnagyobb rendben. Még hogy az én papírjaim. Nos, azok felől egyszer s mindenkorra megnyugodhatsz.

– Jó, akkor hát pihend ki magad. Ha valamikor éjszaka közepén elindulsz, reggel eléred Dobrinban a hajnali vonatot.

– Magam is így képzeltem.

Az útkaparó leakasztotta az ablak kilincséről a távcsövet, körbehordozta az olvadékvizek alatt ázó tisztások fölött. Esteledett, az erdőből már ereszkedett a rétre a szürkület. Ilyenkor szokott elindulni otthonról Elvira Spiridon.

– Belenézhetek én is?

– Tessék, parancsolj. De te nem látsz benne semmi érdekeset.

– Csak azt akarom látni, amit te.

– Fogjad, kukucskálj vele. És mondd, persze, csak ha nem tartozik a külön bejáratú titkaid közé: merre tartasz?

Az idegen a messzelátóval előbb végigvándorolt a tisztásokon, majd a hegyvonulatokon, végül arra a gyöngyházasan derengő felhőre emelte, amely már a hold fényében várakozott a hegygerinc fölött.

– Hogy merre? Reggelre Sinistrán kell lennem, a piacon. Lesz ott valami.

– Ugyanis nem láttalak még errefelé.

– Ugyanis? Igazad van, ugyanis. Én ugyanis, hogy szavaddal éljek, nem idevalósi vagyok. Apámmal jeget fűrészelni csak a Kolinda-erdőig merészkedtünk. Korábban, tudod ott vonult a határ. Ismeretlen vagyok errefelé. Rövidíteni akartam, de eltévedtem. Ezalatt elment az a szemét busz.

Alkonyodott, Elvira Spiridon elindult otthonról. Bár a távcsövet még az idegen tartotta kezében, látszott, merre jár az asszony, az előtte felröppenő madaraktól. Amikor léptei már a közelben neszeltek a sárban, Andrej lement elébe az útra.

– Egy ember van nálam – mondta.

– A fekete táskás, ugye?

– Az.

Elvira Spiridon sarkon fordult, elindult vissza, a ház felé, ahol tulajdonképpen lakott. Az útkaparó csak vágyakozva tekintett utána, ahogy feneke dombján ide-oda ringanak a szoknya redői. Szemmel tartotta, amíg el nem tűnt a fenyőkkel tűzdelt hajlatban. Este volt, a felhők mind eltakarodtak az égről, a hágóra az éjszaka hidege ereszkedett, neszelni kezdett a sár a kövek között, ahogy a hirtelen érkezett fagyban megkeményedett.

– Figyeltem a jelenetet – mosolyodott el az idegen. – Kár volt elküldenéd. Oszt hova ment ilyenkor este szegényke.

– A férjéhez.

Az idegen pálinkája keserű volt, miközben ivott, orrából pára csapott elő, a tűz fényében delejes fénnyel villózott. Az útkaparó pléhtányért helyezett elébe, egy bádogcsuporba kevés vizet.

– Ha megéheztél, majd a magadéból egyél. A szagodon érzem, valami sajtféleség van nálad. Felétek mostanság kapni ilyesmit?

– Ó, nem. Sajtot azok kaptak, akik ma útra keltek. 126Bizony jó lett volna még ma este megérkezni Sinistrára. Mondtam, holnap lesz ott valami.

– Pihend ki magad, kelj útra föltétlenül még virradat előtt. És mondd, a hadsereggel tartasz?

– Hogy a sereggel-e? Azt is megtudom. A liga majd megmondja holnap, kivel tartunk.

Derekán megoldotta a nadrágot, s akkor a drót végén, a hurokból az éles kő a padlóra hullott és elgurult. Az útkaparó csípőfogót vett elő, s miközben segített az idegennek visszailleszteni a követ a foglalatba, látta, a drót többszörösen tekeri körbe a derekát. Az csak tűrte, matassanak rajta.

– Oszt mivel foglalkozol?

– A hegyivadászoknak dolgozom – mondta Andrej. – Például én ügyelem fel az országútnak ezen szakaszát.

– Hallod-e! Azt, hogy pont ezen szakaszát, azt magam is gondoltam. Hű, sejtettem, fontos ember vagy.

– Ahogy mondod. Tudod, ez itt a közelben csupa tilalmas terület. Itt minden a hegyivadászoké.

– Ó, persze. Oszt ki a hegyivadászok parancsnoka?

– Coca Mavrodin a neve.

– Csak nem egy nő?

– Eltaláltad.

– Mert akkor nem kizárt, még holnap, mihelyst hatalomra kerültünk – ahogy az ilyesmit te mondanád –, közösülök egyet vele.

– Ha meglát – mérte végig Andrej a vendéget –, a dolgot majd ő is nagyon akarni fogja.

Az útkaparó megnyesegette a viharlámpás kanócát, és miután meggyújtotta, hosszú karó végére tűzte, hogy azzal akassza ki a ház ormára. Ezen majdnem összeszólalkoztak: az idegen azt szerette volna, ha a ház azon az estén mindenképp jeltelen marad. De Andrej leakasztotta a falról az útkaparók szolgálati szabályzatát, és az orra elé dugta.

127

– Jól van, na. Csak nem képzeled, hogy most elkezdek olvasni – háritotta el nyitott tenyérrel az idegen. – Vidd innét. De azt sem szeretném, ha valami jöttment a pislákolás után pont ide találna. Persze, nem az asszonykára gondolok.

– Később lehet, majd érte megyek. Megvárom, amíg elalszol, aztán lehozom, hogy mire távozol, a közelemben találjam a meleg fenekét. Addig is elnyújtózhatsz a priccsemen.

– Azt már nem. Meg ne próbáld ezt a viskót elhagyni. Vésd az eszedbe, mostantól fogva itt mindenféle járkálás megszűnt.

– Pisilni ki szoktam állni az ajtóba.

– Majd oda elkísérlek. Még a nyakamra hozol valami jöttmentet. Elvégre nem tudhatom, ki vagy.

Az ablakon át figyelte, amint az útkaparó kitúzi a ház ormára a viharlámpást, és körbejárja a falakat. Már a hegygerinc fölött járt a hold, a sár megfagyott, az út túloldalán a kóbor kutya léptei kopogtak a marton. Amikor Andrej visszatért a házba, az idegen éppen a régi falinaptárt böngészte. Sok év előtti volt, légyjárta, sárgán kunkorodó sarkokkal, még az előző útkaparó, Zoltán Marmorstein idejéből.

– Ez mi akar lenni? – kérdezte az idegen. – Mondd csak, miféle számok itt ezek?

– Csak az év napjait mutatják.

– Talán magyar vagy?

– Félig.

– Hm. Az semmi.

Elheveredett a priccsen, gumicsizmás lábát a támlára helyezte. Hanyatt fekvé is kényelmesen ivott, csak ádámcsutkája ugrált vadul, miközben az ital az üvegben kövér buborékoktól fortyogott. A tűz lassan összeroskadt, elnémult, s a kihűlő kályhacső pattogásai ellankasztották az idegent. Feje oldalra bicsaklott, szája félig kinyílt, elindult 128a nyála, és csillogó csíkot húzva csorgott a vállára. A liga embere elaludt.

Aktatáskájában csak úgy magukban mocoogtak az éles kövek.

Az útkaparó Andrej lábujjhegyen kiosont a házból, lekasztotta az oromról a viharlámpást, és óvatosan, hogy a hártásra fagyott tócsákat ne nagyon ropogtassa talpa alatt, átvágott az úton. A túsó marton a kóbor kutya árnya imbolygott, szeme néha összevillant a lámpással. Egy darabig az útkaparó nyomába szegődött, de már félúton megérezte Severin Spiridon kutyáját a sötétben, és előreiramodott. Mire az útkaparó a kapu elé ért, a két kutya már némán barátkozott. Severin Spiridon a ház oldalát támasztva, az eresz alatt gubbasztott.

– Többször is eszembe jutottál – mondta Andrejnak. – Szívesen éjszakáznék az utásházban, a helyedben. Le nem hunytam a szemem, egyre csak rád gondoltam.

– Az illető alszik.

– Mondom, már mindjárt az elején is lemehettem volna. Csak hirtelen nem jutott eszembe. Tudd meg, nem félek ezektől. És teéted egyébként is bármit megteszek.

– Kösz.

– Ha most nálam akarnál maradni, még mindig lemehtek. Biztos szót értek veled. Sejttem én, kiféle, miféle. Holnap alakul Sinistrán a liga.

– Nem bánom, menj, ha akarsz. De egyre vigyázz: táskája éles kővel tele. A legélesebbet derékszíján, a csat helyén, drótba foglalva hordja.

– Bíz csak rám. Mondom, szót értek én ezekkel.

Severin Spiridon elment, Andrej a lépcsőn állva nézett utána. Mellette hangtalanul fölbukkant Elvira Spiridon, csípőjük máris összeért, arcuk előtt összekeveredett a pára, amíg várták, hogy a zseblámpa fénye eltűnedezzen a deres rét végében.

129

– Már az övé voltál? – kérdezte Andrej.

– Csak egy kicsit, uram.

– Inni kellene most valamit.

Egérízű szederbort ittak, csuporral merték egy uborkásüvegéből. A helyiségben csak a tűzhely nyitott ajtaja világított. Fényében néha egy ágas-bogas fémtárgy idomai villámlottak az asztalon. Egy hajnyíró gép volt az, kicsi szarvaival a fogantyún fenyegetőn, egymaga állt a terítő közepén. Tapintása finom és hideg. Andrej óvatosan megérintette, majd sokáig méregette, mígnem megkérdezte:

– Ez pedig mi akarna lenni.

– A férjem hozta a hegyivadászoktól. Holnap életbe lép a kijárási tilalom. Aki pedig otthon marad, az megnyiratkozik.

– Nyírásról egyszer már volt szó, még a borbély Vili Dunka idején. De akkor elmaradt valamiért.

– Ezt most mi magunk végezzük. Mondani is akartam az úrnak: holnap este, ha majd az ágya felé közeledem, már nem lesz rajtam a hajam.

Az útkaparó néha megmerítette csuprát az uborkásüvegben, iddogált, Elvira Spiridon ezalatt ruhátlanul a takaró alá bújt, és annyi helyet hagyott maga mellett, hogy a férfi is elférjen. De az még jól megtömte a kályhát gyökérrel, telehintette fehérén égő tobozzal, hogy világítson. Akkor a nyírógép után nyúlt, és átült a fekvőhely szélére.

– Életemben nem nyírtam – suttogta. – Még idejövet sem gondoltam volna, hogy ma lesz a napja.

Átölelte Elvira Spiridon vállát, a gépet homloka közepére illesztette, nyiszitelni kezdett, és megállás nélkül végighaladt vele a nyakáig. Visszafele már a csupasz nyakszirt felől indult, át a tarkón, le a homlokáig. A lenyírt tincseket, mint valami frissen vasalt selyemszalagokat egymás mellé, a szék támlájára helyezte. Amikor befejezte, és a helyiségben már az asszony csupasz feje is világított, újra mert magának az uborkásüvegből, ivott.

130

De csak rövid szünetet tartott: ahogy kiürült a csupor, Elvira Spiridont kitakarta, és a nyírógépet a hasára, köldöke alá helyezte. Lassan, apró harapásokkal indult el vele lefelé, ahol a moha sötétlett.

– Ha ott is kellene, tudatták volna, uram.

– Először nyírok – suttogta az útkaparó –, most kérlek, ne mozogj.

Elvira Spiridon rövid időre megfeszült ugyan, de amint a nyírógép kései átmelegedtek a bőrén, ernyedten átadta magát, kitárulkozott, hogy Andrej minden kis porcikájához, szőrpamacsához odaférjen. Andrej a végén az ölébe vette és gondosan végigfújdogálta egész testét, lefújta róla minden szórt és haját.

– Ha egyszer elmennék innen – súgta hajnalban a nő fülébe –, lehet, elkérlek majd Severin Spiridontól. Ha úgy döntenék, hogy magammal viszlek.

– Próbálja meg az úr – válaszolt szintén suttogva Elvira Spiridon. – A férjem biztos magának ad.

– Jól értetted: elmenni, mostanság ilyesmiket forgatok a fejemben. Csak erről nagyon szépen kérlek, hallgass.

– Hallgatni? Ilyesmit ne kérjen tőlem az úr.

Reggel Elvira Spiridon fejére kendőt kötött, teletömkölte a levágott hajtincsekkel. Az útkaparó ezalatt tüzelőt aprított, hadd érje egyéb meglepetés is Severin Spiridont. Öreg fenyőtuskókat hasított, a lepattanó kéreg alól kövér lárvák potyogtak a fagyos szürke földre. A röpködő forgács között is nehéz varjak ereszkedtek rájuk.

– Nem fázik a hasad? – kérdezte az útkaparó, amikor egymás nyomában haladtak az utásház felé. – De kérlek, egészen őszintén.

– Nincs melegem, uram.

– Ördög tudja, mi ütött belém. Baj van az idegeimmel. Fura napom volt nagyon a tegnapi.

– De én úgy vélem, csupaszon is kedvel engem az úr.

131

– Ühüm, nagyon.

Az utásházban Severin Spiridon ruhástól feküdt félálomban a priccseken. A padló ringásától alóla elindult egy felborult italosüveg, és a helyiség közepére gurult. Az asztalon még érintetlenül állt újságpapírba csomagolva a liga emberének a sajtja. Ahogy az átmedvedett papírt lefejtették róla, szürkén rátapadva rajta maradtak a betűk. Mire este az utásházba érkezett, mesélte Severin Spiridon, a liga emberét már nem találta ott. Csak az a sajt állt az asztal közepén s az üveg, alján kevés keserű pálinkával. Az egész ház tele a várótermek félelmetes szagával.

– Kapcsold be a rádiót, kérlek.

– Most inkább nem – mondta az útkaparó.

– Tudni szeretném, mi történik. Sinistrán ma alakul a liga. Kapcsold be, kérlek.

– Nem szokásom a rádiózás. Azonkívül ezt most, sajnos, amúgy sem lehet. Nézd csak, kérlek, nincs benne elem. – Az útkaparó meg is mutatta a táskarádió hátulján a feltört, üres rekeszt, ahonnan valaki kitépte az elemeket.

Elővett egy kisebb üveg denaturált szeszt, töltögetett belőle vízzel félig telt csuprokba, aztán késsel forgácsokat hasított kavargatni, hogy a gyanta zamata ázzék benne.

– Ha megengeded, most magammal vinném az asszonyt – mondta déltájt Severin Spiridon.

Andrej végigpillantott rajtuk, Elvira Spiridon hajjal kitömött asszonyos kendőjén, majd tekintetével az öléen állapotodott meg.

– Kérlek – bólintott.

– Kicsit földúlt ennek az embernek a szaga, és ma nem szeretnék magamra maradni. Engedd, tölts velem az egész napot, este majd szokás szerint útnak indítom.

– Vidd, hiszen a tied.

Andrej még egy darabig egymaga iszogatótt, a tavaszi legyektől zsebongó ablakon kitekintett a tisztásokra, a fölöt 132tük elhúzó felhőkre. Később, délután maga is megjárta magát a hólétól vizenyős, süppedős réteken. Teremtett lélek nem mozgott a hágó két-három tanyája körül, csak az erdő alatt aszalódó órákások, lila jégkupacok mögött lobbant föl néha egy-egy lángoló róka farkok.

Hazatérőben volt, amikor a serpentineken, égő fényszórókkal, teherautók közeledtek hosszú oszlopban a hágó tetője felé. Valamennyi ponyvával volt letakarva, egyikben-másikban dorongok, láncok, vasrudak csörögtek, némelyik gunnyasztó, alvó emberekkel volt tele. Mögöttük a várótermek tetűporos, szeszgőzös, fojtó illata örvénylett.

Már az utásház közelében, az egyik keréknyomban Andrej egy golyó szemet talált. Egy magányos szemgolyót, amelyre rátapadt a sár darája, sárga leve, de mégiscsak szem volt. Biztos az egyik leponyvázott teherautóról potyoghatott le. Olyan olajos fényekben játszott, mint a liga emberéé.

Az utásház még mindig tele volt az idegen ember szagával, az útkaparó nyitva hagyta maga mögött az ajtót, kitérta az ablakot. Alkonyatig kakukkfüvet pipálgatva könyökölt a légvonatban. Akkor egy vödör vízzel, kicsi tábori lapáttal leereszkedett az útra, gondolta, bárkié is volt, mégiscsak eltemeti azt az egy darab szemet. De már nem találta ott.

A lila égbolton kettős narancsvörös pántlika, napsütötte kondenzcsík világított, mint sínyomai a hágó tisztásain. Az útkaparó nyitott ablak előtt ülve várakozott; a hágó fölött már a tavasz illatai úszkáltak, az erdőből alkonyat után is madárcsattogás emelkedett. Severin Spiridon házának zszindelyfedeléről nemsokára füst oldódott el, a szélcsendben fölfelé szállt, ezüstösen beburkolta a holdat.

„Ezentúl hiába várom – gondolta magában Andrej Bodor, az útkaparó. – Hiszen mától életbe lépett a kijárási tilalom.”

Kicsit bosszankodott, hogy rászédtek, hiszen ravasz 133szomszédja, amikor feleségét magával vitte, titkon minderre számított. Azért elképzelte, némi meglepetés őt is éri majd, amikor izzó fenyőtobozok éles fényében térdel, szemben Elvira Spiridon csupasz hasával, szemben a meztelen valósággal.

134

12. (Nikifor Tescovina palástja)

Amikor az éjszakai tehervonat mellett, a peronon rátaláltak Petra Konnertra, a mozdonyvezető lányára, még élt, de az volt a kívánsága, vigyék egyenest a laktanya halottas kamrájába. Sinistráról egy fékezőfülkében utazott, s amint a vonat megállt, kigurult belőle, és többet nem mozdult, csak sötét nedvek eredtek alóla minden irányba. Apja, Peter Konnert nyikorgó, egykerekű talicskába fektette, mint egy zsák gabonát, s az éjszaka kellős közepén végigtolta a sötét falun.

Tavasz elején a halottasházban fölgyülemlt a munka, az útkaparó Andrejt gyakran szólították be a hegyivadászok kisegítő ügyeletre – egy kis üveg sósborszeszért vállalta –, ő segített most kiteríteni a lányt a szutykos szürke kőasztalra. Petra Konnertből a sok nyíltól, dárdától, golyótól ütött sebeken át hajnalig eltávozott az élet. Előző nap Sinistrán rendbontás történt, s bábjátékosok, csepürágók színházi kellékekkel hadonászva csörtettek az utcákon.

Andrej szokása szerint megnyitotta a kamra szellőzőit, de az üde harmattól illatokkal rakott levegő helyett megszegyenyítő bűz áradt befelé a nyílásokon. Máskor tavaszi reggeleken az előző éjjel kinyílt farkasboroszlán bódító illata üli meg a völgyet, de ez, ami most még a réseken át is beszivárgott, az emberi ürülék szaga volt, a helybelieké, a hegyivadászoké, benne még a denaturált szesz áporodott zamatai úszkáltak.

Amint kivilágosodott, és a köd is kiemelkedett a laktanya udvaráról, körös-körül mindenütt ott bűzlött maga a magyarázat. A kerítésekre, falakra – még a halottasházéra is 135– nyúlós mázzal odakelve ez állt: „az anyátok picsája”. Úgy látszik, a sinistrai forrongók egyike-másika eljutott Dobrinba.

Miután az éjszakai ügyelet ideje letelt, eljött Andrejért Coca Mavrodin ezredes. Úgy volt, aznap újabb dögcédulákat osztanak ki a természetvédelmi területen, bokára, csuklóra valókat; a terepjáró a porta előtt várakozott, hátsó ülésén kenderzsák hevert, tele a kész, névre szóló bádoglepokkal. Amint kifordultak az útra, szembevilágított velük a kutya alakú hófolt, telekenve hatalmas barna betűkkel: „az anyátok”.

– Ez Géza Kökény – mondta Coca Mavrodin-Mahmudia. – Ráismerek az írásáról. Tudnám, honnan szedett össze ennyi szart.

Tavaszkodott, olvadékvizektől zavarosan, bő zuhatagokban tombolt a patak, a csillogó habos kövek tele billegetővel. A parton, a fű között, mint valami titokzatos gyertyák, a hirtelen kivirult törpe tárnics lila lángjai lobogtak.

– Elárulom, Andrej, fáradt vagyok.

– Nem jó, ha a kisasszony a titkaiba avat.

– Kicsúszott a számon.

Amikor a völgyön terepjáró halad fölfelé, hangja egyszerre végigfut a falak között, alig hagyja el a jármű Jean Tomoioaga ezredes őrhelyét, a sorompót, odafönn tudni lehet, a hegyivadászoktól közeledik valaki. Mire az érkező feltűnik az utolsó kanyarban, Nikifor Tescovina rendszerint az út végében, az olajos kátyúk között ácsorog.

A tócsák között most csak néhány varjú szökdellt, nem lebegtek a fafüst kékes fonalai a zsindefedél fölött, az ajtó a szél érintésétől, magában moccan egyet-egyet.

Nikifor Tescovina háttal a bejáratnak, tarisznyák, átalvetők fölé görnyedve matatott. Hallhatta jól a terepjárót a meredeken, a közelben cuppogni a sárban az abroncsokat, Coca Mavrodin könnyű lépteit is a küszöbön, mégsem 136fordult hátra. Két fekete kislánya kendőkbe burkolózva, összeszorított lábbal ült a priccs peremén. Vadonatúj, gumibroncsból szabott bocskort viseltek, fehér posztókapcát, mint a legnagyobb ünnepeken.

– Elutazik? – kerülte meg a csomagokat Coca Mavrodin.

– Én? – Nikifor Tescovina elkötötte a tarisznya száját, csak azután egyenesedett ki.

– Csak ebből a sok batyuból gondolom.

– Dehogya. Szeretem a holmim néha átcsoportosítani.

– Azért kötözsem föl nekik? – kérdezte Andrej és a dögcédulákkal teli zsákot kiborította az asztalra. – Vagy most már ne?

– Felőlem kötözze.

A gyerekek lába a kapcák alatt retkes volt, kicsit gombaszagú, amíg Andrej motozott rajtuk, karjuk remegett, szemük sarkába bogyó nagyságú kristálycseppek ültek.

– Újabb ez a mániájuk, elmennek – mondta Coca Mavrodin. – Úgy látom, még maga is.

– Én csak a holmim rendezgetem.

De ezt Coca Mavrodin már nem hallotta. Kilépett a kantinból, elhaladt a terepjáró mellett, az ösvény felé, amely Géza Hutira házához vezetett. Andrej, vállára kapva a bádoglepöktől zörgő zsákot, maga is

utána indult. Nikifor Tescovina megvárta, míg Coca Mavrodin eléri az első fatörzseket, amelyek eltakarták, aztán – psz-psz! – Andrej után küldött néhány hívogató jelet.

– Mi van?

Nikifor Tescovina szótlanul várakozott, amíg Andrej visszatért a közelébe, akkor zubbonyát melle fölért megragadva magához vonta.

– Egyszer azt mondtad, meghálálod, ha beprotezsállak. Most volna az. Nagyon szépen kérlek, adj egy húszast. Egy olyan húszdollárosra gondoltam. Amiből tudom, van egy-néhány neked.

137

– Nem lehet – ingatta meg a fejét Andrej. – Csak ezt ne, Nikifor Tescovina. Csak ezt ne kérd tőlem.

– Gábriel Dunkától még a pontos helyét is tudom, hol tartod. Ha akarom, most megyek, és kiszolgálom magam. De én tisztellek, ezért inkább személyesen kérem tőled. Adj nekem egy olyan húszast.

– Sajnálom, Nikifor Tescovina, de nem! Hamarosan égető szükségem lesz minden, de minden garasra.

– Ne gondold, hogy ingyen kérem – szorította meg Nikifor Tescovina Andrej melle fölért a zubbonyt –, remélem, sejtetted. Neked adom valamelyik gyereket, elég nekem egy. Nagyon kérlek, válassz, bármelyik a tied lehet. Hogy én a másikkal elmehessek.

– Öreg vagyok már hozzájuk. Meg aztán, ugye, az anyagiak. Egy garasról nem bírnék lemondani. Nem, Nikifor Tescovina, kimondtam az utolsó szót ebben a dologban.

Coca Mavrodin-Mahmudia a vörös forrásnál várta be Andrejt, sarjadzó lósóska és csalán között ült a földön, körülötte szél duruzsolt az eldobált üres üvegeken. Onnan már ki lehetett látni a völgy végébe, amerre Géza Hutira házfedele csillogott. Coca Mavrodin távcsövön azt nézte, nem fordult az útkaparó felé, csak megkérdezte:

– Pénzt kért?

– Megpendítette.

– Rosszkor, ugye. Pont most, amikor magának is annyira kell. Persze, gondolom, nem egészen ingyen képzelte.

– Úgy valahogy.

– Maga meg sajnos már öreg az ilyesmihez.

A völgykatlan fölött nemrég felhő húzott el, a földön, lucskos fűcsomók között a havas eső üveges ikrái peregetek. A ház kőfala is olvadozó sűrke foltoktól csillogott. Az ablakot belülről pára borította, néha beletörölt egy kéz, hogy ki lehessen látni rajta.

A priccs az ablak alatt állt, a szakadozott sűrke pokróc 138alatt Géza Hutira nyújtózott, Bebe Tescovinát fél karral átölelve tartotta, szakála összeelegyedett a gyermek hajával. A kitárt ajtóból közönyös arcukra hullott a behavazott hegyoldal fénye.

– Még sosem járt erre fele – mondta Géza Hutira Coca Mavrodinnak. – Valami történhetett.

– Csak a várható időjárás felől érdeklődnék. Mit mutatnak a műszerek?

– Mostanság nem érek rá leolvasni őket. Megszállt a test ördöge.

– Most veszem észre – szólt közbe Andrej Bodor, és meglóbálta kezében Géza Hutira dögcéduláját –, egyidősek vagyunk. Mindketten harminchatosak.

– Ne engedd, hogy ránk kötözze őket – szólt közbe Bebe Tescovina is. – Kérlek, ne állj többet szóba velük.

– Igen, harminchatos, az egy nagyon jó évjárat volt – morogta Géza Hutira. – Mind vittük valamire. – Megsimogatta Bebe Tescovina fejét, belemarkolt rövid vörös hajába: – Hadd kötözze rád, ha akarja. Ha elmennek, levesszük őket.

Az asztalon már csak Béla Bundasian bádoggal maradtak. Coca Mavrodin, mintha mindegyiken más és más lenne a szöveg, a fény felé tartva sorra kibetűzte, majd egyenként kihajította őket a nyitott ajtón a jeges fűre, a kövekre. Levetette sapkáját, köpenye ujján, ki tudja, miért, kicsit föltúrta a mandzsettát, és kapaszkodni kezdett a padlás felé a létrán, mígnem feje elérte a mennyezetet.

– Szeretném, Andrej, ha végre bemutatná nekem a mostohafiát. Remélem, itthon találjuk.

Fél kézzel kinyomta a csapóajtót, és a nyíláson bekukkantott a padlástér homályába, amelyet csak a zsindegy hasadékaiban bevilágító fény pengéi szabdalnak. Közöttük Béla Bundasian szemüvege csillogott.

– Akkor most engedje meg – szólalt meg Andrej Coca Mavrodin mögött a létrán állva –, hogy bemutassam Béla Bundasiánt, a mostohafiamat.

– Örvendek, Bundasian, és mindjárt egy vallomással kell kezdenem. Fene tudja, mi van ma velem, az imént kidobtam a dögcéduláit. Nem kellenek többet. Azért jöttem, hogy ezt tudassam magával.

– Miket mond?

– Töröltem a nyilvántartásból. Úgy tudom, van a papájának egy ismerőse, az majd elviszi magukat messzire. Idegenek, menjenek innen.

– Nem ismerem magát. Nem tudhatom mit akar.

– Megígértem, menjen, amíg lehet.

– Momentán ilyesmiről szó sem lehet.

– Most ne faksznizzon.

– Maga is tudja, megöltem valakit. Nem távozhatok innen.

– Dehogyan ölt. Nagyon téved, Bundasian, mindenki él, virul maga körül. – És amikor látta, hogy Béla Bundasian két kézzel markol a szénából, és a fülére tapasztja, mint aki többet egyetlen szót nem akar hallani, még hozzátette: – Ha szép szóval nem megy, denevéreket és baglyokat fogok ideküldeni, hogy cincogjanak és huhogjanak a fülébe, amíg meggondolja magát. Ha egyszer elengedtem, menjen.

Amikor a meteorológus házát elhagyták, Géza Hutirából és Bebe Tescovinából semmi sem látszott ki a takaró alól. Csak a szerelem megcsukló nevetései buggyantak ki a pokróc lyukain, egymáshoz simuló bokájukon, karjukon a dögcédulák csilingeltek.

– Mihez kezd, ha elmegy? – kérdezte lefelé menet Coca Mavrodin. – Mivel keresi majd meg a betevőt?

– Úgy gondoltam kisasszony, csontfaragványokkal.

– Ezt pontosabban hogy értsem?

– Jártamban-keltemben elég sok csontot találtam az erdőn, elárulom, már próbálkoztam: virágok, őzikék, 140gombák, egy-egy őrt álló ezredes. Veszik az ilyesmit a népek.

A kávéház valamennyi ablaka kitöröten villámlott, közöttük az üres teremben madarak röpködtek. A küszöböt máris kezdte ellepni a moha, az ajtó hirtelen megvénülve meg-megnyekkent a szélben. Ott lógott rajta Nikifor Tescovina palástja, amelyet Gábor Dunka mormotáiból darabonként dróttal kötözött egybe; még fejre való csuklya is készült rá, azon fityegett egy darabka telefirkált nyírfakéreg. „Mégis csak elveszek egy húszast, Andrej – állt rajta –, kelleni fog a gúnyám neked, másként megfagysz a sok jeges birkahús között.”

141

13. (Gábor Dunka neve napja)

Gábor Dunka meztelen nőt életében először harminchét éves korában látott. Igaz, törpe volt. Az épülőfélben lévő sinistrai börtönből a néptelen országúton hazafelé tartott piros furgonjával, amikor Elvira Spiridon leintette. Aznap kora hajnaltól havas eső zuhogott, a patak menti fenyők, kutyabengék közé nyirkos köd ereszkedett, szélből hajtott foszlányok húztak át az út fölött; közöttük porcelános

fénnyel az ázott asszony alakja csillogott. Nem volt rajta semmi ruha, csak súlyos haja tapadt, mint szakadozott rossz sál a nyakára. Combja, ágyéka mintha kivirult volna a tavaszi fergetegben, fenyőtűvel, kék, fehér és sárga virágszirommal volt tele.

Gábriel Dunka látásból ismerte az asszonyt, aki a Baba Rotunda-hágón lakott, és gombás tarisznyákkal, áfonyás, szedres puttonyokkal a hátán a gyümölcsbegyűjtő felé menet néha elhaladt a kerítése előtt. Arra azért soha nem gondolt, hogy egyszer meztelenül integetve pont rá vár majd az országút mentén. Nem szívesen ugyan, de fölvette.

Nem maga mellé ültette a vezetőfülkébe – a raktérre, az ablaküveg szállítására szolgáló léckeretek közé fektette, nehogy valaki meglássa. A furgon nem a sajátja volt, ő csak üveglapot szállított a Dobrin Cityben levő műhelye és a sinistrai építőtelep között; a börtönigazgatóság és a hegyivadász-parancsnok külön engedélyével furikázott az utakon. Furcsán vette volna ki magát, ha valami hatósági ember vagy akár csak egy helybeli paraszt meglátja, hogy szolgálati idő alatt, a sárga rendszámú hivatalos kocsival 142meztelen nőket fuvaroz. Elvira Spiridont a lécek mellé nyújtóztatta, és rácsapta az ajtót.

Gábriel Dunka a nőnek a hasáig ért, most kissé megszedült, hogy a köldökszaggal együtt szívta be róla az eső illatát.

Amint hazaérkezett – egyszerű, kopár falusi udvaron lakott egy fészkerben, amely egyúttal műhelyül is szolgált –, egyenesen az ajtónak farolt, hogy az asszony feltűnés nélkül bejuthasson. Tudta, a patak túlsó partjáról szomszédai minden mozdulatát távcsövön figyelik; aligha lehet betelni egy törpe látványával.

Amint az sejthető volt, Elvira Spiridon nem járt a legtisztább utakon. Aznap reggel társával megpróbált kiszökni az országból, de számára már a kezdet kezdetén balul ütött ki a dolog. Mustafa Mukkerman, a török kamionos, aki a Beszkidekből fagyasztott birkát szállított a Balkán déli csücskei felé, és a kampókon lógó húsok között, úgy mellékesen, néha mindenre elszánt embereket is kicsempészett, őt nem vette föl. Beszálláskor derült ki, a sofőr még régen megesküdtött, nőt nem szállít; egyszer valami néember idegességében telepizkolta neki az egész kocsit. Úgyhogy társa, Andrej, az útkaparó elment, ő, Elvira Spiridon ott maradt az úton, ráadásul anyaszült meztelenül.

Aznap kora hajnaltól esett az eső, a kamionra várakozó Andrej Bodor és Elvira Spiridon meztelenre vetkőzött, hiszen ázott ruhával nem ülhetek be a zúsmarás, fekete éjszakába, az maga a halál. A ruhát tehát egyazon, külön erre a célra magukkal hozott fóliatasakba gyömöszölték, azzal, hogy majd útközben, a raktéren felöltöznek. Az asszony kis ideig huzakodott ugyan a sofőrrel, de mindhiába. Mire észbe kapott, a kamion Andrejjal és a becsomagolt ruhákkal máris tovagurult. El délnek, a Balkán felé, amerre éjjel és nappal a szabadság fényei villóznak. Elvira Spiridon ott maradt meztelenül a nagy szürke köd kellős közepén.

Egy darabig bőgött, aztán erőt vett magán, tépett egy örökzöld repkénylevelet, és a hasa alá biggyesztette. Biztos régi képeken láthatott ilyesmit. De hát a szél hamar lekapta a levelet onnan.

Elvira Spiridon fenyők, csupasz nyírek, kutyabengék között kóborolt fél délelőtt, mígnem a város felől, a köd mélyén föltűnt az üveges törpe furgonja, lökhárítóján a messzire világító sárga kormányzati rendszámmal. Nem tévedhetett, a hegyivadások járművein kívül, amelyeket köhögő hangjukról messziről föl lehetett ismerni, ez az egy piros, félig-meddig civil külsejű gépjármű futott az egész hegyvidéki körzetben. Az asszony hajnalban már látta Sinistra felé menet, tudta, valamikor a délelőtt folyamán visszatér.

Gábriel Dunka szokatlan termete ellenére állami alkalmazott, iparosember volt. Az akkor épülő sinistrai börtön ablakaira ő homályosította az üveget. Valahányszor egy-egy adaggal elkészült – hetenként harmincöt-negyven ablakra valóval –, a rakománnyal ő maga indult a helyszínre. Fészere közepén hatalmas, homokkal tele láda állt, a homok alatt síküveg lapult. A törpe mezítlábasan addig sétált a ládában, amíg léptei alatt az üveg átlátszatlanra karcolódt.

A láda mellett is halomban állt a homok, Gábriel Dunka Elvira Spiridont arra fektette.

– Türelmét fogom kérni – mondta neki halkán, elfogódott hangon –, mindjárt keresek magának egy-két megfelelő ruhadarabot.

Félig kettőbe tépett egy barna papírsákot, amit addig a padlón szőnyegnek tartott, kibontotta, és a nőt betakarta vele. Elvira Spiridon réseiből, zugaiból még mindig esővíz szivárgott, szétfutott alatta a homokon.

– Maga igazán nagyon rendes – jegyezte meg Elvira Spiridon. – Bajban ismerni meg az embert.

– A baj, az megvan – hagyta rá a törpe. – Azért is 144megkérem, ne nagyon mozogjon, maradjon lehetőleg egyfolytában fekve. Én ugyanis nem látzom ki az ablakon. Szomszédaim, ha bármi mozgást észlelnek, megtudnák, idegen van nálam.

Gábrriel Dunka megtömte fűrészporral, fenyőtobozzal a vaskályhát, begyújtott, s később a lobogó rakásra még egy jókora hordódongát is dobott. Nemrég szüntették meg a közeli gyümölcsbegyűjtőt, s az udvarán roskadozó öreg hordókat hamarosan széthordták tüzelőnek. A donga most kékes-zöldes gáznyelveket eregetve, kábító gyümölcsillatot árasztva pattogott. A tépelt papírzsák alatt Elvira Spiridon vacogott.

– Én már rég megszáradtam volna – jegyezte meg kissé zavartan Gábrriel Dunka, félig-meddig tréfának szánva. Mivelhogy kisebb vagyok. Természetesen, a kisebb dolog, például a törpe, hamarabb szárad.

– Máris tanultam valamit – hallatszott Elvira Spiridon hangja a papírzsák alól. – Na de azért az, hogy törpe, az talán túlzás.

Gábrriel Dunka minden vagyonát egy elnyűtt, kopott vulkánfíber bőröndben tartotta, amely polcként szolgált fekhelye és a fészker nyirkos fala között. Most fölnyitotta, belekotort, könyökig elmerülve a sok szürke-sárga foltos, bogárjárta, egérszagú ruhanemű között. Néhány darabot kiválasztott és maga mellé készített.

– Van elem a rádiójában? – kérdezte váratlanul Elvira Spiridon. – Talán bemondanak majd valamit.

– Vanni van. De én szeretem hallani, ha valaki az udvaron át közeledik. Nem kizárt, szomszédaim mégiscsak gyanút fogtak.

– Én nem félek maga mellett. Bármi történjék, biztos kitalál valamit. Ne vegye sértésnek, ahogy elnézem magát, talpig férfi.

– Kösz. Tudja, néha meglátogat egy-két ezredes, kíván 145csiak, hogyan készül, mitől lesz olyan párás, hamvas az ablaküveg.

– Ó.

– Azért nem túl gyakran. Mindenesetre, ha sor kerülne egy ilyen megjelenésre, ne látszódjék ki magából semmi. Még a szuszogás is legyen mellőzve.

Gábiel Dunka fölnyalábolta a halom kiválogatott ruhát, és Elvira Spiridon elé borította. Föllebbentette az asszonyról a foszlott papírlapedőt, és nekilátott, hogy felöltöztesse. Egy pántos rövidnadrággal próbálkozott először, de bárhogy is erőltette, az egyik lábon is csak a térd alá jutott el vele.

– Sejtettem, nem lesz jó magára. De az ember nem adja fel csak úgy, látatlanban. És bocsásson meg, most nagyon furcsán érzem magam. Gondolom, attól, hogy a bőréhez értem. Gyönyörteli érzés, kicsit szédülök most. Az is lehet, mindjárt megfulladok.

Eltávolodott az asszony közeléből, a vízzel teli vödör fölé hajolt, egész arcával megmerítkezve hatalmas kortyokkal lefetyelt. Nem törülközött meg, hagyta, csorogjon végig a víz a nyakán.

Elvira Spiridon maga kezdett öltözködni, egyik, majd másik lábára is egy-egy egész nadrágot húzott, két zubbonyt az ujjuknál fogva összekötözt, és betakarta magát.

A törpe edényeket csörgetve foglalatoskodott. Egy lábasba vizet készített, a kályha mellett állva kivárta, míg forni kezd, akkor telehintette száraz áfonyalevéllel. Egy ideig állni hagyta, majd két bádogcsuporba osztotta. A kész teába jócskán töltött egy kék címkés literes üvegből. Kék denaturált szesz volt benne. Végül az egyik gőzölgő csuprot Elvira Spiridon keze ügyében a homokba állította.

– Proszit. Isten hozta. A fennvaló akarhatta, hogy így történjék.

146

– Egészségére, Dunka úr. Úgy tudom, valamikor mostanság van Gábiel napja.

– Az könnyen meglehet.

– Remélem, nem leszek terhére.

– Ha nem mozog, akkor azt hiszem, nem nagyon. Akkor addig marad, amíg jól érzi magát. Vagy amíg nekem kell távoznom innen. Ez hamarosan bekövetkezhet.

– Igazán sajnálnám.

– Pedig előfordulhat, egy szép napon elmegyek. Nem a messzi délre, kedves Elvira, hanem bennlakónak a sinistrai múzeumba. Nemrég eladtam magam nekik, én most már az övék vagyok, hozzájuk tartozom. Eladtam a csontvázamat a természetrajzi gyűjteménynek. Tudja, azok szeretik beszerezni az ilyesmiket. És ami nem mellékes: előre kifizették.

– Ó, magam is hallottam, a múzeum telis-tele sok eredeti holmival.

– Nos, igen. És gondolom, biztos majd ők is futnak a pénzük után. Kérdés: megvárják-e, amíg annak rendje-módja szerint földobom a tappancsot. Ki tudja, egy szép napon értem jönnek. Ízlik a tea?

– Épp dicsérni akartam.

– Akkor talán jobb is, ha most elhallgatunk. Az üvegnek is füle van.

Odakünn alkonyodott, bekéültek az apró ablakok. Gábiel Dunka megvárta, amíg annyira besötétül, hogy arca tükröződni kezd az üvegen, akkor föllobbantott egy gallyat, lángjánál gyertyát gyújtott. Megborotválkozott, nedves bőrén eldörzsölt egy fél marék kakukkfüvet. Régi, sárgás, puhára mosott ingecskét vett magára, és régi iskolai egyenruhája zubbonyát, ami ráncosan, gyűrötten évek óta hevert a bőrönd fenekén. Elérkezett a nap, amikor újra magára ölthette.

– Biztos látja, izgulok egy kicsit – suttogta. – Ma este 147először leszek nővel. Nézze csak, még a haj is remeg a fejemen.

– Semmi ok az idegességre – felelte Elvira Spiridon –, nem olyan tudomisény milyen, különös ügy. Hallomásból azért bizonyára tudja, miből is áll a dolog.

– Szégyenszemre, meglehetősen járatlan vagyok. Pedig a törpéknek meglehetősen jó a hírük.

– Éppen ezért nyugodjék meg. Gondoljon csak arra, magam is kutya helyzetben vagyok.

Gábrriel Dunka megremegett, nagyot sóhajtott. Kétségkívül, a papírsák alól az asszonyi bőr egy-egy nyugtalanító fehér foltja egészen más volt, mint a legelső látomás: amikor az asszony csatakosan, félelemtől lila állal, kifehéredett orral, vértelen fülcimpákkal az országúton elébe állt.

– Ne vegye parasztságnak – szólalt meg újra halkan, felindultan –, de most kis időre magára hagyom. Csak akkor térek vissza, ha megnyugodtam. Nem tudom, mi van velem, de el kell mennem, mert rettentő furán érzem magam. Félek, még megölöm magam.

– Jól van, Dunka úr, menjen. Fújja ki magát. Ha megengedi, míg maga oda lesz, néha töltök magamnak. Mire hazatér, bemelegszem.

Dobrin City egyetlen főutcáját, amely a völgy alján a patak vonalát követve kanyargott a hágó felé, már évek óta nem világították. Errefele az emberek, ha sötétben találkoztak, a szagukról ismerték föl egymást. Gábrriel Dunkáról, aki a távoli fényektől derengő pocsolják között botorkált, messziről azt lehetett hinni, egy kutya. Csak a léptei cuppogtak a sárban másként.

Kisétált a faluból, a természetvédelmi terület bejáratáig, ahol a sorompó s mellette az őrszoba állt. Máskor is előfordult, hogy Gábrriel Dunka fölkereste Jean Tomoioaga ezredet, aki évek óta egymaga szolgált a poszton, és az őrszobán lakott. Ha megjelent nála a törpe, az ezredes 148rendszerint padlóra terítette zöld-fehér kockás ingét, előkerült a néhány házilag faragott sakkfigura, különleges színű kavics, s ők lejátszottak néhány parti sakkot.

Most is így történt, de Gábrriel Dunka szemmel láthatóan hamar belefáradt a játékba. Jean Tomoioaga ezredes észre is vette, máshol jár az esze, és elnézően figyelmeztette tévedéseire. Így is aznap este a törpe minden játszmát elveszített.

– Semmi értelme a játéknak – tette szóvá a dolgot Jean Tomoioaga ezredes. – Csak tönkreverlek. Mondd, mi bajod?

– Remélem, őszintén érdeklődsz, s akkor én sem hallgatok. Azért is kereslek most, késő este. Tudod, jelenteni kellene valamit.

– Bennfentes vagy, magad is megteheted...

– Most azonnal Sinistrára kellene utazni a hírrrel, márpedig én a furgont napszállta után nem használhatom. A dolog sürgős: határátlépési ügy.

– Jó, majd gondolkozom.

– Nem majd, hanem most. Az illető nagyon rosszban sántikálhatott, még ruha sincs rajta. Nálam található a műhelyben. Tegyel valamit, hogy azonnal vigyék onnan.

Dobrinban Elvira Spiridont legutoljára Géza Kökény látta. De sok öröme neki sem tellett benne. Mintha még mindig attól tartana, a szomszédok figyelik, az asszony négykézláb, csodálatos hasát a földnek fordítva baktatott elő a törpe műhelyéből, a szobor mellett várakozó terepjáró felé.

Gábriel Dunkát, amikor nemsokára hazatért, fészerében újra az üveglapok rideg csöndje fogadta. Az ázott bőr, haj és a titkos rések illata ajtónyitáskor kiszabadult, s a Sinistra szele örökre magával ragadta.

149

14. (Béla Bundasian tüze)

Élete utolsó napján Béla Bundasian arra ébredt, hogy Géza Hutira házában egymaga maradt. A zsendelyfedelen egész éjszaka ónos eső pergett, s hajnalban, amikor hirtelen elállt, az üres falak között kietlen csend sistergett tovább. A tűzhelyen magában rebbent a hamu, búgni kezdett, a kürtő huhogott, biztos megérkeztek a baglyok, amelyeket Coca Mavrodin ígért.

Leereszkedett a padlásról, látta, a konyhó elhagyatott, hiányzott Géza Hutira máskor kilincsen lógó, gumírozott, csuklyás viharkabátja, táskája, távcsöve, nem csüngtek helyükön a jégsarkak sem. Az üres fekhelyen a széna éledezett, félig-meddig mutatta Bebe Tescovina összegömbölyödött alakját, fölötte talán még egy kevés korai tejszag is érződött. De a boldog pár már messzire járt.

Odakünn mindent, fadarabokat, köveket, a lépcső néhány fokát az ónos eső jeges máza borította, Béla Bundasian a falba fogózva kerülte meg a házat. A fészerben facsavarokat keresett, telefúrta velük bakancsa talpát, hogy maga is mielőbb útra kelhessen. Az ónos eső távozta után a szemközti csúcsok, meredek üveggel leöntve, gyémántfényvel csillogtak, a ház körül a fűszálak mint összekoccanó poharak csilingeltek a szél érintésében.

A völgy felől, az erdő mélyéről is fémes kaparászás hallatszott, a jégsarkak pengése, de az csak a visszhang volt: Géza Hutira Bebe Tescovinával akkor már a gerinc meredélyeit járta.

Béla Bundasian föltette szemüvegét, hamarosan meg is 150pillantotta őket a magasban. Eleinte kettejükből csak egyetlen pontszerű alak látszott, amely hol fölbukkant, hol eltűnt az éles tarajok között; de amint a felkelő nap végigsütött az ormokon, váratlanul az egész vonulat körvonala az ónos eső távozó felhőjére vetült, Géza Hutira óriásira nőtt árnyalakjával. Szárnyaló léptekkel suhant a hegygerinc fölött, Bebe Tescovinát a vállán cipelte, fejét előretartva, nehogy a gyerek hasa megnyomódjék. Felhők ragadták el őket Ukrajna felé.

Béla Bundasian teletömte zubbonya zsebét szárított gombával, aszalt vörös áfonyával, bükkmakkal. Aztán csákánnyal szétverte vele az ajtót, bezúzta az ablakot, a zszindelyfedelelet, néhány csapással a ház sarkán a kőfalat is megbontotta, utat készített az eljövendő esőknek, szeleknek. Összekulcsolt kézzel a romok elé térdelt, de amikor a szél egy pertlit sodort előtte a jeges zománcon, fölkapta, szemüvege szárát tarkóján összekötözte vele, nehogy majd a szembecsapódó ágak lesodorják.

Kövekbe, ágakba, fűcsomókba kapaszkodva ereszkedett a völgybe. Mögötte a kunyhófedél csupasz bordáit megszállták a varjak. A zümmögő forrás közelében ormótlan jégtuskó meredezett, belefagyva, szürke hegyivadásköpeny gallérrjáról medalionba foglalt vörös csillag világított. A kintin kitörött ablakai között a teremben madarak suhogtak, a küszöböt, mint egy lábtörlő, moha borította, két mormota ásítózott rajta. Az őrszobán Jean Tomoioaga ezredes priccsén hanyatt dőlve hortyogott.

– Zokon ne vegye, hogy fölébresztem – suttogta fülébe Béla Bundasian –, de úgy veszem észre, mindenki elmegy, s én itt maradok szabadon. Kérem, vegyen őrizetbe.

– Nem tehetem, ilyesmit ne is kérjen. Magát törölték a nyilvántartásból, minálunk megszűnt létezni. Azt mondom, távozzék, menjen innen.

151

– A kutya fáját, azért megpróbálhatná. Elvira Spiridont is lapátra tette. Elvégre megöltem valakit.

– Ölt, nem ölt, a maga dolga. Ajánlom, kerülje el széles ívben Dobrint, mert többé nem tud itt magáról senki. Idegen, menjen.

A Sinistra vize fölött barkapor úszott, rigófüty és a farkasboroszlán bódító illata. Béla Bundasian a falu közelében letért az útról, megkerült egy törpe nyírrel, kutyabengével teletűzdelt vizenyős rétet, megkerülte a jóformán ismeretlen Dobrin Cityt, túlsó végében, a Pop Ivan tövében érte el az észak-déli országot. A lejtő egyik hajlatában a töltőállomás kék és sárga falai rikítottak.

– Milyen nap van ma? – kérdezte, amint a fülke elé érkezett.

– Hétfő, kedd, valami ilyesmi – felelte Géza Kökény, a benzinkutas.

– Szóval nem csütörtök.

– Ó, nem, arról én is tudnék, biztosíthatom.

Béla Bundasian lepihent a közelben, egy darabig hanyatt fekvé nyújtózott az út menti marton. A fölötté elhúzó felhőket, madarakat bámulta, a cikázó bogarakat, majd felült, és a hegyek alatt elkacskaringózó országot figyelte. Órák teltek el, nem haladt el előtte semmi. Föltápáskodott, nyújtózott, megmozgatta elgémberedett tagjait, aztán körbesétálta a benzinkutat.

– Nincs kedve malmozni egyet? – kérdezte Géza Kökény, a kutas.

– Éppen ráérek. Ha megígéri, nem csal, lehet szó róla.

A malomjáték hálója az olajos földre volt rajzolva, lábbal tologatták rajta a kavicsokat, fadarabokat. Nem zavarta őket senki, az állomásra egyetlen jármű sem érkezett. Délután, túl az országúton magányos ló lépdelt át a réten az itató felé, olyan színe volt, mint a közeli olvadásos hegyoldalnak, fakó, borzderes.

152

Hosszasan utána bámultak: mint valami mennyei küldöttnek, sörénye körül titkos fényjelek villóztak, ahogy hangtalanul elbaktatott.

– És ha netán csütörtök volna, azzal se menne semmire – mondta Géza Kökény. – Mustafa Mukkerman nem jön többet. Úgyhogy várni mostanság nemigen van mire.

– Így most már kezd másként kinézni a dolog. Lehet, át kell szerveznem a napomat.

– Nem hallgathattam. Itt nálam olajra, benzinre számíthat, egyébbel sajnos nem szolgálhatok.

A játék befejeztével Béla Bundasian körbesétálta a kutat, megint elheveredett az út menti marton, zsebéből elrágta a magokat, a szárított gombát, elszopogatta az aszalt áfonyát. Keveset szendergett is, félálomban hallotta a távolban a hegyivadászok csörömpölését, amint egy helyen járműveikkel keresztezték az országutat. Aztán megint csönd lett, ettől magához tért, kitapogatta kiürült zsebeit, a testét, és föltápáskodott. Nyújtózott egyet, köpött vagy kettőt, szellentett, elballagott a benzinkútig, és felköltötte Géza Kökényt.

– Jó, akkor adjon nekem egy kanna benzint, meg egy doboz olajat.

Azzal a húszdollárossal fizetett, amelyet egyszer mostohaapja hagyott neki. A visszajárót hazai fémpénzben kapta, a rengeteg apróval színültig telt most valamennyi zsebe. A kannát lóbálva áthágott az úton, beereszkedett a rétre, s a borzderes szent ló nyomdokain maga is végigbaktatott. A keskeny lapály túlsó végében a régi malom, az egykori gyümölcstároló épülete magaslott.

Akkor már gerince tövében is érezte, élete legutolsó léptei ezek, őrült, vad gerjedelem szállta meg, nadrágja előbb csak kidudorodott, aztán fütyköse maga elől a gombokat lepattintva a rongyok közül a levegőre tört, és az égnek meredt.

153

Béla Bundasian megállt a patak partján, ahol a fűzes eltakarta előle a falut, a hamvas barkák fölött a lassan távolodó gyémánt hegycsúcsok világítottak. Lába előtt a sárgászöld fűben, mint égő gyertyák, frissen kinyílt sötétkék törpe tárnicsok lobogtak. Bakancsát levetette, gondosan egymás mellé helyezte, belegyömöszölte a kapcákat. Mint lefekvés előtt, legszívesebben vizelt is volna egyet, de hamar letett róla, férfi létére tudta, pózna nagy szerszámával nincs mit kezdenie. Ha nem, hát nem, egykedvűen tépett egy tárnicsot, húgycsöve nyílásába igyekezett tűzni, de sehogy sem sikerült, az mindegyre kibuggyant belőle. Lába elé hullott, mint egy kék gyertya, tovább világított, annak a tüze volt az, ami később lángra lobbantotta.

Még a körme is izzott, szikrát vetett az orra hegye, a füle, zsebei kiszakadtak, s amerre a rengeteg aprópénz szertegurult, a perzselt fű és avar füstölögni kezdett. Szemüvege kerete is megolvadt, de a

forróságtól a lencsék még jó ideig a szeme előtt lebegtek, így aztán, mielőtt elvágódott volna, hogy mint könnyű zuzmópernyét magával ragadja a patak, még láthatta a körébe sereglő kíváncsi báméskodókat, tekintetükben az idegent illető üveges közönyt, és biztos már-már kezdte bánni az egészet.

Évekkel később újra megfordultam Dobrinban, Géza Kökénnyel is találkoztam. Váltig állította, nem is a patak ragadta magával, a szél volt az, ami a Sinistra mentén apránként széthordta, és egy vagy két héten át – mialatt, mint egy nedves tuskó sziszegett, füstölgött a viruló tárnicsok között – útban itatója felé még a borzderes ló is elkerülte a rétet.

154

15. (Géza Kökény éjszakája)

Évek óta tartoztam Gábriel Dunkának négy darab húsdollárossal, egy napon elindultam régi helyén fölkeresni, törlesztési szándékkal. Vadonatúj metálzöld négykerék-meghajtású Suzuki terepjárómmal, zsebemben görög útlevéllal egy tavaszi délután érkeztem a Baba Rotunda-hágóra. Sok év után, mint legelőször, ezernyi színben, árnyékoktól tarkán pillantottam meg a Sinistra medencéjét, végében a Dobrin kevély ormait, amelyek körül már az északi égbolt türkiz színei izzottak.

Úgy gondoltam, a terepjárót az utásház előtt hagyom – elvégre útkaparóként pár hónapon át egykor magam is ott éltem –, és körbejárom a tetőt, de sem az utásházat, sem Severin Spiridon tanyáját nem találtam, helyüket csak találgatni lehetett, néhány esőtől, hótól áztatott, sötétkék üszkös halomban. Más egyéb a Baba Rotunda-hágón nem változott; egy közeli szirten fémpózna csillogott, a nyugati látóhatár fölött rongyos szárnyú denevér lebegett, keleten hatalmas, narancsvörös felhő. Még sítalpaim régi nyomai is ott kanyarogtak a Kolinda-erdő felé. A felhő visszfényében a zöldellő fűvön, a tisztások zugát, gyantás fatörzseket beragyogva páros márványpántlika tekerőzött a homályba.

Dobrinban annak rendje-módja szerint mindjárt bejelentkeztem a hegyivadászoknál, az újonnan épült fogadót jelölték ki szálláshelyül, ahol a tartózkodásra engedélyezett huszonnégy órát eltölthetem. A fiatal, még gyermek ezredes – arca csupa púder, ajka merő rúzs – figyelmeztetett, 155foglaljam el szobámat hamarost, és aznap ki se mozduljak már, mivel napszálltával, mint évek óta mindig, érvénybe lépett a kijárási tilalom. Valóban, alkonyodott, Géza Kökény mellszobra bíbor fényekkel áldozott le túl a tavaszi lombokon.

A fogadó bápultján konzervesdobozban, folyékony bűzös zsiradékban kanóc lángja úszkált, fényei a csapos – egykori sakközőcimborám, Jean Tomoioaga ezredes – borostás arcán pislákolnak. Ujjatlan pólóban, pecsétetes, foltozott katonanadrágban állingált ott, mezítlábra húzott bőrszandáljából a padlóra konyultak a griffmadárkarmok. Megcsapta előkelő cédrusfaillatom, ezüst hajam idegen fénye – most éppen sötétkék selyemszalaggal kontyba kötve viseltem –, és ezek után többé sem arcom, sem hangom nem érdekelt. Megismert-e a pompás színek, illatok burka alatt – csak találgathatom.

Én egy bizonyos Gábriel Dunka nevű törpe iránt érdeklődtem, kifejezván abbéli reményemet, hogy régi címén jó egészségben találom. Bár ismerte jól, hisz egykor ő is sakkozó társai közé tartozott, most meg sem rezzent.

– Törpe? Nem is tudom. – Jean Tomoioaga csapos megvonta vállát, kinézett az ablakon. – Törpét itt ne keressen. Ha lett volna is valamikor, bizonyára elkerült innen.

– Talán elköltözött?

– Úgy is mondhatnám, uram. Ennyi most már legyen elég. Ha mégis bővebbeket óhajt tudni, kimondom a végső szót: legjobb, ha személyesen érdeklődik Sinistrán, a természetrajzi gyűjteményben.

Olcsó rumot mért, a pohár alján egy darabka fanyar tárnicsgyökér úszkált. Bár kissé kaparta torkomat, kedveltem ezt a fajta zamatot, szívesen felhőrpintettem volna még egy fél vagy akár egy egész decit, de Jean Tomoioaga csapos elhárított:

156

– Most már nem ártana az úrnak is nyugovóra térni, ha nem látná, már rég elpihentek az idevalósi népek.

Szobám ablakából addig tekintetem kifele, a szürkületben távolodó döllyfös hegyormokra, amíg végképp elmerültek a kelet felől közeledő lila sötétségben. De a Dobrin mögött a hold is készülődött, rezes fénnel árasztotta el közelében az eget. Az egyik hegyháttra bundásan, pihésen kicsi felhő domborodott. Színe pont olyan volt, mint azé a kicsi állaté, amelyik egyszer megette a Géza Hutira fülét.

Így jutott eszembe Géza Hutira, aki állítólag huszonhárom évig nem nyiratkozott. Róla az elcsapott dobrini borbély jutott az eszembe, Vili Dunka, megint róla pedig egykori élettársa, Aranka Westin. Aranka Westin, akitől pont hét éve búcsúszó nélkül távoztam. Talán még nem késő, utólag kimenthetem magam.

Kiléptem az ablakon a fogadó csalánnal, lósóskával benőtt udvarára, s a sötétség köpenyébe burkolózva keltem át ismerős kerteken a ház felé, ahol régi barátnőm, Aranka Westin lakott. Úgy képzeltem, csak úgy négykézláb beosonok, és mint egy alázatos kutya, ágya elé, a rongyszőnyegre heveredem, de ő

résen lehetett, megelőzött, és az orrom előtt hirtelen kitérte az ajtót. A sötétségben nem láthatott, árnyalakomról sem ismerhetett fel, legfőnebb a pöttyös tárnics fanyarkás illatáról, amely azon az estén, akár a régi időkben, leheletemmel mindig előttem járt. Fölsimert, és máris régi álnevemen szólított:

– Tudtam, Andrej, hogy él valahol. És azt is, egyszer majd eszébe jutok.

– Azért is jöttem – mondtam elfogódottan –, hogy exkuzáljam magam.

Egy darabig még illendőségből erről-arról elbeszélgettünk, de a sötétségben kezünk a gombok, pertlik oldása közben egyre csupaszabb helyeken találkozott, mígnem 157lekerült testünkről minden ruha. Bőre, mintha víz csordogálna alatta, hűvös volt, hasa alól rég kipusztult a moha, csülkeink koppantak, mint a borókagyökerek. Történt, ami történt, nem bánom meg soha.

Lankadtan, ütőeremet tapogatva heverésztem langyos közelségében, amikor egyszerre csak a felhők között megnyikkantak a vadludak. Úgy látszik, végképp odaszoktak, most utaztak a lappok földjére, hazafelé. Esküszöm, nincs nyugtalanítóbb szó az övékénél. Az éjszaka csöndjében tisztán hallatszott, a Kolinda-erdő felől közelednek, s a Dobrint elérve hirtelen északnak kanyarodnak, a Pop Ivan felé. Gyomrom mélyén is hangjuk remegett.

Úgyhogy amikor nemsokára értem jöttek a hegyivadászok, és tudatták: mivelhogy kijelölt szálláshelyemet elhagytam, idegen létemre visszaéltem a nép vendégszeretetével, ezért tartózkodási engedélyemet bevonják, és Sinistra körzetből örökre kitiltanak, én még el sem aludtam. Éberem vártam, mint őrszem a reggelt, hogy végre távozhassam.

Terepjárom a közelben, az éjszaka deres fényeiben vesztegelt, mellette, mint egy szobor, maga Géza Kökény vigyázott.

Görögország felé megint csak a Baba Rotunda-hágón vezetett a legrövidebb út. Éjnek évadján a lenyugvó hold csöndjében érkeztem a tetőre, sítalpaim ezüst szalagja most is ott kanyargott tisztásokon át a Kolinda-erdő bűvópatakjai felé. Utoljára még átjárt egy kis jóleső meleg: azért mégsem tűnök el erről a tájról nyomtalanul.